

CAPITOLUL I. ASPECTE GENERALE

1.1. Principiile de organizare a activității organelor Procuraturii

Conform art. 124 din Constituția Republicii Moldova, Procuratura reprezintă interesele generale ale societății, apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești în condițiile legii, fiind parte componentă a autorităților judecătorești.

Procuratura fiind o instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești, își desfășoară activitatea pe principiile legalității, transparenței și independenței, autonomiei controlului ierarhic și controlului judecătoresc.

Procuratura își desfășoară activitatea pe principiul legalității, conform căruia în exercitarea atribuțiilor procurorul se supune numai legii.

Activitatea procuraturii este transparentă și presupune garantarea accesului societății și al mijloacelor de informare în masă la informațiile despre această activitate, cu excepția restricțiilor prevăzută de lege.

Principiul independenței exclude posibilitatea de subordonare a Procuraturii autorității legislative și cele executive, precum și de influență sau de imixtiune a unor alte organe și autorități ale statului în activitatea Procuraturii.

Procurorul își organizează activitatea și o desfășoară pe principiul autonomiei, asigurat prin independența procesuală și control judecătoresc, care îi oferă posibilitatea de a lua de sine stătător decizii în cauzele și în cazurile pe care le examinează.

În activitatea Procuraturii, controlul ierarhic intern și controlul judecătoresc sînt principii care asigură exercitarea dreptului procurorului ierarhic superior de a verifica legalitatea deciziilor emise de procurorul ierarhic inferior, precum și posibilitatea contestării în instanța de judecată a deciziilor și acțiunilor cu caracter procesual ale procurorului.

Din start relevăm că, anume determinantele în cauză ghidează toată activitatea organelor Procuraturii, care în colaborare cu celelalte autorități statale își exercită atribuțiile funcționale în strictă conformitate cu exigențele legale.

Anul 2010 a marcat activitatea organelor Procuraturii prin reformarea acestora în conformitate cu Hotărârile Parlamentului Republicii Moldova nr. 77 și 78 din 4 mai 2010.

Potrivit Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 78 din 4 mai 2010 „Privind aprobarea organelor Procuraturii, a localităților de reședință, a circumscripțiilor în care activează și a numărului de personal”, personalul organelor Procuraturii este constituit din: 773 unități de procurori, 210 unități de personal auxiliar și 153 de unități de personal tehnic. În urma realizării procesului de optimizare a statelor de personal Procuratura Generală a elaborat Schema de încadrare a personalului pentru anul 2010 în conformitate cu Hotărârea vizată și a prezentat-o Ministerului Finanțelor, preconizînd spre încadrare 1136 unități de personal. Pentru comparație: anterior, în conformitate cu prevederile Hotărârii

Parlamentului nr. 609 din 01.10.1999, personalul organelor Procuraturii constituia 1442 unități.

Amplu și dificil proces de activitate a constituit formarea procuraturilor specializate de nivelul Curților de Apel în Bălți, Bender, Cahul, Chișinău și Comrat. În prezent acestea funcționează eficient, asigurând realizarea sarcinilor și atribuțiilor sale.

În conformitate cu Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 77 din 4 mai 2010 „Privind aprobarea structurii Procuraturii Generale”, Procurorul General prin ordin a stabilit la 24.05.2010 organizarea interioară a Procuraturii Generale. Ținând cont de importanța respectării drepturilor omului și îndeosebi ale minorului de situația respectării drepturilor în familie în cadrul Procuraturii Generale a fost formată Secția minori și drepturile omului. La fel a fost formată Secția analiză și impementare CEDO misiunea cărei este atât evitarea cazurilor de condamnare a Republicii Moldova de CEDO cât și interpretarea măsurilor pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de încălcarea drepturilor omului și condamnarea Republicii Moldova de CEDO. Reieșind din starea de fapt alarmantă la capitoarele sporirii criminalității cibernetice și de circumstanțele, inclusiv legate de evenimentele din 7 aprilie 2009, care au constituit catalizatorul creșterii numărului cazurilor de aplicare a torturii, au fost formate două subdiviziuni specializate noi în cadrul Procuraturii Generale: Secția combatere tortură și Secția tehnologii informaționale și investigații ale infracțiunilor în domeniul informaticii. Crearea acestor subdiviziuni a fost apreciată pozitiv de către organismele internaționale, în special de către Consiliul Europei, motiv constituind conformarea procuraturii la aquis-ului european la compartimentul instituțional.

Cu referire la cele menționate conchidem că, reorganizarea și modificările în structura și statele de personal ale Procuraturii din perioada de raport au fost orientate la consolidarea și optimizarea activității organelor Procuraturii în conformitate cu recomandările structurilor europene privind rolul și locul procuraturii într-un stat democratic și armonizarea legislației naționale relevante la standardele europene, constituind un pas spre realizarea în viitor a integrării Republicii Moldova în comunitatea europeană.

Un alt eveniment de importanță pentru organele Procuraturii a fost constituirea și crearea suportului normativ a organelor de autoadministrare a procurorilor (Consiliul Superior al Procurorilor, Colegiul de Calificare și Colegiul Disciplinar), membrii cărora au fost aleși în urma exercitării dreptului la vot a procurorilor întruniți la Adunarea Generală din 30.12.2009. Aceste schimbări asigură respectarea prevederilor legale la numirea, eliberarea, promovarea, încurajarea procurorilor și principiul egalității și competitivității la selectarea cadrelor și numirea acestora în funcții de conducere.

Consiliul Superior al Procurorilor a stabilit și a avut în vedere, în decursul anului curent următoarele direcții de activitate:

- Îmbunătățirea activității organelor procuraturii, creșterea gradului de responsabilitate a procurorilor, consolidarea transparenței, schimbarea imaginii

procuraturii în societate, astfel încât procurorul să devină cu adevărat garantul respectării drepturilor și libertăților cetățenilor.

- Dezvoltarea unor relații de cooperare și parteneriat cu organele care aparțin altor puteri în stat.
- Apărarea statutului procurorilor.
- Îmbunătățirea activității colegiilor din subordine.
- Stabilirea unor relații de parteneriat cu mas-media.

Pe parcursul anului curent președintele Consiliului a participat la întâlniri cu procurorii din țară, reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii din România, a asociațiilor profesionale și a societății civile.

În colaborare cu Institutul Național al Justiției și OSCE Moldova, a fost organizată conferința cu tematica ”Procuratura Republicii Moldova: probleme și noi abordări”. Scopul activității fiind - reglementarea legală a principiului de independență a procurorului și statutul procurorului.

Cu suportul Fundației Germane pentru Cooperare Juridică Internațională, a fost efectuată o vizită de studiu a reprezentanților Procuraturii Generale, Consiliului Superior al Procurorilor, Colegiului disciplinar și Colegiului de calificare în Germania. Scopul principal al vizitei de lucru fiind familiarizarea delegației din Moldova cu activitatea procuraturii într-un stat de drept autentic.

Urmare a vizitei delegației Consiliului Superior al Magistraturii din Romania, care a avut ca scop schimbul de bune practici între sistemele de justiție din statele noastre, la 30 iunie 2010 a fost semnat Protocolul de colaborare între Consiliul Superior al Procurorilor din Republica Moldova, Consiliul Superior al Magistraturii din Republica Moldova și Consiliul Superior al Magistraturii din România. Obiectivele principale ale Protocolului de colaborare urmăresc: crearea relațiilor trilaterale pe termen lung privind schimbul reciproc de informații și de experiență în ceea ce privește organizarea, competențele și activitățile părților semnatare, sprijin reciproc pentru formarea continuă a judecătorilor și procurorilor, acordarea de experiență tehnică pe domenii de interes comun, etc.

Tot în perioada de referință, Consiliul Superior al Procurorilor a fost vizitat de o delegație de magistrați din Bulgaria. Scopul vizitei a fost schimbul de experiență cu magistrați bulgari, care au trecut prin etapa de reformare a organelor de drept, precum și a întregului sistem judecătoresc,

Un sprijin esențial a fost acordat Consiliului Superior al Procurorilor de către Misiunea în Moldova a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Întru exercitarea atribuțiilor prevăzute de art.82 din Legea cu privire la Procuratură, nr.294 din 25.12.2008 precum și a Regulamentului privind activitatea sa, Consiliul Superior al Procurorilor anul curent s-a întrunit în 26 ședințe și a adoptat 493 hotărâri, care au vizat aspecte precum: organizarea concursurilor pentru admiterea în funcția de procuror; evaluarea, formarea continuă a procurorilor, promovarea procurorilor, luarea măsurilor pentru soluționarea sesizărilor primite de

la justițiabili sau de la alte persoane privind pretinsa conduită necorespunzătoare a procurorilor; adoptarea regulamentelor și hotărârilor în condițiile Legii cu privire la Procuratură.

Atît membrii consiliului, cît și președintele nu desfășoară o activitate permanentă în cadrul consiliului (aceștea nu sunt detașați din funcțiile de bază).

Ținînd cont de atribuțiile ce revin Consiliului Superior al Procurorilor conform art.82 din Legea cu privire la Procuratură, volumul de activitate la nivelul consiliului este în creștere. În consecință, se impune crearea aparatului Consiliului Superior al Procurorilor (organizat în comisii sau direcții specializate pe domenii: personal, judiciar, comisia de disciplină) care va asigura activitatea acestuia, dar și a colegiilor din subordine.

În acest context, prin hotărârea consiliului nr.2-3d-51 din 02.03.2010 a fost aprobată structura Aparatului Consiliului Superior al Procurorilor. Hotărârea nu a putut fi executată, pe motiv că, consiliul nu dispune de buget propriu care ar acoperi cheltuielile de rigoare.

CSP a aprobat Regulamentul privind activitatea Colegiului de calificare (Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor nr.2-3d-29/10 din 23.02.2010) și Regulamentul privind modul de promovare în serviciu a procurorilor (Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor nr.2-3d-103/10 din 13.04.2010).

Actualmente, în proces de aprobare se află Regulamentul privind atestarea procurorilor.

La momentul creării Colegiului de calificare, în organele procuraturii activau 25 de procurori-interimari, inclusiv 2 care pe parcursul anului s-au reîntors din concediu pentru îngrijirea copilului.

Către finele anului 2010, toți cei 25 procurori-interimari în procuratură au promovat examenele de capacitate și au fost numiți în funcția de procuror. Concomitent, în perioada de referință, Colegiul de calificare a desfășurat examene de capacitate în privința a 13 candidați la funcția de procuror, precum și 4 procurori care au înaintat cereri de transfer.

După intrarea în vigoare a Hotărârilor Parlamentului cu privire aprobarea structurii organelor procuraturii (21.05.2010), Consiliul Superior al Procurorilor a inițiat un șir de concursuri pentru ocuparea funcțiilor de conducere în organele procuraturii.

Pe parcursul anului 2010, în cadrul a 16 ședințe, Colegiul de calificare a evaluat cunoștințele teoretice și practice a 108 candidați la funcții de conducere în organele procuraturii.

În aspect statistic, activitatea Colegiului de calificare pe acest segment de activitate, se prezintă conform datelor tabelii ce urmează:

№	Felul funcțiilor scoase la concurs	№ de funcții scoase la concurs	№ de candidați	№ de Hotărâri adoptate
1	Procurori, șefi și adjuncți ai acestora în subdiviziunile Procuraturii Generale	31	39	31
2	Procurori, șefi ai procuraturilor teritoriale și specializate	24	44	25
3	Procurori, șefi-adjuncți ai procuraturilor teritoriale și specializate	12	17	11
4	Procurori, șefi și adjuncți ai acestora în secțiile procuraturilor teritoriale și specializate	7	8	7
5	TOTAL	74	108	74

Prin hotărârea CSP nr. 2-3 d-30/10 din 23.02.10 a fost aprobat Regulamentul cu privire la activitatea Colegiului disciplinar și răspunderea disciplinară a procurorilor.

Pe parcursul anului 2010 Colegiul disciplinar s-a convocat în 17 ședințe, în cadrul cărora au fost examinate 89 proceduri disciplinare și au fost emise 103 hotărâri.

Din numărul total al hotărârilor emise de Colegiul disciplinar, 89 au fost validate de Consiliul Superior al Procurorilor.

În conformitate cu art. 127 al Legii nr. 294- XVI din 25.12.08 „Cu privire la Procuratură” au fost contestate 19 hotărâri, dintre care zece au fost respinse cu menținerea hotărârii Colegiului și, respectiv, 9 hotărâri au fost modificate.

Activitatea CSP se bazează pe principiile transparenței și publicității, deoarece numai colaborarea eficientă cu celelalte autorități ale statului și ale societății civile, vor avea ca finalitate îmbunătățirea actului de justiție.

Însă cu regret Consiliul Superior al Procurorilor nu are posibilitate să întrețină o pagină de internet proprie din cauza neasigurării cu un buget propriu. Cu toate acestea, informația despre componența, atribuțiile, agenda de activitate, hotărârile consiliului, precum și a colegiilor instituite pe lângă acesta, poate fi accesată pe pagina oficială a Procuraturii Republicii Moldova.

Stabilirea unor relații de parteneriat cu mas-media, prin elaborarea strategiei de comunicare rămâne o prioritate a Consiliului Superior al Procurorilor pe viitor.

În același context, urmează să fie elaborată strategia privind formarea inițială și continuă a procurorilor, al cărui obiectiv principal trebuie să se axeze pe determinarea statutului procurorului, prevenirea corupției, sporirea independenței procurorilor la realizarea actului de justiție.

Pentru asigurarea activității organelor de autoadministrare a procurorilor urmează ca, Consiliul Superior al Procurorilor să fie finanțat cu un buget aparte, fapt care ar favoriza o planificare eficientă a politicii resurselor umane.

În circumstanțele menționate, acțiunile întreprinse pînă în prezent vor consolida capacitatea Colegiului disciplinar, Colegiului de calificare, astfel încât activitatea Consiliului Superior al Procurorilor să fie pe măsura așteptărilor procurorilor și întregii societăți.

1.2. Funcționalitatea organelor Procuraturii

Legea cu privire la Procuratură orientează vectorul activității organelor Procuraturii spre apărarea ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățeanului atunci când încălcarea acestora atrage sancțiune penală, precum și spre asigurarea protecției drepturilor și libertăților persoanei prevăzute de legislația în materie de drept civil și procesual civil, Legii Contenciosului administrativ, Codului Muncii, Codului Familiei, etc., care atestă procurorul în calitate de subiect cu drept de sesizare a instanței judiciare în interesul subiecților concreți (minori, persoane de vârstă înaintată, persoane cu dizabilități, statul, societatea).

În anul 2010 organele Procuraturii și-au menținut prioritățile de bază în activitate, axîndu-și atenția spre implementarea practicilor avansate de analiză, prognoză și elaborări; sporirea disciplinei executorii; asigurarea transparenței activității instituției; eficacitatea politicii de personal; profesionalismul procurorilor și educarea lucrătorilor în spiritul intoleranței față de fenomenul corupției; excluderea practicilor defectuoase la exercitarea urmăririi penale, asigurarea controlului eficient asupra măsurilor operative de investigații și urmăririi penale; contribuirea la amendarea cadrului legislativ și instituțional în procesul de efectuare a investigațiilor în cauzele penale; reacționarea promptă la pronunțarea hotărârilor vădit ilegale de către instanțe, etc.

Pe parcursul anului 2010 Procuratura și-a realizat misiunea prin soluționarea cazurilor aflate în conflict cu legea, deferind justiției cauzele și persoanele vinovate, avînd ca scop protejarea persoanei, societății și statului.

În procesul de urmărire penală organele Procuraturii pe parcursul anului 2010 au dezvoltat aplicarea pe larg în practică a dreptului discreționar al procurorului. Acest fapt permite adoptarea unor decizii efective și în termeni restrînși, cu reducerea cheltuielilor de judecată, astfel scutind instanțele judiciare de irosirea resurselor la examinarea cauzelor mai puțin importante.

Eforturi considerabile au fost depuse și în scopul consolidării activității organelor de menținere a ordinii de drept la prevenirea, combaterea și investigarea infracțiunilor de corupție, trafic de ființe umane, circulație ilegală a substanțelor narcotice, etc., care prejudiciază statul în proporții semnificative.

În pofida instituirii prin Legea nr. 134-XVI din 14.06.2007, în vigoare din 01 iulie 2008, a institutului medierii, care în redacția legală are aplicabilitatea și în materia de drept procesual-penal, în linii mari realizarea în practică a acestuia nu avut loc.

În asigurarea exercitării atribuțiilor care-i revin Procuratura pe parcursul anului 2010 a colaborat cu autoritățile publice centrale și locale.

Astfel, menționăm o conlucrare eficientă cu Parlamentul Republicii Moldova, Comisiile Parlamentare, Consiliul Suprem de Securitate, Guvernul RM, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul Grăniceri, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și altele, atât în cadrul elaborării și avizării proiectelor de acte normative și legislative, cât și în activitatea de efectuare a urmăririi penale, de executare a pedepselor și de organizare a implementării planurilor de activitate în domeniul integrării europene a Republicii Moldova.

În scopul includerii mai active a organelor administrației publice locale în procesul de profilaxie și combatere a infracționalismului Procuratura Generală a organizat ședințe regionale comune cu președinții de raioane, primarii orașelor, comisarii de poliție și procurorii teritoriali în cadrul căror au fost discutate problemele consolidării eforturilor în domeniu.

Procuratura Generală a organizat audiența cetățenilor în teritoriu de către Procurorul General și adjuncții lui conform unui grafic adus în prealabil la cunoștința publicului din localitățile respective.

Acelaș lucru este practicat de procurorii teritoriali și specializați, care în comun cu reprezentării comisariatelor de poliție și ai administrațiilor raioanelor respective organizează audiențe la locul de trai al cetățenilor, concomitent examinând și starea legalității, problemele existente în unitatea administrativ teritorială respectivă.

Cu toate acestea se cere revitalizarea activității consiliilor coordonatoare raionale în domeniul prevenirii și combaterii infracționalismului.

De rând cu indicii reușiți de activitate, se constată și faptul, că în anul 2010 Procuratura a avut și deficiențe la compartimentul asigurării condițiilor de lucru și la exercitarea atribuțiilor cu care este investită. Pentru a-și îndeplini funcțiile sale de competență, Procuratura are nevoie de resurse umane calificate, care însă nu sunt asigurate material la nivelul corespunzător situației social-economice, ținându-se cont de intensitatea fizică și psihologică suportată de procurori în activitatea zilnică.

Procuratura a fost și rămîne a fi limitată în asigurarea tehnico-materială necesară, fapt ce duce la scăderea considerabilă din eficiența activității organelor Procuraturii.

Deficiențele de ordin economic sunt generate inclusiv și de lipsa aprecierii corecte și coerente de către organele centrale executive a rolului și locului Procuraturii în sistemul autorităților publice, catalogînd Procuratura (resursele ei umane și materiale) ca fiind similară instituțiilor sale departamentale, fără a ține cont de autonomia ei. Drept urmare se impune concluzia, că este binevenit ca bugetul Procuraturii și întreaga asigurare materială a ei să fie adoptat prin lege în formă autonomă, asemenea bugetelor instanțelor judecătorești, Curții Constituționale, Curții de Conturi, Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție, care sunt aprobate de Parlament cu includerea în bugetul de stat, după cum prevăd standardele europene și practicele țărilor comunitare.

Un factor pozitiv în activitate a constituit depășirea obstacolului de administrare arbitrară a instituției, prin constituirea și activarea organelor de autoadministrare a

procurorilor, care prin competențele sale au creat condiții pentru manifestarea inițiativei lucrative, bazate pe aprecierea obiectivă a activității procurorilor.

1.3. Politica de cadre

Promovarea politicii de cadre constituie un obiectiv de bază în activitatea organelor Procuraturii. În acest domeniu pe parcursul anului s-au produs un șir de modificări radicale în procesul de selectare, atestare, desemnare, promovare, avansare a cadrelor și de reorganizare a procesului de perfecționare inițială și continuă a procurorilor în cadrul Institutului Național de Justiție. Acest fapt se datorează implementării noilor prevederi al Legii cu privire la Procuratură și anume, crearea organelor de autoadministrare a procurorilor.

Formarea inițială a candidaților la funcția de procuror în cadrul Institutului Național de Justiție se realizează conform unui plan de învățământ, aprobat de Consiliul Institutului Național de Justiție, care se finalizează cu examenul de absolvire.

În componența Comisiei de absolvire a candidaților la funcția de procuror la Institutul Național de Justiție pentru perioada de 15-27 martie 2010 prin ordinul Procurorului General au fost incluși și procurori.

De către Procuratura Generală au fost propuse 10 locuri la concursul de admitere la funcția de procuror la cursurile de instruire inițială în perioada anilor 2010-2012 în cadrul Institutului Național de Justiție.

Formarea profesională continuă a procurorului constituie garanția independenței și imparțialității lui în exercitarea funcției. Această formare constă în aprofundarea cunoașterii legislației naționale, a actelor internaționale la care Republica Moldova este parte, a jurisprudenței instanțelor de judecată naționale și internaționale.

Responsabilitatea de formare profesională continuă a procurorilor revine Institutului Național al Justiției, conducătorilor procuraturilor, precum și fiecărui procuror prin pregătirea individuală.

În vederea asigurării realizării activităților de instruire continuă a procurorilor, au fost organizate 60 de activități (conferințe, mese rotunde, seminare) cu participarea a 664 procurori din Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și specializate. **(Vezi Anexa 1)**

Atestarea profesională a procurorilor se efectuează în conformitate cu prevederile Legii cu privire la Procuratură, potrivit căreia atestarea are ca scop constatarea nivelului de pregătire profesională și corespundere funcției ocupate, verificarea factorilor de risc, stimularea perfecționării profesionale, ridicarea responsabilității în exercitarea atribuțiilor, asigurarea promovărilor obiective în funcție, precum și formarea rezervei de cadre.

La capitolul activități de profilaxie au fost petrecute 39 de lecții ce țin de respectarea deontologiei și eticii procurorului în cadrul seminarelor la Institutul Național de Justiție, cu participarea procurorilor și audiențelor Institutului Național de Justiție.

În perioada de referință întru diminuarea și eliminarea fenomenelor negative în activitatea procurorilor o deosebită atenție a fost acordată ridicării responsabilității

procurorilor conducători față de activitatea subalternilor, creării și menținerii în colective a climatului moral-psihologic sănătos. În acest context au fost practicate controale inopinante în procuraturile teritoriale și specializate care au scos la iveală un șir de deficiențe în organizarea activității procuraturilor respective. În urma acestora au fost interprinse măsurile de rigoare pentru redresarea situației.

În cadrul organelor Procuraturii în anul 2010 au activat:

- 737 (773 conform statelor, 36 funcții vacante), inclusiv - 243 femei și 494 bărbați.

Procurori cu stagiul de activitate:

- până la 3 ani – 81;
- de la 3 până 5 ani – 226;
- de la 5 până la 10 ani – 248;
- de la 10 până la 15 ani – 160;
- de la 15 până la 20 ani – 59;
- de la 20 până la 40 ani – 41.

În perioada anului 2010 au fost angajați în funcția de procuror - 38 persoane, din care 29 de absolvenți ai Institutului Național de Justiție și 9 persoane din categoria celor prevăzute la alin.(2) al art. 37 din Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008.

Au fost transferați în cadrul secțiilor procuraturii Generale și în procuraturile teritoriale - 266 procurori.

În perioada anului 2010 au fost încurajați 88 procurori, funcționari și lucrători tehnici.

Au fost confirmați pentru noul termen constituțional – 20 procurori teritoriali și specializați. Activitatea organelor Procuraturii în anul 2010 a avut și unele deficiențe, precum: pornirea a 2 procese penale în privința a 3 procurori (Procuratura Glodeni -2, Basarabeasca-1) pentru comiterea coruperii pasive; sancționarea disciplinară a 43 de procurori și atenționarea a 36 procurori. În cadrul controalelor de serviciu s-a stabilit, că încălcările de lege admise de procurori au fost posibile ca rezultat al lipsei controlului eficient din partea procurorilor șefi. Astfel, o atenție deosebită s-a atras rolului procurorului conducător în sporirea calității prestației lor profesionale.

1.4. Asigurarea tehnico-materială a organelor Procuraturii

Bugetul Procuraturii Generale pentru anul 2010 a fost executat la componenta de bază în sumă de 71130,4 mii lei, inclusiv 900,0 mii lei mijloace acordate din fondul de rezervă a Guvernului, sau 99,9 la sută, față de planul precizat.

Potrivit Legii Bugetului pe anul 2010 Procuraturii i-au fost alocate surse financiare în mărime de 71130,4 mii lei, care au fost repartizate pentru:

- retribuirea muncii - 51682,9 mii lei;
- contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii - 11258,1 mii lei;

- servicii comunale – 2739,8 mii lei;
- rechizite de birou și mărfuri – 418,0 mii lei;
- întreținerea transportului – 1100,0 mii lei;
- cheltuieli pentru deplasări – 50,8 mii lei;
- prime de asigurare obligatorie de asistență medicală achitată de patron – 1675,0 mii lei;
- alte cheltuieli – 2205,8 mii lei.

Pentru anul 2010 datoriile creditoare preventive față de agenții economici și persoane fizice constituie 10590,2 mii lei dintre care:

- indemnizații unice procurorilor pensionați – 6257,4 mii lei;
- datoriile materiale, servicii, etc. – 4332,8 mii lei.

Au fost întreprinse măsuri în vederea înlăturării abaterilor consemnate în Hotărârea privind Raportul auditului regularității pe anul 2009 și utilizării mijloacelor financiare publice în anii 2007-2008 la Procuratura Generală nr. 38 din 4 iunie 2010 fiind efectuată inventarierea tuturor valorilor materiale și mijloacelor bănești, precum și a defalcărilor cu debitorii și creditorii, asigurat un control eficient asupra încasărilor complete a veniturilor de la transmiterea în locațiune a patrimoniului de stat, fiind efectuate modificări în planul de finanțare pe mijloace speciale. A fost majorată partea ce ține de venituri și cheltuieli aprobate inițial în bugetul de stat pe anul 2010 de la 204,3 mii lei la 355,8 mii lei.

În decursul anului 2010 au fost organizate licitații publice și concursuri a ofertelor de preț pentru procurarea produselor petroliere, pieselor auto și asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto, inventar, mobilier, tehnică de calcul, hârtie, prestarea serviciilor pentru deservirea tehnicii de calcul, sistemului de evidență contabilă, programelor – „Moldlex”, managementul documentelor „Info PG”, internet, etc.

Sistemul informațional integrat al organelor Procuraturii a dezvoltat accesul la bazele de date: a Serviciului Vamal, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Dezvoltării Informaționale „ACCES-1”, Inspectoratul Fiscal de Stat, Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Serviciul de Grăniceri.

Au fost modificate și actualizate programele și bazele de date „Cadastru”, „Biblioteca electronică”, „Info PG”, „Procuratura On-Line”, „Document WEB”, „Personal”, „Omega-Quest”, „MoldLex”, „Orange”, „Internet”, lădițelor poștale electronice.

1.5. Cooperare internațională

Activitatea Procuraturii Republicii Moldova prin prisma relațiilor internaționale pentru anul 2010 s-a conturat în următoarele direcții de bază, interdependente: îndeplinirea la nivel departamental a activităților de realizare a procesului de integrare europeană; colaborarea cu Procuraturile sau autoritățile similare din străinătate și cu organizațiile internaționale implicate în activitatea de combatere a criminalității; asistența juridică internațională în materie penală.

Evenimentul principal al perioadei de referință a fost vizitele de evaluare ale Comisiei Europene în cadrul celor 4 blocuri ale *Dialogului pentru liberalizarea*

regimului de vize. Vizitele date au avut loc în perioadele 7-9 și 13-17 septembrie 2010. Procuratura Generală a participat activ la pregătirea informației relevante transmise experților anterior venirii în țară, cât și la ședințele nemijlocite de întâlnire cu experții în cadrul blocului 3 - *ordinea publică și securitatea* (lupta cu crima organizată, inclusiv drogurile și traficul de ființe umane, cooperarea organelor de drept și judiciare în materie penală, inclusiv protecția datelor cu caracter personal, politica de prevenire și combatere a corupției și crimelor financiare) și blocului 4 – *relații externe*.

Au fost pregătite informațiile referitoare la activitățile de progres realizate de Procuratura Republicii Moldova în implementarea obiectivelor *Politicii Europene de vecinătate la compartimentul „Dialogul politic și reforme”*: implementarea Legii cu privire la Procuratură, eradicarea relelor tratamente, instruirea procurorilor, combaterea traficului de ființe umane, asigurarea progresului în punerea în aplicare a recomandărilor GRECO, Cooperarea cu Eurojust etc., care au fost transmise MAEIE și MJ.

A continuat eficient cooperarea cu Eurojust. Deși, în prezent, între Republica Moldova și Eurojust nu sînt semnate careva tratate, deja s-au conturat un șir de cazuri de cooperare între procurorii din Republica Moldova și procurorii de legătură la Eurojust ai României, Irlandei, Luxemburgului, Portugaliei, Republicii Cehe, Franței și Belgiei.

La invitația Procurorului General al Republicii Moldova, în perioada 21-22 iunie 2010 o delegație a reprezentanților Eurojust a efectuat o vizită oficială în Republica Moldova, în cadrul căreia a avut întrevederi la Procuratura Generală, Ministerul Justiției și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Scopul vizitei a fost cunoașterea stării de lucruri în Republica Moldova cu privire la legislația și practica de aplicare a măsurilor de protecție a datelor cu caracter personal, precum și acțiunile necesare ce urmează de întreprins în vederea încheierii Acordului de Cooperare între Republica Moldova și Eurojust.

Evoluarea procesului de semnare a Acordului de cooperare, depinde de timpul adoptării noii legislații naționale cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

Pe parcursul anului 2010 procurorii din Republica Moldova au efectuat vizite de studiu în statele europene în vederea preluării bunelor practici și asigurării realizării unei reforme eficiente a organelor Procuraturii. **(Vezi Anexa 2)** Dintre ele pot fi menționate:

- 15-19 martie 2010 - Procuratura Generală împreună cu Serviciul de Investigare a Crimelor Financiare și Serviciul de Investigații Speciale ale Republicii Lituania a organizat o vizită oficială de studiu în Lituania pentru colaboratorii Procuraturii și CCCEC din Republica Moldova cu obiectivul „Extinderea limitelor în combaterea corupției, spălării banilor, precum și a altor crime organizate în scopul securizării sistemului național financiar-economic și de antreprenariat loial”.

- 27-29 aprilie 2010 - Vizită de studiu a Procurorului General în Ungaria la invitație Procurorului General al Ungariei.

- 17-21 mai 2010 - Vizită de studiu la Fischbachau, Germania pentru un grup de procurori din RM cu tema „Rolul procurorului în statul de drept”, organizată de Fundația Germană pentru cooperare juridică Internațională (IRZ)

- 06-09 octombrie 2010 - la invitația Ministerului Federal al Justiției din Germania, o delegație a Procuraturii Generale a Republicii Moldova în frunte cu Procurorul General, a efectuat vizită de lucru în Germania, cu susținerea Fundației IRZ.

- 12-16 decembrie 2010 - vizita de studiu în Scoția a unui grup de 6 procurori în cadrul Programului Comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei „Programul de susținere a democrației”

S-a continuat cooperarea cu **Programele Comune** ale Comisiei Europene și Consiliului Europei pentru Republica Moldova, și anume:

- privind sporirea independenței, transparenței și eficienței justiției în Republica Moldova, care și-a finisat activitatea în iunie 2010 și a avut un rol aparte în activitățile internaționale ale Procuraturii pentru anii 2008-2009.

- „*Programul de susținere a democrației*” pentru Republica Moldova – reprezentanții PG au participat la ședințele Comitetului Coordonator al programului (10.06.10, 15.12.10) la care s-au prezentat activitățile, obiectivele și rezultatele propuse.

Cu susținerea Programului comun în cauză, au fost pregătiți la INJ formatori pentru seminare cascade în anii 2010-2011 cu tematicile „Standardele CEDO și CPT în materia prevenirii și combaterii relelor tratamente și impunității” și „Utilizarea măsurile alternative detenției preventive”. În anul 2010 au fost deja susținute 6 seminare cascadă.

Procuratura Republicii Moldova continuă să participe activ în cadrul SEEPAG.

S-a participat la 2 reuniuni ordinare (14-15 aprilie 2010, 12-13 octombrie 2010), cu prezentare de discursuri pe teme „Practica statelor membre SEEPAG în identificarea, urmărirea, înghețarea și confiscarea activelor penale (bunurilor provenite din infracțiuni)” și „Schimbul de informații confidentiale în asistența juridică internațională în materie penală”.

În comun Centrul SECI și SEEPAG au organizat în perioada 22-23 iunie 2010, la București, România o întrunire privind cooperarea regională între procuraturi: “Workshop privind cooperarea organelor de drept în contextul activității procuraturii”, la care au participat 3 procurori din Republica Moldova. Reuniunea a formulat un șir de concluzii-recomandări pentru procurorii din statele participante în activitatea de asistență juridică internațională în materie penală.

La 26 noiembrie 2010, la Ankara reprezentanții Procuraturii Republicii Moldova la SEEPAG au realizat schimbul de experiențe referitor la „Practica statelor membre SEEPAG în implementarea tehnologiilor informaționale în justiție”.

Reprezentanții Procuraturii Republicii Moldova, cu susținerea financiară a Consiliului Europei, au participat la cea de-a 15-cea Conferință a Asociației Internaționale a Procurorilor cu tema „Depășind frontierele” la Haga, Olanda în perioada 5-10 septembrie 2010.

Prin vizita efectuată au fost preluate informații utile activității Procuraturii în domeniul combaterii migrației ilegale, traficului de ființe umane, asistenței juridice internaționale și alte domenii de activitate de procuror. Totodată, în acest mod au fost

întărite raporturile de colaborare cu Asociația Internațională a Procurorilor, membru al căreia este și Procuratura Republicii Moldova.

În perioada 02 - 05 noiembrie 2010 s-a participat la a 4-a Conferință Anuală și Adunarea Generală a Asociației Internaționale a Autorităților Anticorupție în Macao, China. Lucrările reuniunii s-au axat pe prevederile Capitolului IV al Convenției ONU contra Corupției – cooperarea internațională, fiind prezentate practicile, competențele, rezultatele activității, problemele și soluții ale acestora în domeniul extrădării, comisiei rogatorii, transferului de condamnați și de urmărire penală, cât și alte aspecte ale cooperării între organele de drept ale statelor membre a Asociației în cazurile de corupție.

Reieșind din actualitatea temei și din faptul creării în Procuratură a subdiviziunii competente în combaterea infracțiunilor cibernetice pe parcursul perioadei de referință procurorii din subdiviziunea nou creată au participat la conferințe internaționale de specialitate: 23-25.03.2010, Strasbourg, Franța - Conferința internațională privind cooperarea în combaterea criminalității cibernetice, organizată de Consiliul Europei; 13.05.2010, Georgia, Tbilisi - întrunirea regională privind lupta cu crima organizată, sub egida Directoratului General privind drepturile omului și relațiile legale a CE, în cadrul Proiectului privind crimele cibernetice.

În domeniul combaterii corupției s-a participat la Conferința Regională Anticorupție din Europa de Sud-est, organizată de Consiliul pentru Cooperare Regională (RCC) și Inițiativa regională Anticorupție (RAI), în colaborare cu Camera Deputaților din România și Ministerul Securității din Bosnia și Herțegovina (20-21 mai 2010 București, România); a 13-a ediție a Forumului Internațional al Procurorilor, care a pus în discuție multiple probleme apărute în cadrul cercetării infracțiunilor de corupție și conexe (delegația în frunte cu Procurorul General, București, România, 12-15 septembrie 2010); Reuniunea pentru profesioniști guvernamentali de rang înalt, responsabili de implementarea legilor naționale anti-corupție organizată de Banca Mondială (Turcia, Ankara 28 septembrie-1 octombrie 2010, Procurorul General).

Conform deciziei GRECO din 5 decembrie 2008 Republica Moldova a pus deplin în executare sau a tratat în mod satisfăcător 9 recomandări din cele 15 adresate la runda 2 de evaluare, iar 6 – le-a executat parțial.

La sesiunea 27-30 septembrie 2010 a fost aprobat suplimentul (addendum) la raportul de conformitate la runda a 2-a. Conform acestuia, din cele 6 recomandări restante se preconizează a declara ca executate parțial 5, iar 1 - ca tratată satisfăcător. În aceste 5 recomandări este vorba despre elaborarea unor proiecte de legi, care încă nu au fost aprobate de Parlament (modificarea Legii cu privire la activitatea operativă de investigații, Legii privind declararea veniturilor și proprietăților, Legii privind conflictul de interese, proiectele de legi privind incriminarea acțiunilor contabile, răspunderea penală a persoanelor juridice pentru acte de corupție, incriminarea nedenunțării actelor de corupție de către funcționarii publici).

În perioada 15-19 noiembrie a avut loc vizita experților în Moldova care au evaluat cadrul legal și instituțional cu referire la temele de evaluare pentru runda a 3-

a de evaluare. Raportul de evaluare la runda 3 va fi aprobat la ședința din martie 2011.

În cadrul cooperării cu Procuraturile din străinătate:

- la 16.07.10 a fost semnat la Odesa, Ucraina Acordul între Procuraturile Generale ale Republicii Moldova și Ucrainei în vederea executării art.3 din Tratatul bilateral cu referire la modul de legătură. Scopul Acordului este de a permite transmiterea de către procuraturile regionale și raionale ale Ucrainei direct Procuraturii Generale a Republicii Moldova a cererilor de asistență juridică în materie penală.

- Procuratura Generală a Republicii Moldova a propus Procuraturii Populare Supreme a Republicii Populare Chineze semnarea unui memorandum de cooperare, acțiune dictată de faptul, că între statele menționate nu au fost încheiate tratate internaționale în materie de cooperare în domeniul combaterii criminalității și asistenței juridice internaționale.

Acesta a fost subiectul discuției între Prim adjunctul Procurorului General al Republicii Moldova și Procurorul General al Procuraturii Populare Supreme a Republicii Populare Chineze în cadrul întâlnirii bilaterale din 04.11.2010, ce a avut loc la Macao, China. La moment deja s-a convenit asupra conținutului documentului și urmează de coordonat data și locul semnării.

- au fost înaintate propuneri de negociere a Acordurilor de cooperare procuraturilor din țările baltice și Coreea de Sud.

Aportul Procuraturii la aspirația de integrare europeană se realizează și prin aprecierea și susținerea eforturilor *Fundației Germane pentru Cooperare Juridică Internațională IRZ*, care permanent acordă susținere procuraturii prin organizarea vizitelor de studii, schimbului de experiențe, fiind în program și cursuri aprofundate de limbă germană, organizarea evenimentelor internaționale în Republica Moldova, *Misiunii NORLAM*, care oferă asistență în vederea creșterii eficienței instituțiilor care garantează drepturile omului și statului de drept, stabilirea limitelor competenței discreționare a procurorului în Republica Moldova în conformitate cu angajamentele și obiectivele de integrare europeană a Republicii Moldova, etc.

A continuat cooperarea cu OSCE, OIM, Ambasadele statelor străine în Republica Moldova (SUA, China, Italia, Ungaria, Bulgaria, Germania, România etc.) și s-au menținut raporturile cu Consiliul Coordonator al Procurorilor Generali ai CSI.

Pe parcursul anului 2010 au fost inițiate către statele străine 152 cereri de extrădare a infractorilor căutați de organele de drept ale Republicii Moldova și reținuți sau localizați pe teritoriul altor state din cele 200 parvenite spre examinare.

Procuraturile teritoriale și specializate au primit spre executare 496 cereri de comisie rogatorie formulate de organele de drept străine.

Totodată, organele de drept naționale au formulat cu scop de inițiere către alte state 610 cereri de comisie rogatorie dintre care 512 au fost admise spre transmitere părților solicitate.

Au fost primite de la autoritățile străine 39 cauze penale, dintre care în 25 cazuri s-a decis continuarea urmăririi penale pe teritoriul Republicii Moldova.

În perioada de referință au fost examinate 86 petiții ce prevedeau elemente de extranietate.

1.6. Consolidarea cadrului juridic

Pe parcursul anului au fost examinate 124 de solicitări, privind avizarea proiectelor actelor normative parvenite de la Guvern, Parlament, autoritățile administrative centrale etc..

Au fost elaborate și avizate 32 proiecte de modificări de acte normative departamentale majoritatea acestora fiind dictate de reorganizarea și modificările în structura și statele Procuraturii.

Întru excluderea ingerințelor în exercitarea dreptului la viața privată și de familie, în scopul asigurării respectării prevederilor art. 8 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului, precum și a unei practici unice în procesul dispunerii, autorizării și utilizării măsurii operative de investigații, a fost elaborată Instrucțiunea de reglementare executorie a măsurii operative de investigații interceptarea convorbirilor telefonice și altor convorbiri, care a fost aprobată prin ordinul Procurorului General nr. 60/6 din 14.07.2010.

Pentru o mai bună funcționare a organelor Procuraturii precum și pentru excluderea unor lacune și ajustarea neconcordanțelor normative și funcționale au fost înaintate propuneri privind modificarea Legii cu privire la Procuratură.

Reforma organelor Procuraturii înseamnă delimitarea atribuțiilor și influenței instituțiilor din cadrul autorităților din stat, inclusive celei judecătorești, stabilirea unor împuterniciri bine determinate și limitate a procurorilor, asigurarea activității ei în conformitate cu standardele europene – imparțialității și eficienței, precum și asigurarea independenței procurorilor pentru exercitarea atribuțiilor, fără careva imixiune nejustificată.

În această ordine de idei, pe parcursul anului 2010 au fost efectuate un șir de studii comparative ce țin de rolul și locul Procuraturii în sistemul de drept, fiind studiate practica țărilor europene, precum și a țărilor CSI cu evidențierea mai multor modele de organizare a sistemului procuraturii.

În perioada anului 2010 procurorii au participat la întrunirile grupurilor de lucru ce țin de perfectarea cadrului legislativ în materie penală și procesual penal în cadrul organelor MAI, CCCEC, SV, etc..

A fost instituit în cadrul procuraturii Consiliul Științific Consultativ al Procuraturii, care funcționează pe baze obștești și este compus din procurori, judecători, avocați și cadre didactice de valoare menite să contribuie la dezvoltarea, promovarea și valorificarea domeniului științific din Procuratură. Pe parcursul anului 2010 Consiliul s-a întrunit în trei ședințe în cadrul cărora au fost puse în discuție proiectul de lege pentru modificarea Codului de Procedură Penală, identificarea soluțiilor procesuale urmare a declarării neconstituționale a prevederilor alin. 6 al art. 63 CPP chestiuni de interpretare a unor noțiuni din Codul Penal și alte probleme care apar în activitatea cotidiană a procurorilor.

1.7. Transparența și conlucrarea cu mas-media

Anul 2010 a constituit pentru Procuratură o perioadă de implementare a unor noi forme și metode de activitate, menite să promoveze imaginea publică externă și internă a Procuraturii, să formeze o atitudine contemporană a Corpului de Procurori față de problema deschiderii activității instituției către societatea civilă și, în primul rând, să pună temelia unei colaborări eficiente cu mass-media.

În scopul asigurării drepturilor constituționale ale cetățenilor privind accesul la informație – toate subiectele adresate publicului larg au fost plasate pe site-ul oficial al Procuraturii. Tot aici, persoanele interesate au putut face cunoștință cu următoarele 4 ediții ale Buletinului Informativ al instituției (*martie, iunie, octombrie și decembrie*), Raportul Anual al Procuraturii pentru anul 2009.

În decursul anului 2010 au fost intens mediatizate în presa scrisă și cea electronică peste 10 000 de subiecte preponderent vizând pornirea urmăririi penale, remiterea și rezultatele examinării cauzelor în instanța de judecată pe cazuri de corupere, trafic de ființe umane, proxenetism, tortură, încălcarea drepturilor omului.

Rezultatele atestate pe segmentul dat denotă o diversificare a tematicii subiectelor prezentate. Astfel, s-a purces la participarea procurorilor la emisiuni în direct, interviuri, publicarea articolelor pe baza cazurilor concrete, mediatizarea actelor de reacționare a procurorilor (sesizări, recursuri etc.).

Relațiile cu instituțiile mass-media au fost realizate prin intermediul a 456 comunicate de presă, 14 conferințe de presă cu participarea conducerii Procuraturii privind investigarea unor cauze cu rezonanță, 202 interviuri, declarații de presă, dezmințiri ș.a.

La moment, nu există o modalitate mai eficace de a aduce la cunoștința publicului larg atât din țară, cât și de peste hotare problemele privind direcțiile de activitate instituțională prin prisma viziunilor Procuraturii, decât prin intermediul paginii electronice a Procuraturii. Această sursă de informare poate fi utilizată de toți doritorii, fără a avea temeri că va fi falsificată. Pentru motivele indicate, se dispune drept o direcție prioritară a activității de asigurare a transparenței instituționale – dezvoltarea continuă a paginii WEB a instituției.

Reieșind din cele expuse, se impune stabilirea drept subiect principal în asigurarea transparenței activității de procuror – rolul Procuraturii în asigurarea drepturilor și libertăților cetățenilor. În acest context, vine a fi imperios necesar facerea publică a fiecărui exemplu de realizare a împuternicirilor instituționale în acest sens, de protecție a drepturilor sociale atât a unor persoane în parte, cât și a intereselor legitime ale societății în ansamblu.

CAPITOLUL II. INVESTIGAȚII GENERALE

2.1. Rolul și atribuțiile Procuraturii în domeniul apărării intereselor generale ale societății, ordinii de drept, drepturilor și libertăților fundamentale

De rând cu alte instituții statale, organele Procuraturii reprezintă interesele generale ale societății, apără ordinea de drept, drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Astfel, pornind de la persistența aspectelor vulnerabile în societate și tendințelor negative, sarcina primordială a Procuraturii în anul 2010 a constituit reacționarea promptă și operativă în cazurile de încălcare a legii, violării drepturilor omului și intereselor publice.

Starea de lucruri în societate la compartimentul vizat, în anul 2010 a decurs pe o notă încordată, fapt ce se atestă de intensitatea adresărilor cetățenilor în organele Procuraturii.

În acest context, condițiile actuale în societate dictează autorităților statale să ia atitudini hotărâte și măsuri efective în vederea ameliorării situației în acest domeniu, întru asigurarea drepturilor și libertăților omului, precum și protejării intereselor generale ale societății.

Totuși, corpul de procurori fiind conștient de imperativul supremației și funcționalității legii, aspirațiile populației, în numele societății și interesului public, apărării ordinii de drept, drepturilor și libertăților omului, în colaborare cu alte instituții de stat și-au onorat atribuțiile ce îi revin prin examinarea unui volum enorm de sesizări, petiții, materiale parvenite în Procuratură, precum și investigații efectuate din oficiu finalizând anul 2010 cu unele rezultate pozitive în domeniu.

În domeniul protecției drepturilor constituționale ale cetățenilor, pe parcursul anului 2010, procurorii au examinat 23 444 petiții.

Au fost primiți în audiență 30 800 cetățeni, inclusiv - 3 730 la locul de trai și de muncă.

Adresările cetățenilor au dezvăluit fenomenul birocratismului în activitatea funcționarilor publici, manifestat în diverse forme, precum și încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale în diferite domenii cum ar fi - violarea dreptului la petiționare, încălcarea dreptului și protecției muncii, dreptului la ocrotirea sănătății și unui mediu înconjurător sănătos, dreptului la asistență și protecție socială, etc.

În anul 2010, procurorii au efectuat peste 2 700 controale soldate cu începerea urmăririi penale în 274 cazuri. Au fost înaintate 1 728 sesizări, 347 recursuri și 1 381 acțiuni civile în valoare de peste 275 000 000 lei.

Pentru anul 2010, în domeniul financiar-economic, actuale au fost investigațiile la subiectul respectării legislației în domeniile minier, privatizării patrimoniului public, utilizării mijloacelor destinate lichidării consecințelor calamităților naturale din vara anului 2010, arenda bazinelor acvatice, comercializării terenurilor, consolidării practicii de achitare și restituire a Taxei pe Valoare Adăugată (TVA),

respectării legislației la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală cu achitarea plăților respective, respectării legislației la achizițiile de mărfuri, lucrări și servicii, etc.

Controalele efectuate de către procurori în ramura minieră au scos în vileag numeroase încălcări la extragerea ilegală și comercializarea zăcămintelor; atribuirea ilegală de către organele administrației publice a terenurilor miniere pentru exploatarea zăcămintelor utile larg răspândite; lipsa măsurilor de supraveghere și control din partea organelor abilitate (Ministerul Mediului, Agenția pentru geologie, Inspectoratul Ecologic de Stat, organele administrației publice locale) privind protecția zăcămintelor naturale.

a) Procesul de transformare a proprietății publice în proprietate privată ca rezultat al privatizării acesteia în condițiile legii, cu preponderență a fost permanent în vizorul Procuraturii. Cele mai solicitate obiecte pentru privatizare în domeniul public au constituit imobilele amplasate în mun. Chișinău. La acest capitol, procurorii au depistat multiple încălcări ce țin de înstrăinare și cu un preț diminuat, comparativ cu valoarea reală pe piață. Urmare a acțiunilor ilegale ale factorilor de decizie din cadrul organelor responsabile de implementare a procesului de privatizare a patrimoniului public, i-au fost cauzate statului daune considerabile.

La aceste subiecte, procurorii au înaintat acțiuni civile în instanțele de judecată pe încăperile din str. Hîncești 53, proprietar ÎM „Noile Idei Televizate” SRL (NIT); Hotelul „Național”; încăperile nelocuite cu suprafața de peste 1000 m² din bd. Ștefan cel Mare 73/1, mun. Chișinău - proprietar SRL „Garantcom Invest Grup”; Complexul Hotelier „Codru”; terenul cu suprafața de 3,4 ha din str. Tăbăcăria Veche 25 - proprietar SC „Linecom Investement” SRL; Centrul comercial „Grădina Moldovei” cu suprafața de 10,6 ha, amplasat în str. Tudor Vladimirescu 1/8 - proprietar SRL „Best Travel”; imobilul din str. București 62 – proprietar „Maxelegant” SRL; Baza de odihnă „Ciaica” din s. Molovata, raionul Dubăsari – proprietar „Avicomagro” SRL; imobilele din orașele Ocnița și Rîșcani procurate de PCRM.

La acest compartiment au fost pornite și 4 cauze penale în privința factorilor de decizie ai organelor administrației publice centrale și a administratorilor întreprinderilor de stat.

În rezultatul analizei raportului de audit al Curții de Conturi privind legalitatea gestionării patrimoniului public de către Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și instituțiile subordonate în perioada anilor 2002-2009 s-au constatat încălcări grave a legislației la folosirea banilor publici din partea conducerii Ministerului Afacerilor Interne.

Sub pretextul necesităților de serviciu al Departamentului serviciilor operative, șeful acestei subdiviziuni a încheiat cu Î.S. „Constructorul” șase contracte de locațiune a unor încăperi din str. Zelinschi 15, mun. Chișinău cu suprafața 220 m². Încăperile cu pricina din anul 2001 și până în octombrie 2009 au fost utilizate de Comitetul raional Botanica al PCRM, plata pentru locațiune fiind achitată de către MAI, urmare a acestor ilegalități, bugetului public ia fost cauzat un prejudiciu material în sumă de 502 700 lei.

Un alt aspect negativ în cadrul instituției amintite reprezintă și cazul utilizării mijloacelor financiare în sumă de 1 392 300 lei, parvenit în adresa MAI din partea Consiliului Europei și Asociației Europene a Colegiilor de Poliție în perioada anilor

2003-2008. Aceste mijloace financiare cu destinația desfășurării conferințelor, seminarelor și altor întruniri pentru pregătirea profesionistă a cadrelor instituției, nu au fost vărsate pe conturile mijloacelor speciale ale trezoreriei ci au fost acumulate pe conturile de decontare ale Î.S. „Tehnosec”. Ulterior au fost utilizate ilegal la procurarea de cadouri pentru unii demnitari de stat, a automobilelor de lux și altor bunuri de același gen.

Prin încălcările vizate precum și altele, i-au fost cauzate statului pagube de peste 3 milioane lei. Pe aceste cazuri, procurorii au dispus pornirea a 7 cauze penale.

b) În anul 2010, nu a lipsit din vizorul organelor Procuraturii și segmentul achitării plăților vamale la importul mărfurilor, care reprezintă un factor important la vărsarea surselor financiare în bugetul de stat. În această ramură, controlul a fost axat pe aspectele respectării legalității introducerii mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova; legalității declarării mărfurilor și plasarea lor în regimuri vamale; legalității calculării și achitării plăților de import (taxei vamale, taxei pe valoarea adăugată, accizelor, procedurilor vamale), etc.

Urmare a măsurilor întreprinse de procurori, au fost depistate mai multe nereguli în această autoritate ce ține de subiectul importului ilegal al cărnii în perioada anilor 2007 – 2008; practicarea activității ilegale de import-export a substanțelor și a materialelor toxice de către unii agenții economici; introducerea prin contrabandă în Republica Moldova a hârtiei pentru țigări; importul mijloacelor de transport cu diminuarea esențială a valorii în vamă a acestora.

c) În perioada de raport, procurorii teritoriali în comun cu organele de supraveghere ecologică, au efectuat controale frontale la subiectul respectării legislației ecologice în vederea folosirii raționale și protecției resurselor acvatice, protecția florii și faunii, respectarea regimului special de gestionare a ariilor protejate de stat, protecția mediului înconjurător de către agenții economici, organele administrației publice locale și persoanele fizice.

Procurorii atestă o situație alarmantă la compartimentul protecției resurselor acvatice și aerului atmosferic. Progresează poluarea apelor freactice, în proces de degradare se află și calitatea apelor din lacurile naturale și cele de acumulare datorită poluării cu substanțe toxice. În lipsa stațiilor de epurare și a sistemelor de canalizare, în râul Nistru sunt vărsate apele reziduale din orașele Soroca, Rezina, Criuleni, etc.

O problema stringentă rămâne prezența gunoștilor neautorizate.

Calitatea apelor râurilor mici se caracterizează printr-un grad înalt de poluare.

Spre exemplu, starea râului Bîc este afectată de fluxul apelor reziduale, devenind astfel o zonă de acumulare a deșeurilor și substanțelor toxice, care poluează mediul.

Situații similare sunt caracteristice și pentru alte cursuri de apă cum ar fi râurile Ichel, Răut, Botna etc., fiind considerate în stare degradantă, cu un nivel înalt de poluare.

d) Pe parcursul anului 2010, procurorii au scos în evidență cazuri de gestionare frauduloasă a finanțelor publice locale și la capitolul achiziții de mărfuri, lucrări și servicii. În rezultatul controalelor au fost constatate abateri frecvente de la prevederile legislației prin neelaborarea și nepublicarea planurilor anuale și trimestriale de achiziții de către autoritățile contractante, fiind redusă participarea potențialilor operatori economici la competiții. Nu sunt asigurate principiile

transparenței și eficienței a achizițiilor; unele entități de audit nu monitorizează adecvat realizarea contractelor și ca rezultat, nu se respectă termenele de încheiere a contractelor, nu se execută clauzele acordurilor încheiate, nu se aplică sancționările prevăzute, etc.

Urmare a controalelor procurorilor s-au înaintat 12 sesizări în adresa factorilor de decizie ai administrațiilor publice locale.

e) La abordarea subiectului respectării legislației de către organele administrației publice locale privind arenda bazinelor acvatice și vânzarea-cumpărarea terenurilor, procurorii au depistat încălcări de genul atribuirii ilegale a terenurilor pentru construcția caselor individuale de locuit; vânzarea terenurilor publice în lipsa licitațiilor publice, prin falsificarea rezultatelor licitațiilor sau la prețuri diminuate; transmiterea ilegală a terenurilor publice în arendă; gestionarea frauduloasă a terenurilor publice aferente care nu au fost procurate de către proprietarii obiectelor privatizate.

Controalele efectuate de procurori s-au soldat cu începerea urmăririi penale în 22 cazuri, înaintarea în interesul public a 35 de acțiuni civile privind încasarea plăților sau rezilierea contractelor, contestarea a 57 acte administrative și sesizarea a 79 factori de decizie privind lichidarea derogărilor de la lege.

Premisele determinative care au favorizat încălcările menționate revin autorităților publice locale, în special a consilierilor locali și primarilor, care au transformat activitatea sa în posibilitatea de a obține venituri ilegale prin acte de corupere sau protecționism în detrimentul intereselor comunității.

f) Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului constituie un factor decisiv în consolidarea statului de drept și afirmarea valorilor democratice în comunitate. Însă, situația în societate la capitolul vizat încă nu a cunoscut o îmbunătățire semnificativă.

Legislația națională pune un accent deosebit pe activitatea procurorilor la protecția drepturilor copilului ca formă de realizare a dezideratelor constituționale, privind dreptul copiilor de a beneficia de un regim special de asistență socială în realizarea drepturilor lor și obligația statului de a le asigura ocrotire eficientă.

Opțiunile organelor statale, la momentul actual nu încadrează măsuri globale ce ar diminua esențial numărul de copii abandonați, neglijați, abuzați, exploatați, aflați în conflict cu legea, etc. Mulți copii nu frecventează școala, vagabondează, comit infracțiuni. Această stare de lucruri impune organelor Procuraturii o implicare mai activă pentru reacționare promptă față de autoritățile și instituțiile statului abilitate de preocuparea minorilor.

g) În anul 2010 procurorii, mai activ s-au implicat în procesul combaterii violenței în familie fiind pornite 20 cauze penale și înaintate în instanța de judecată 34 cereri pentru eliberarea ordonanței de protecție și repunere în drepturi a victimelor violenței în familie.

Indicii statistici în cazurile de violență și abuzuri față de copii este în creștere. Dacă în anul 2009, victime ale infracțiunilor au constituit 459 copii, apoi în anul 2010 numărul acestora a depășit cifra de 550.

În același timp multe cauze penale, inclusiv pe fapte de abuzuri sexuale asupra copiilor sunt încetate pe motiv de împăcare în temeiul art.109 Cod penal, invocându-se lipsa constrângerii și caracterul benevol din partea victimei.

i) Se menține o stare insuficientă și la compartimentul respectării dreptului copiilor la învățătură.

Pentru anul de învățământ 2010 au rămas neșcolarizați 130 elevi. Cei mai mulți fiind în mun. Chișinău, raioanele Călărași, Florești, Hîncești, Ialoveni. Cauzele abandonării școlilor mai mult este condiționată de starea materială precară, dar și de indiferența părinților, lăsarea copiilor fără supraveghere părintească și angajarea lor în câmpul muncii. În anul 2010 nu toți copiii luați la evidență școlară au fost încadrați în procesul de învățământ. În vederea lichidării acestui viciu, procurorii au sesizat Ministerul Educației și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Procurorii au mai examinat și au sancționat în ordine contravențională 1 057 părinți (art.63 Cod Contravențional), pentru îndeplinirea neconștiincioasă a obligațiilor părintești.

În anul 2010, au fost adoptate 1 077 acte de reacționare în vederea repunerii în drepturi a cetățenilor dintre care în 24 cazuri au fost pornite procese penale, înaintate 251 sesizări și 18 recursuri. În interesele minorilor și altor persoane social-vulnerabile au fost intentate și remise spre examinare în instanțele de judecată 786 acțiuni civile în valoare de peste 9 074 950 lei, din ele fiind examinate și admise 442 cereri în sumă de 2 538 232 lei. Însă, executate au fost doar 73 titluri executorii în sumă de circa 281 000 lei.

Despre starea respectării legislației procurorii au înaintat autorităților publice și altor structuri abilitate 110 note informative, inclusiv 40 în privința respectării drepturilor minorilor.

2.2. Respectarea legilor în Forțele Armate

În anul 2010 procurorii militari au efectuat 556 controale la subiectul respectării legislației privind asigurarea integrității patrimoniului; asigurarea înlesnirilor pentru condițiile nocive de muncă, securității muncii, protecției sănătății, prevenirii traumatismului; respectării legislației la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen; integritatea și administrarea armamentului și munițiilor în Forțele Armate, etc.

Urmare acestor investigații, procurorii au înaintat factorilor de decizie 262 sesizări și 42 recursuri, după cum urmează:

- Ministrului Apărării V.Marinuță – 11 sesizări;
- Ministrului Mediului Gh.Șalaru – 1 sesizare;
- Comandantului Trupelor de Carabinieri V.Dargomir – 5 sesizări și 2 recursuri;
- Directorului General al Serviciului Grăniceri A.Roibu – 8 sesizări;
- Șefului Serviciului Protecție Civilă și Situații Excepționale M.Harabagiu – 1 sesizare;
- Comisarului CPS Botanica S.Paiu – 1 sesizare;
- Consiliului raional Orhei – 1 sesizare;
- Comandanților unităților militare – 234 sesizări și 40 de recursuri.

În 29 cazuri s-a dispus începerea urmăririi penale. Au fost intentate 21 proceduri contravenționale și înaintate 14 acțiuni civile.

În anul 2010 procurorii militari au examinat 344 petiții, au fost primiți în audiență 388 cetățeni.

În perioada de referință procuraturile militare au instrumentat 295 cauze penale, dintre care urmărirea penală a fost finalizată pe 166 cauze.

Au fost deferite justiției 84 cauze penale în privința a 105 persoane. Urmărirea penală legal a fost încetată pe 75 cauze penale. În 46 cauze a fost aplicat art. 55 Cod Penal, învinuții fiind eliberați de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională.

În anul 2010 în instanțele de judecată au examinate în fond 72 cauze penale. Au fost pronunțate sentințe de condamnare în 55 cauze penale în privința a 69 persoane.

În același timp, e de menționat, că realizarea activităților de către procurorii militari nu a produs careva efecte pronunțate și schimbări radicale în Forțele Armate la compartimentul apărării intereselor publice, ordinii de drept, drepturilor militarilor precum și la modernizarea structurilor militare.

2.3. Respectarea legilor în locurile de reclusiune și executării hotărârilor judecătorești

În anul 2010, procurorii, au asigurat controlul executării pedepselor și locurilor de detenție pe țară în care activează 18 Instituții penitenciare, 42 birouri de probațiune și 2 spitale psihiatrice în care se aplică măsura de constrângere cu caracter medical. În aceste instituții au fost efectuate 576 controale.

Fiind depistate încălcări de legislație asupra executării pedepselor penale, inclusiv regimul de detenție, procurorii au înaintat 82 acte de reacționare (76 sesizări și 6 recursuri):

- Ministrului Justiției A.Tănase – 4 sesizări;
- Ministrului Afacerilor Interne V.Catan – 1 sesizare;
- Ministrului Educației L.Bujor – 1 sesizare;
- șefului DIP MJ V.Cojocaru – 15 sesizări și un recurs;
- șefului DE al Ministerului Justiției V.Devderea – 5 sesizări;
- comisarului CGP Chișinău S.Cociorva – 1 sesizare;
- șefului Inspectoratului Energetic de Stat I.Diozu – 1 sesizare;
- șefului Oficiului de executare Ungheni A.Ursu – 1 sesizare;
- șefilor penitenciarelor nr.4, nr.6, nr.7, nr.9, nr.13, nr.15, nr.17 – 47 sesizări și 5 recursuri.

În rezultatul actelor de reacționare a procurorilor au fost pedepsiți disciplinar 3 colaboratori ai DIP MJ, și un colaborator al Oficiului de executare, au fost anulate 6 ordine ilegale a șefilor de penitenciare. Concomitent procurorii au pornit 16 cauze penale față de angajații Oficiului de executare care au comis abuzuri în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Printre măsurile planificate, primordiale au fost respectarea drepturilor condamnaților și deținuților; respectării legislației la întocmirea actelor, urmare a ridicării obiectelor a căror utilizare și circulație este interzisă în instituțiile

penitenciare; asigurării legalității liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen; legalitatea liberării de la executarea pedepsei a persoanelor grav bolnave, etc.

În domeniu, procurorii au examinat 1 123 petiții, din care doar 57 au fost admise.

CAPITOLUL III. EXERCITAREA ȘI CONDUCEREA URMĂRIII PENALE

3.1. Importanța domeniului de activitate

Avînd drept punct de referință constatarea că urmărirea penală este una din activitățile prioritare exercitate de organele procuraturii, consfințită de Legea cu privire la Procuratură, Constituția Republicii Moldova, alte acte normative în vigoare, conștientizăm că acest segment important de activitate implică un nivel sporit de responsabilitate și abnegație.

Pe parcursul anului trecut activitatea procurorilor în domeniul urmării penale a avut drept obiective exercitarea și conducerea urmării penale în condițiile legii, inclusiv:

- asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în cursul procesului penal, la repunerea în drepturi a cetățenilor și recuperarea prejudiciului cauzat acestora prin infracțiune;
- asigurarea aplicării active a procedurilor speciale și dreptului discreționar în faza prejudiciară;
- asigurarea respectării termenului rezonabil la efectuarea urmării penale;
- uniformizarea practicii penale și procesual-penale, contravenționale, pe întreg teritoriul republicii, excluderea practicilor defectuoase la efectuarea urmării penale;
- contribuirea la revizuirea, completarea și modificarea cadrului legislativ și instituțional în vederea asigurării excluderii impedimentelor de ordin normativ în procesul de efectuare a investigațiilor în cauzele penale;
- exercitarea corespunzătoare de către procurorii-șefi a atribuțiilor de organizare a activității subalternilor, de exercitare a controlului ierarhic și de acordare a ajutorului practic, metodologic în special procurorilor recent angajați.

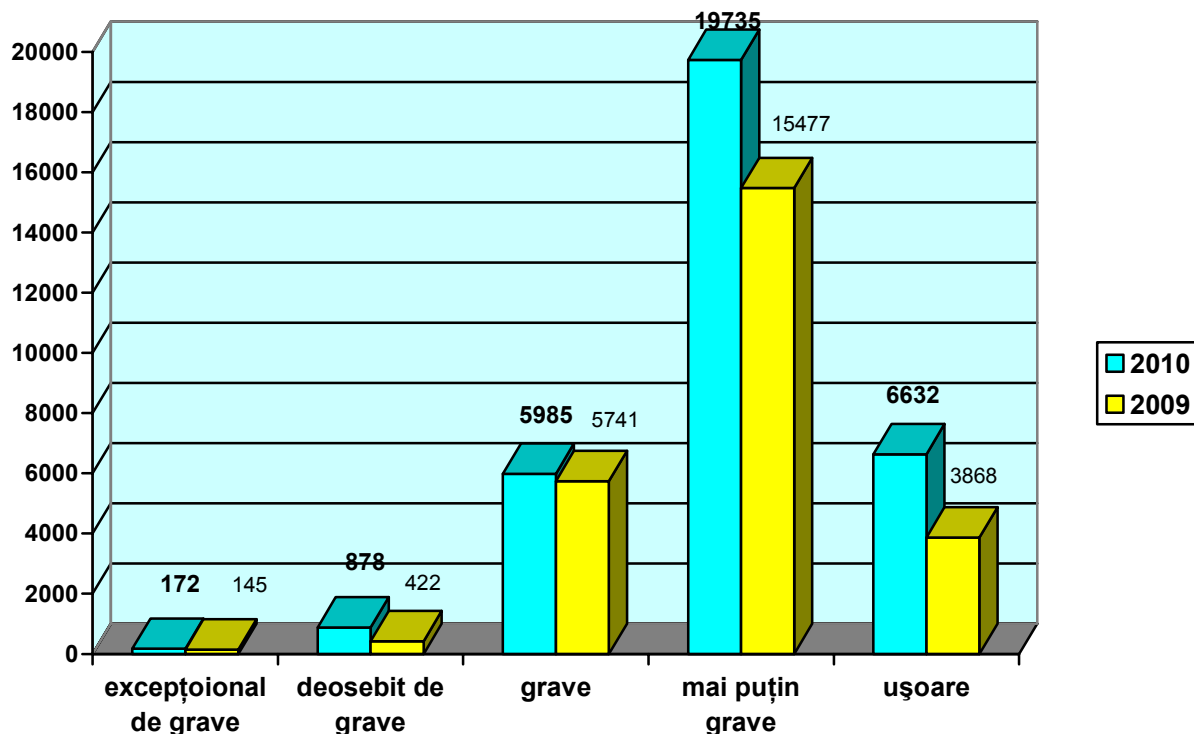
3.2. Analiza situației infracționale

În anul 2010 pe teritoriul republicii au fost înregistrate **33402** infracțiuni, ce constituie o majorare a numărului infracțiunilor înregistrate, comparativ cu perioada anului 2009, cu **7747** infracțiuni.

Astfel se constată, că nivelul stării criminalității pe teritoriul republicii în perioada de referință a atestat o creștere în proporție de **30,2 %** (la 06 luni 2010 – cu **34,2 %** sau cu **3952** infracțiuni, la 09 luni 2010 –cu **34,6 %** sau cu **5669** infracțiuni mai mult ca în perioada analogică a anului trecut).

Ponderea semnificativă în creșterea infracționalității revine crimelor mai puțin grave numărul cărora s-a majorat cu **4258** (27,5 %), după care urmează cele din categoria ușoare cu o creștere de **2764** (71,5 %), infracțiunile deosebit de grave cu **456** (108,1%), cele grave cu **244** (4,3%), excepțional de grave cu **27** (18,6%).

Dinamica categoriilor de infracțiuni înregistrate în anul 2010 în raport cu anul 2009

Pe ansamblu în republică, pentru perioada de referință, se atestă un nivel majorat al stării criminalității practic în toate raioanele, precum și în toate sectoarele mun. Chișinău și UTA Găgăuzia, cu excepția r-lui Cahul.

Astfel, numărul infracțiunilor înregistrate în anul 2010 se află în creștere esențială comparativ cu perioada analogică a anului precedent în următoarele raioane:

Drochia +**473** infracțiuni (125,1%); Ungheni +**305** infracțiuni (57,9%); Orhei +**327** infracțiuni (66,6%); mun.Bălți +**304** infracțiuni (20,3%); Hîncești +**275** infracțiuni (57,7%); Anenii-Noi +**254** infracțiuni (58,1%); Ștefan Vodă +**252** infracțiuni (63,2%); UTA Găgăuzia +**226** infracțiuni (22,5%); Căușeni +**203** infracțiuni (36,1%); Rîșcani +**192** infracțiuni (67,6 %); Criuleni +**189** infracțiuni (56,6 %); Ialoveni +**183** infracțiuni (43,5%); Edineț +**181** infracțiuni (39,0%); Comrat +**166** infracțiuni (41,1%); Rezina +**146** infracțiuni (65,5%); Soroca +**142** infracțiuni (23,4%); Florești +**137** infracțiuni (37,4%); Cantemir +**133** infracțiuni (50,2%); Glodeni +**131** infracțiuni (35,0 %); Ocnîța +**114** infracțiuni (39,4%); Nisporeni +**113** infracțiuni (43,8%); Călărași +**101** infracțiuni (32,9%).

În municipiul Chișinău, de asemenea, s-a înregistrat o creștere a nivelului stării criminalității în comparație cu anul 2009, fiind înregistrate cu **3128** mai multe infracțiuni (37,4%).

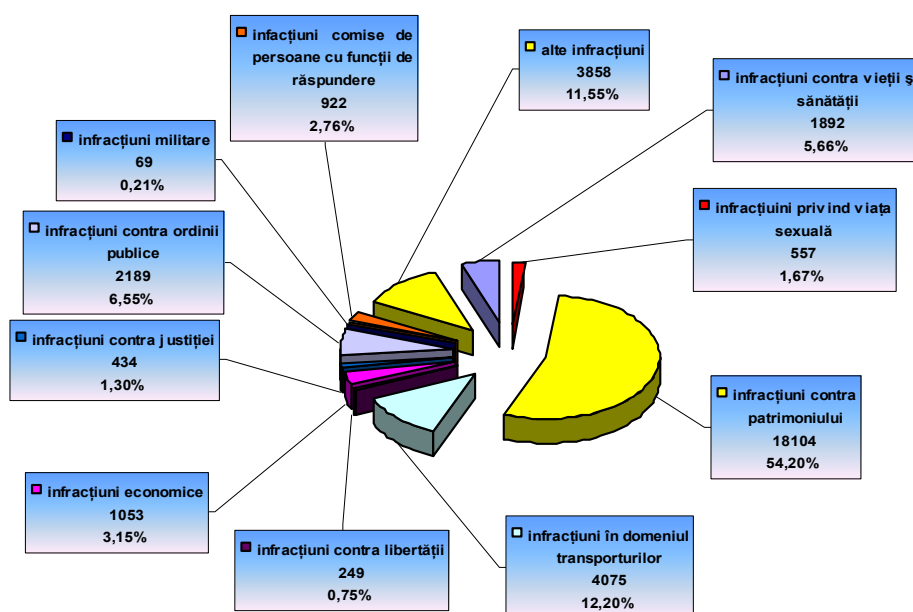
Respectiv menționăm majorarea numărului de crime în toate sectoarele municipiului, după cum urmează: Botanica +**765** infracțiuni (49,2%), Buiucani +**759**

infracțiuni (48,0%), Rîșcani +639 infracțiuni (32,6%), Centru +457 infracțiuni (24,8%) și Ciocana +508 infracțiuni (35,5%).

Concomitent, s-a atestat o scădere a numărului infracțiunilor înregistrate în perioada de referință doar în raionul Cahul – 37 infracțiuni (-4,7%).

De asemenea, considerăm oportun a menționa că, în perioada de referință, obiectiv a fost stabilită o creștere, cu 8169, a numărului sesizărilor înregistrate despre infracțiuni, de la 57633 în 2009 la 65802 în 2010, care în special vizează infracțiunile contra patrimoniului, infracțiunile în domeniul transporturilor, infracțiunile de huliganism, infracțiuni contra justiției, infracțiuni cu privire la păstrarea și comercializarea ilegală a armelor și a substanțelor narcotice, psihotrope, infracțiunile de corupere pasivă, infracțiunile de viol ș.a.

Coraportul categoriilor de infracțiuni care caracterizează starea criminalității în anul 2010

Analiza nivelului criminalității în baza categoriilor de infracțiuni a reliefat o dinamică ascendentă, fiind constatată o creștere la unele dintre acestea, după cum urmează:

- infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei cu 225 cazuri (13,5%), inclusiv omoruri cu 25 cazuri (10,4%), vătămări intenționate grave a integrității corporale cu 47 cazuri (12,7%), vătămări intenționate medii a integrității corporale cu 90 cazuri (13%);

- infracțiunile privind viața sexuală cu 155 cazuri (38,6%), inclusiv violuri cu 104 cazuri (39,4%);

- infracțiunile contra patrimoniului cu 5882 cazuri (48,1%) inclusiv jafurile cu 201 cazuri (20%), furturile cu 4510 cazuri (49,4%), escrocheriile cu 775 cazuri (72,7%);

- infracțiunile în domeniul transporturilor cu 1607 cazuri (65,1 %);

- infracțiunile contra securității publice cu 195 cazuri (21%), inclusiv huliganismurile cu 188 cazuri (24,5%), cazurile de păstrare ilegală a armelor cu 18 cazuri (17,9%);

- infracțiunile contra justiției cu 68 cazuri (18,6%),

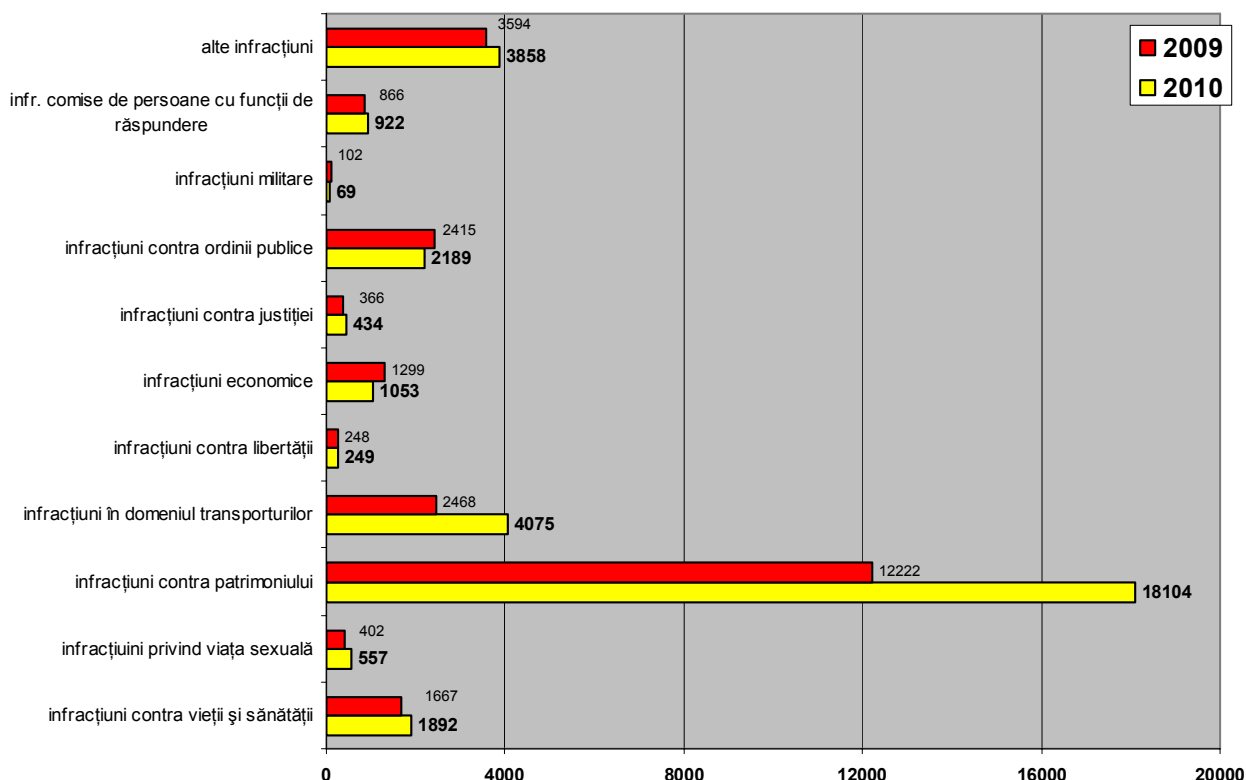
- infracțiunile săvârșite de persoane cu funcții de răspundere (inclusiv cele de corupție și conexe) cu 56 cazuri (6,5%);

- infracțiunile săvârșite de grupări organizate cu 39 cazuri (66,1%).

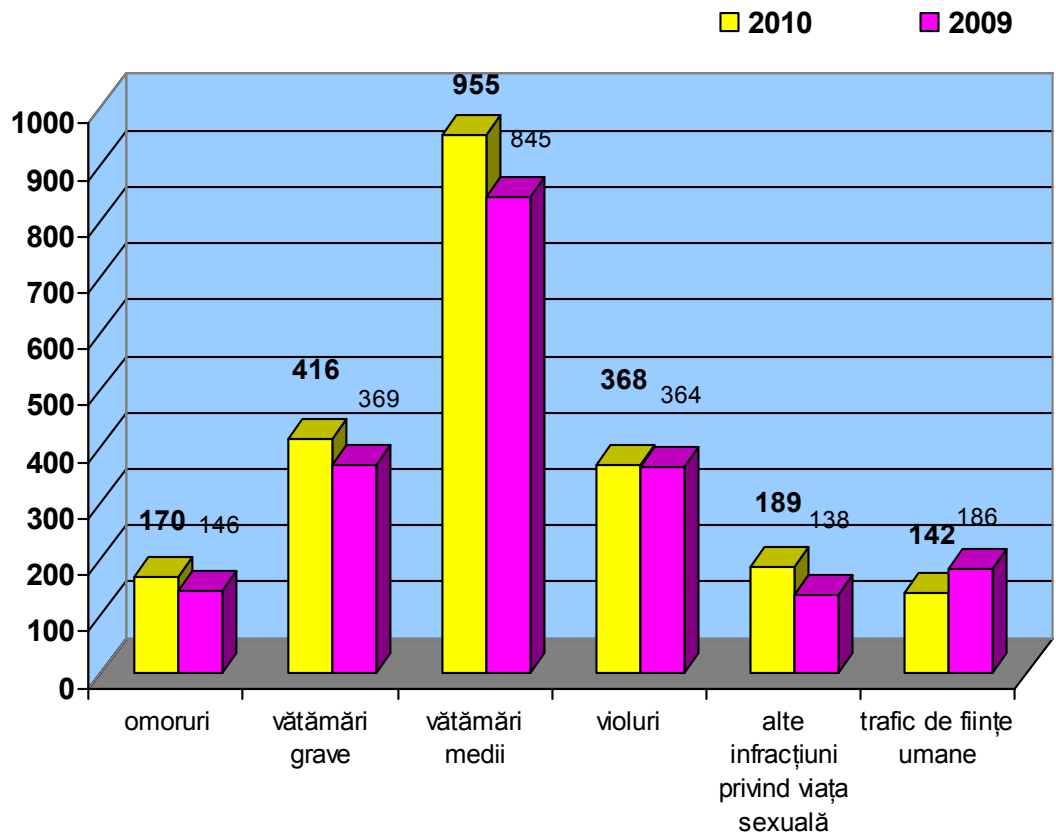
În scădere se află numărul încălcărilor a securității circulației rutiere cu 28 cazuri (2,7%), al infracțiunilor economice cu 246 cazuri (18,9%), al infracțiunilor privind circulația ilegală a drogurilor cu 85 (4,5%), al infracțiunilor contra autorităților publice cu 226 (9,4%), al cazurilor de trecere ilegală a frontierei de stat cu 98 (18%); al infracțiunilor contra familiei și minorilor cu 38 (26%).

În diagramele de mai jos este reflectată starea și dinamica infracționalității înregistrate în republică în ultimii doi ani.

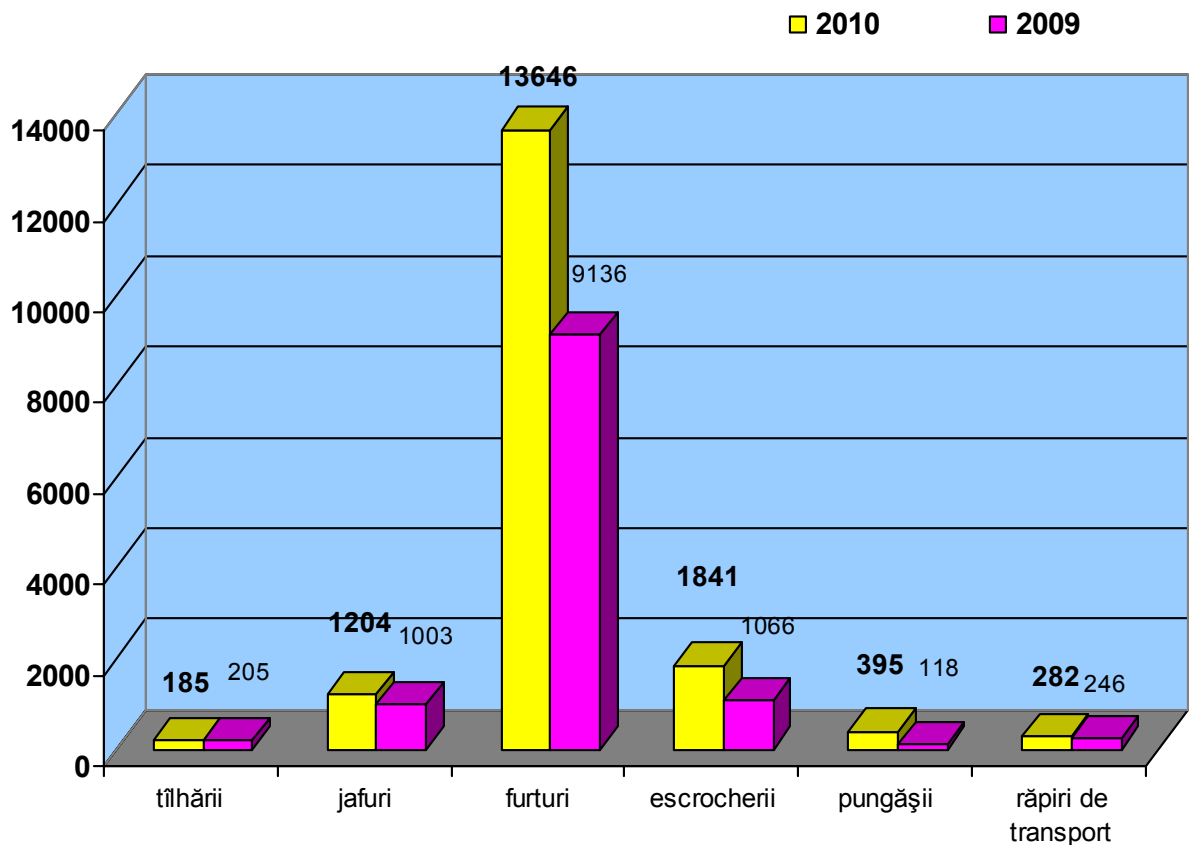
Indicii statistici de bază ce caracterizează starea criminalității în anul 2010 în raport cu anul 2009 (pe categorii de infracțiuni)

Dinamica infracțiunilor contra vieții, sănătății, infracțiunilor privind viața sexuală și celor contra libertății

Dinamica infracțiunilor contra patrimoniului

Creșterea criminalității în anul curent a fost generată de **factori obiectivi** atât de ordin economico-financiar cât și social, precum sunt :

- nivelul scăzut de trai al unor categorii de cetățeni, lipsa surselor de venit permanent, inclusiv pentru asigurarea întreținerii personale cât și a membrilor familiei, rata înaltă de șomaj, nemotivarea timpului liber, starea de criză socială, circumstanțe care au determinat în special creșterea numărului de **infrațiuni contra patrimoniului**;

- lăsarea, pentru aceleași motive, fără supraveghere a copiilor, care în lipsa de mijloace pentru întreținere, recurg, în special, la comiterea infracțiunilor de furt;

- nivelul scăzut al conștiinței civice, lipsa culturii juridice și a încrederii în autoritatea organelor de drept și în rezentanții acestora, atitudinea lipsită de responsabilitate față de răspunderea penală, contravențională a unor categorii de cetățeni, ce duce la comiterea faptelor infracționale cu caracter violent din partea acestora, circumstanțe care au condus la creșterea numărului infracțiunilor de huliganism, vătămare intenționată a integrității corporale și viol;

- criminalizarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate, fapt care a determinat creșterea numărului de infracțiuni în domeniul transporturilor /Legea nr.16-XY din 03.02.2009, art.264/1 CP-conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate /;

- politica punitivă a statului care a promovat principiul diminuării sancțiunilor aplicate pentru majoritatea categoriilor de infracțiuni, ceea ce a avut ca rezultat recidiva în rîndul făptuitorilor, deoarece este prestabilită practica că în majoritatea dintre cazuri se aplică pedepse nonprivative de libertate;

- continuarea activității infracționale de către persoanele în privința cărora a fost încetată urmărirea penală în legătură cu intervenirea împăcării părților;

- carențele în activitatea organelor de administrare locală care neglijează întreprinderea măsurilor corespunzătoare pentru asigurarea ordinii publice, reintegrarea în societatea a persoanelor cu anterior condamnate.

Totodată remarcăm și rolul important al politicii promovate de conducerea MAI referitoare la criteriile de apreciere a activității angajaților MAI, care a monitorizat orientarea corectă a efectivului la primirea și înregistrarea sesizărilor, altor informații despre infracțiuni, ceea ce a contribuit de asemenea la acumularea indicatorului numeric în cauză de 30,2%

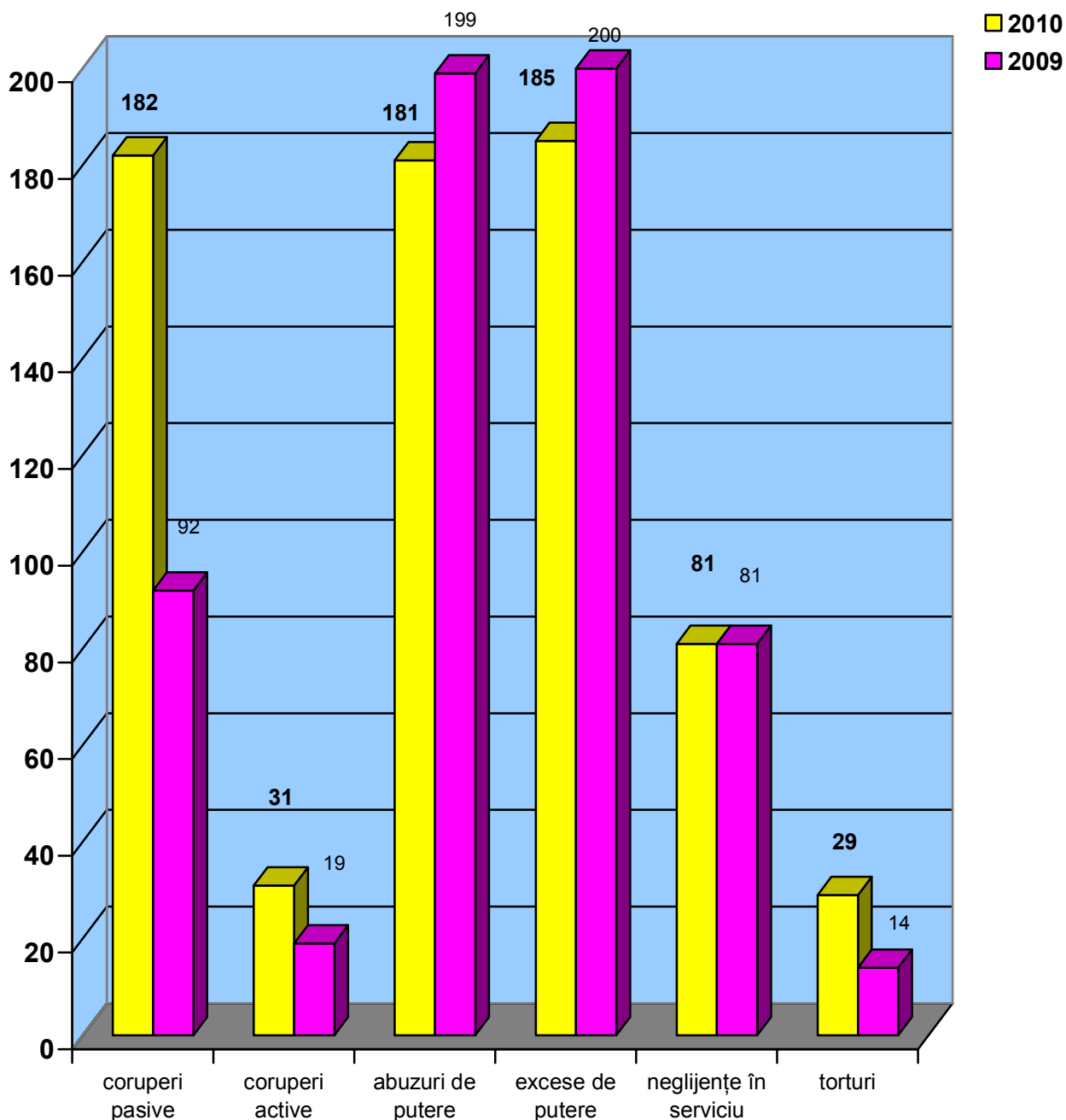
Dacă anterior exista o manipulare artificială a acestor cifre, o tănuire de societatea civilă a realității pentru a crea artificial o imagine pozitivă a MAI la compartimentul prevenirii și combaterii fenomenului criminal, a dinamicii criminogene, în perioada supusă raportului s-a insistat pe scopul radierii din practică a acestei metode ilegale, care are un efect negativ de mușamalizare a statisticii reale, inducere în eroare a opiniei publice și ascundere a situației reale inclusiv la compartimentul de „descoperire” a crimelor comise, când potrivit jonglării cu datele statistice, din cele 100 % ale crimelor comise „descoperite” erau 90 sau chiar 99 %.

Cadrul legislativ în vigoare a dispus anume poliției sarcina de a preveni activitățile infracționale, respectiv de a întreprinde măsuri de ordin profilactic pentru

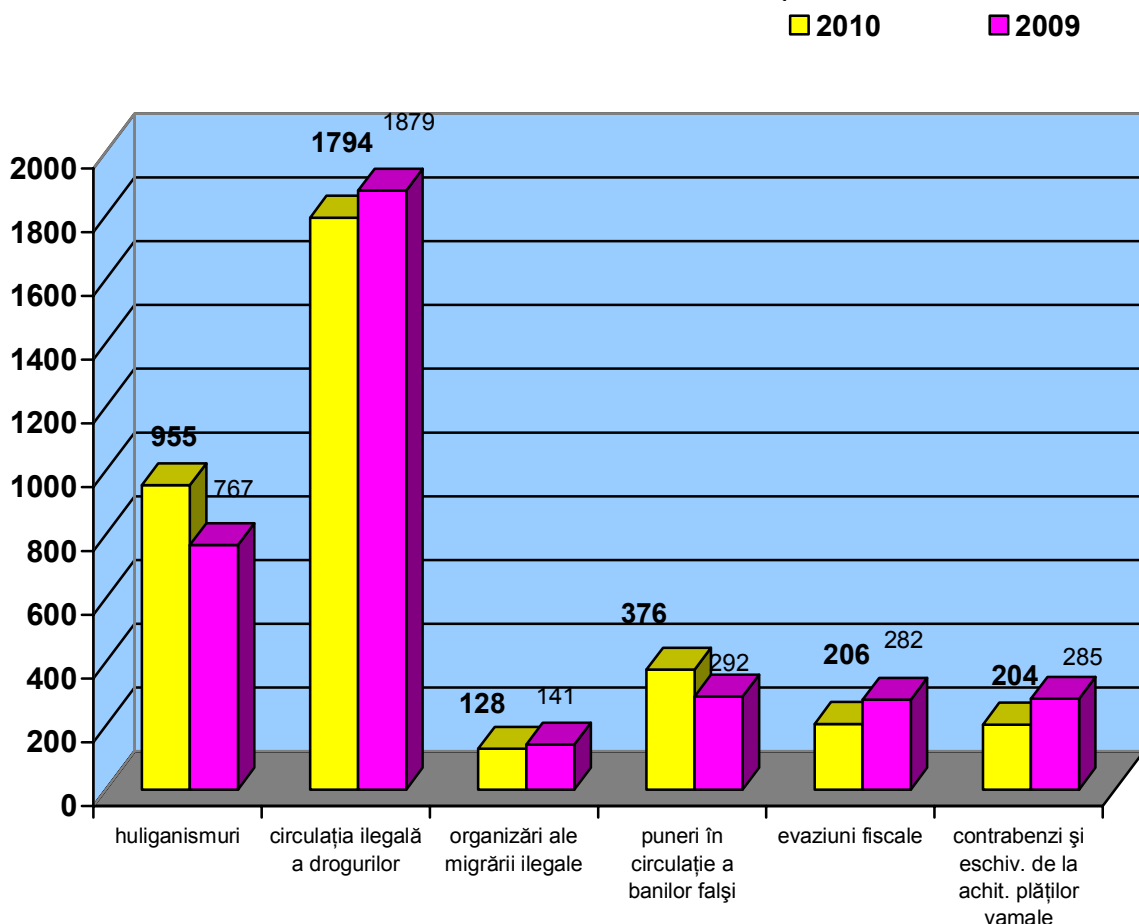
a exclude implicarea în săvârșirea infracțiunilor a persoanelor absolvite de răspundere.

Însă constatăm, la zi, că măsurile întreprinse în domeniu de către organele de drept, totuși, nu întrunesc gradul necesar de suficiență și nu condiționează preîntâmpinarea recidivei de către categoria indicată de infractori.

Dinamica infracțiunilor săvârșite de persoane cu funcții de răspundere

Dinamica altor categorii de infracțiuni

Cercetarea factorilor care au determinat creșterea criminalității în anul curent, în special a infracțiunilor contra patrimoniului pentru care legea permite aplicarea împăcării, sugerează concluzia privind necesitatea întreprinderii acțiunilor specifice ferme, precum și eforturilor reale și eficiente din partea MAI, altor organe de drept pentru profilaxia fenomenelor infracționale și combaterea criminalității.

Concomitent, se impune necesitatea amplificării efortului, pe acest segment, din partea autorităților publice locale potrivit prevederilor Legii nr.436 din-XYI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” /art.29 alin.1, lit.t), art.53 alin.1 lit.c) și d)/, care urmează să declanșeze acțiuni relevante întru consolidarea ordinii publice.

Considerăm oportună mențiunea despre executarea pct.5 din Lista indicațiilor conducerii Procuraturii Generale la ședința din 15.07.2010, în vederea îndeplinirii căroră au fost organizate ședințe comune cu participarea președinților raioanelor, altor reprezentanți ai conducerii Organelor Administrației Publice de nivelul 2, procurorilor și comisarilor raionali la subiectul conlucrării cu organele de drept întru prevenirea și combaterea criminalității, cauzele și condițiile care au determinat cauza majorării numărului infracțiunilor înregistrate, la 21.09.2010 în zona Nord, la 24.09.2010 în zonele Chișinău și Centru și la 30.09.2010 în zona Sud.

La ședințele în cauză s-a constatat că aceste fenomene poartă un caracter controlat, având la bază cauze obiective și subiective expuse mai jos.

Totodată, a fost analizată eficiența măsurilor întreprinse și celor ce urmează a fi realizate în vederea combaterii criminalității, cu scopul de a promova atitudinea oficială a statului de descurajare a fenomenului infracțional, a consolidării eforturilor comune ale organelor de drept, organelor administrației publice și ale puterii de stat, membrilor societății civile.

3.3. Exercițarea urmăririi penale

În perioada de referință, procurorii au exercitat urmărirea penală pe **6401** (*6501 în 2009*) cauze penale, prioritar cauzele vizînd infracțiuni de omor și viol, cele de corupere, luare de mită, trafic de influență și infracțiuni săvârșite de persoane cu funcții de răspundere, precum și infracțiunile comise de către minori etc.

De asemenea, procurorii au exercitat urmărirea penală în cauze penale în care s-a constatat efectuarea tendențioasă a urmăririi penale de către ofițerii de urmărire penală sau alte circumstanțe care au impus necesitatea retragerii cauzelor penale din gestiunea ultimilor.

Din numărul total de cauze penale aflate în gestiunea nemijlocită a procurorilor au fost terminate **3266** (*3239 în 2009*) cauze.

Au fost trimise în judecată **1614** cauze penale (*1840 în 2009*) privind comiterea a **2053** infracțiuni de către **2186** persoane, din care **66 în privința** colaboratorilor de poliție și **807** minori.

Justiției au fost deferite 102 cauze despre omucideri intenționate, 12 despre trafic de ființe umane și copii, 41 despre cazuri de vătămare intenționată gravă a integrității corporale și sănătății, 64 despre viol, 688 despre infracțiuni contra patrimoniului, 44 despre circulația ilegală a drogurilor, 26 despre contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, 36 despre încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, 90 despre huliganism și alte infracțiuni contra ordinii și securității publice, 53 despre infracțiuni de corupție și trafic de influență, 66 despre abuz și exces de putere, 19 despre tortură, 44 despre infracțiuni militare, 36 despre infracțiuni contra justiției, alte categorii de infracțiuni.

În procedura acordului de recunoaștere a vinovăției au fost deferite justiției **446** cauze penale.

Remarcăm și cauzele penale de rezonanță socială sporită care au fost expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond, cum ar fi:

- cauza penală de acuzare a ex-ministrului afacerilor interne și ex-comisarului al mun. Chișinău, în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (2) Cod penal;

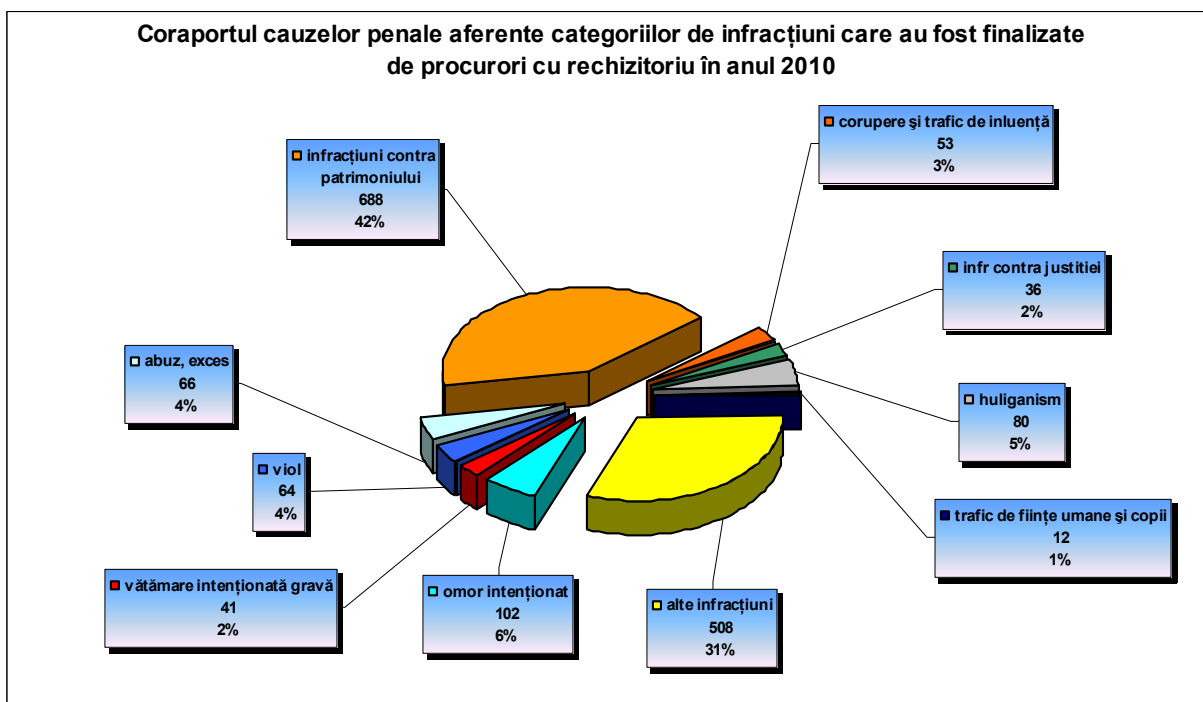
- cauza penală de învinuire a fostului vice-comisar al mun. Chișinău în săvîrșirea excesului de putere, art. 328 alin.(2) Cod penal asupra cet. Hîncu și altor participanți la manifestațiile din 07 aprilie 2009;

- cauza penală în privința șefului serviciului poliției criminale CGP mun. Chișinău Ion Perju, privind săvîrșirea de către el a acțiunilor ce au dus la decesul lui Valeriu Boboc;

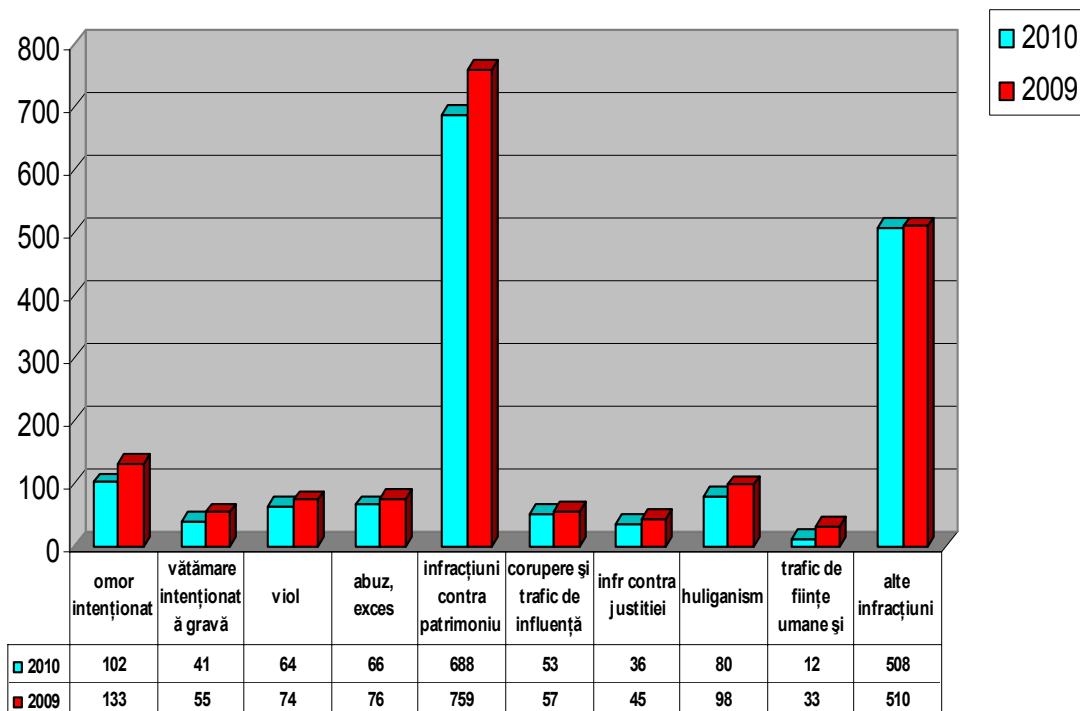
- cauza penală în privința șefului Direcției SIS Ruslan Țurcan, învinuit de interceptarea ilegală prin exces de putere și serviciu a colegilor săi de serviciu, infracțiunii prevăzute de art.178 alin.(2) și 328 alin.(1) Cod penal.

Totodată, ține de menționat, că în perioada raportată, de către procurorii secției exercitare a urmăririi penale pe cauze excepționale, în comun cu alte servicii abilitate cu efectuarea a măsurilor operative de investigații, au fost descoperite infracțiuni cu rezonanță socială sporită, cum ar fi:

- declanșarea la 14.10.2009 a unei explozii în centrul capitalei în timpul serbării Hramului municipiului Chișinău, soldată cu cca 40 victime;
- omorul omului de afaceri din SUA de origine italiană Vincenzo Fucio.

Cauzele penale aferente categoriilor de infracțiuni care au fost finalizate de procurori cu rechizitoriu în anul 2010 în raport cu anul 2009

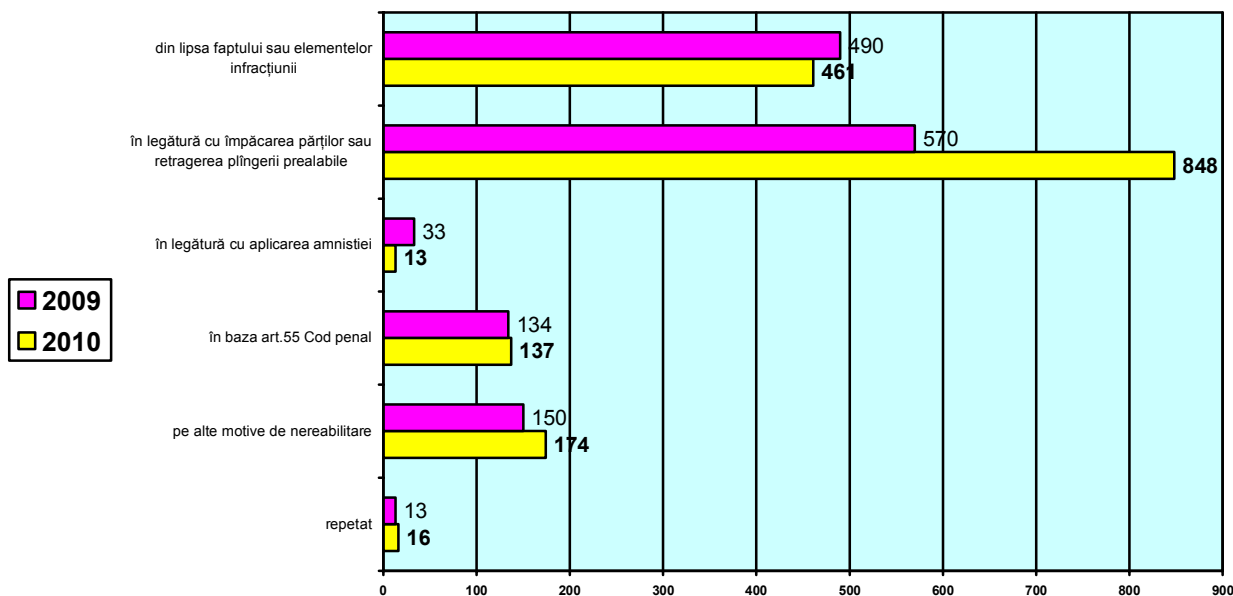

S-a încetat urmărirea penală în **1649** cauze (*1390 în 2009*), inclusiv în **16** cauze repetat, în **461** cauze din lipsa faptului sau elementelor infracțiunii, **848** cauze în legătură cu împăcarea părților și retragerea plângerii prealabile, **13** cauze în baza actului de amnistie și **311** cauze din alte motive de nereabilitare, inclusiv **137** în legătură cu liberarea de răspundere penală și tragere la răspundere contravențional în baza art. 55 din Codul penal.

Condiționat s-a suspendat urmărirea penală în **3** (*9 în 2009*) cauze. Procurorii au dispus suspendarea urmăririi penale în **257** (*244 în 2009*) cauze, inclusiv în 122 cauze în legătură cu sustragerea persoanelor de la urmărirea penală.

În gestiunea procurorilor au rămas **661** cauze, în care sînt bănuite și/sau învinuite **359** persoane.

Coraportul datelor privind motivele dispunerii de către procurori a soluțiilor de încetare a urmăririi penale sau de clasare a cauzei penale la exercitarea urmăririi penale în ultimii doi ani

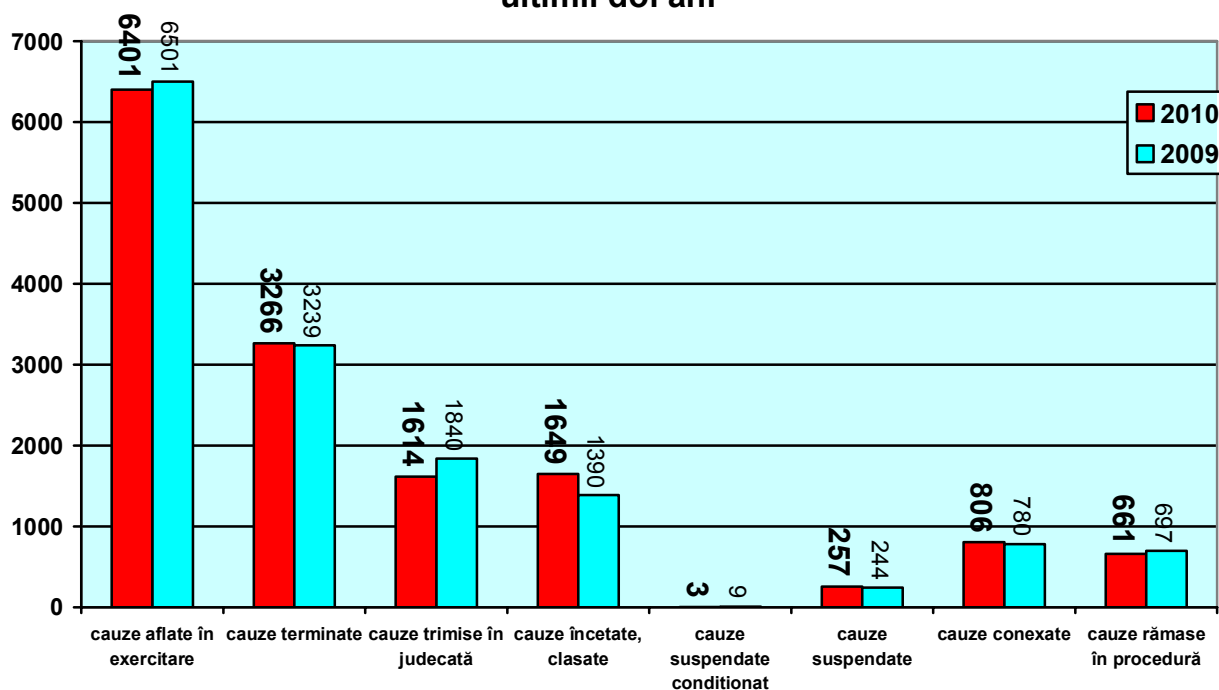

Activitatea efectuată în acest domeniu, comparativ cu situația din anul 2009, poate fi redată prin următoarele date cuprinse în tabelul ce urmează:

	exercitarea urmăririi penale	12 luni anul 2010	12 luni anul 2009
1.	urmăriri penale exercitate	6401	6501
2.	cauze terminate	3266	3239
3.	cauze încetate, clasate	1649	1390
a	<i>din lipsa elementelor infracțiunii</i>	<i>461</i>	<i>490</i>
b	<i>pe împăcare</i>	<i>848</i>	<i>570</i>
c	<i>pe amnistie</i>	<i>13</i>	<i>33</i>
d	<i>pe art.55 CP</i>	<i>137</i>	<i>134</i>
e	<i>pe alte motive de nereabilitare</i>	<i>174</i>	<i>150</i>
f	<i>Repetat</i>	<i>16</i>	<i>13</i>
4.	cauze trimise în judecată	1614	1840
	<i>infracțiuni incriminate</i>	2053	<i>2320</i>
	<i>în privința minorilor</i>	<i>807</i>	<i>859</i>
	<i>persoane inculpate</i>	<i>2186</i>	<i>2431</i>
	<i>în privința polițiștilor</i>	<i>66</i>	<i>65</i>
	<i>în procedură flagrantă</i>	<i>1</i>	<i>13</i>
	<i>cu acord de recunoaștere a vinov.</i>	<i>446</i>	<i>528</i>
5.	cauze conexe	806	780

6.	cauze suspendate condiționat	3	9
7.	cauze suspendate	257	244
	<i>pe eschivare</i>	122	130
8.	cauze rămase în gestiune	661	697
	<i>cu persoane bănuite, învinuite</i>	359	417
9.	plângeri examinate, privind contestarea acțiunilor organelor de urmărire penală / admise	2306/ 638	1906/ 492

Coraportul datelor privind exercitarea urmăririi penale în ultimii doi ani

3.4. Conducerea urmăririi penale

Evaluând acest segment de activitate consemnăm că în anul 2010 procurorii au condus urmărirea penală în **46381** (39819 în 2009) cauze, dintre care au terminat cercetările pe **18323** (15752 în 2009) cauze.

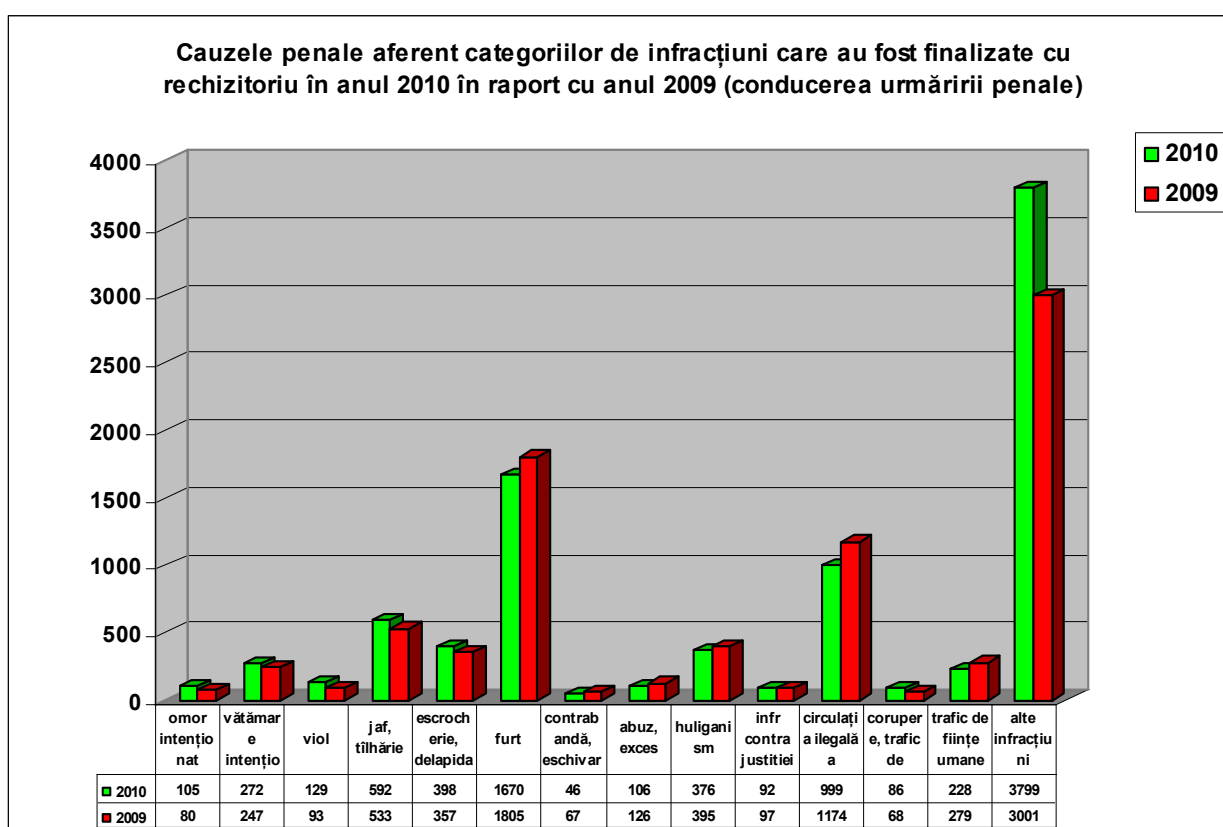
Au fost expediate instanței de judecată **8898** cauze penale (8322 în 2009) privind comiterea a **10635** infracțiuni de către **10111** persoane.

La acest compartiment al raportului menționăm că procurorii s-au conformat directivelor Procuraturii Generale și au întreprins măsuri pentru a exclude unele practici negative, care au persistat în perioadele precedente, când pentru acumularea de indici statistici se recurgea la trimiterea, în paralel, a mai multor cauze penale în judecată în privința aceluiași persoane pentru mai multe infracțiuni. În perioada de raport au fost conexate **3472** cauze, ceea ce explică decalajul mare dintre numărul de cauze trimise în judecată și cel al infracțiunilor incriminate persoanelor inculpate.

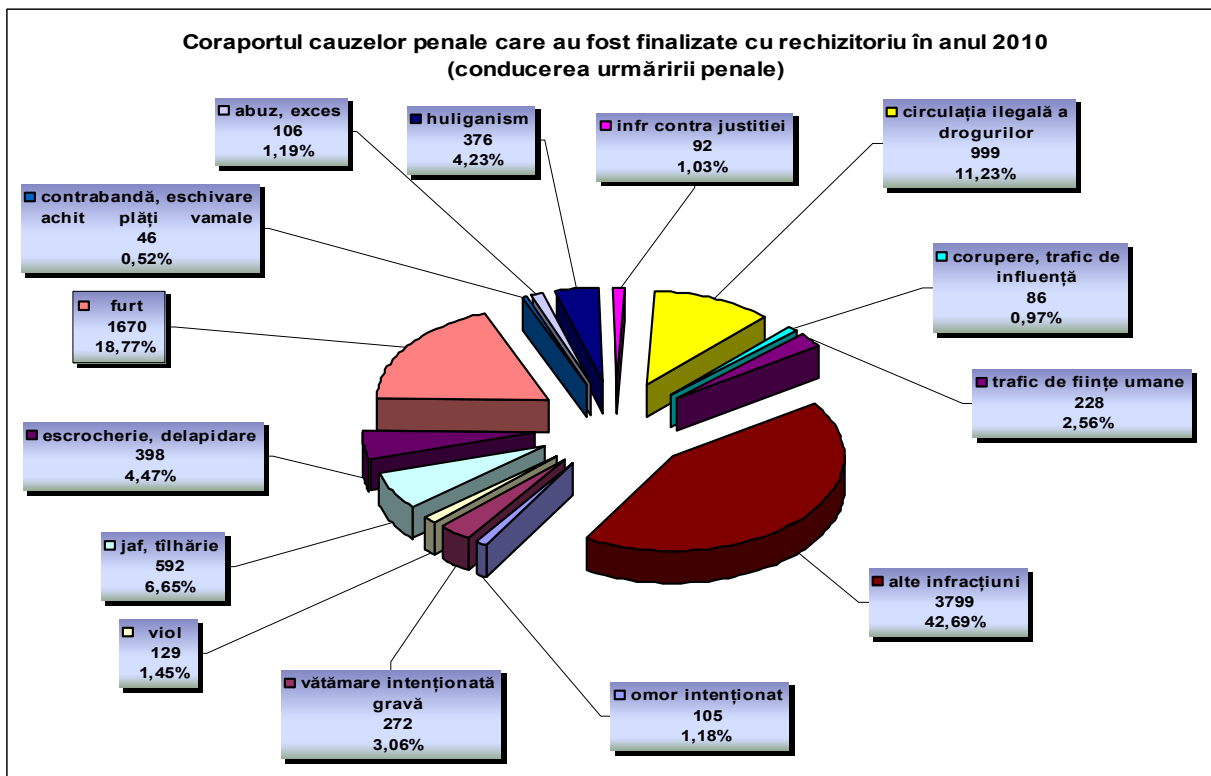
Justiției au fost deferite 105 cauze despre omucideri intenționate, 228 despre trafic de ființe umane și copii, 272 despre cazuri de vătămare intenționată gravă a integrității corporale și sănătății, 129 despre viol, 2678 despre infracțiuni contra patrimoniului, 999 despre circulația ilegală a drogurilor, 120 despre evaziuni fiscale și infracțiuni financiar-bancare, 46 despre contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, 1146 despre încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, 416 despre huliganism și alte infracțiuni contra ordinii și securității publice, 88 despre infracțiuni de corupție și trafic de influență, 40 despre abuz și exces de putere, 92 despre infracțiuni contra justiției, alte categorii de infracțiuni.

Utilizarea procedurilor speciale denotă următorii indici:

- în procedură flagrantă au fost urmărite și deferite justiției **152** cauze;
- cu încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției **2612** cauze penale.

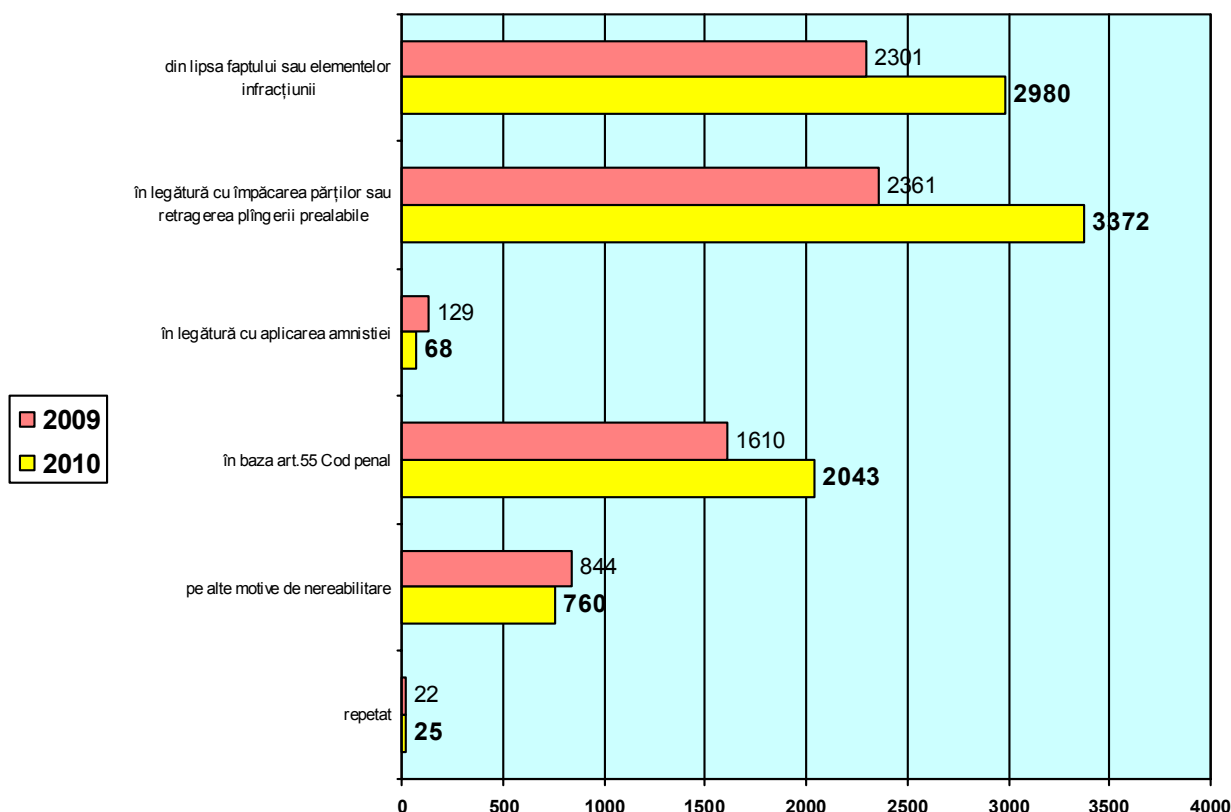
Evidențiem cauzele penale de o rezonanță socială sporită: crearea și conducerea unei grupări criminale în cadrul instituției penitenciare cu participarea unei autorități criminale /art.284 și art.189 alin.(3) lit.c) din Codul penal/, identificarea, documentarea și anihilarea unei rețele internaționale de contrabanda cu substanță radioactivă-uraniu, etc/.

S-a încetat urmărirea penală în **9248** cauze (*7267 în 2009*), inclusiv în **25** cauze repetat, în **2980** cauze din lipsa faptului sau elementelor infracțiunii, **3372** cauze în legătură cu împăcarea părților și retragerea plângerii prealabile, **68** cauze în baza actului de amnistie și **2803** cauze din alte motive de nereabilitare, inclusiv 2043 în legătură cu liberarea de răspundere penală și tragere la răspundere contravențională în baza art.55 din Codul penal.

Majorarea numărului de cauze încetate are o explicație obiectivă, bazată pe aplicarea pe scară largă, de către procurori, a institutului împăcării părților, precum și a dreptului discreționar la soluționarea cauzelor.

Coraportul datelor privind motivele dispunerii de către procurori a soluțiilor de încetare a urmăririi penale sau de clasare a cauzei penale la conducerea urmăririi penale în ultimii doi ani

A fost suspendată condiționat urmărirea penală în **177** (*163 în 2009*) cauze.

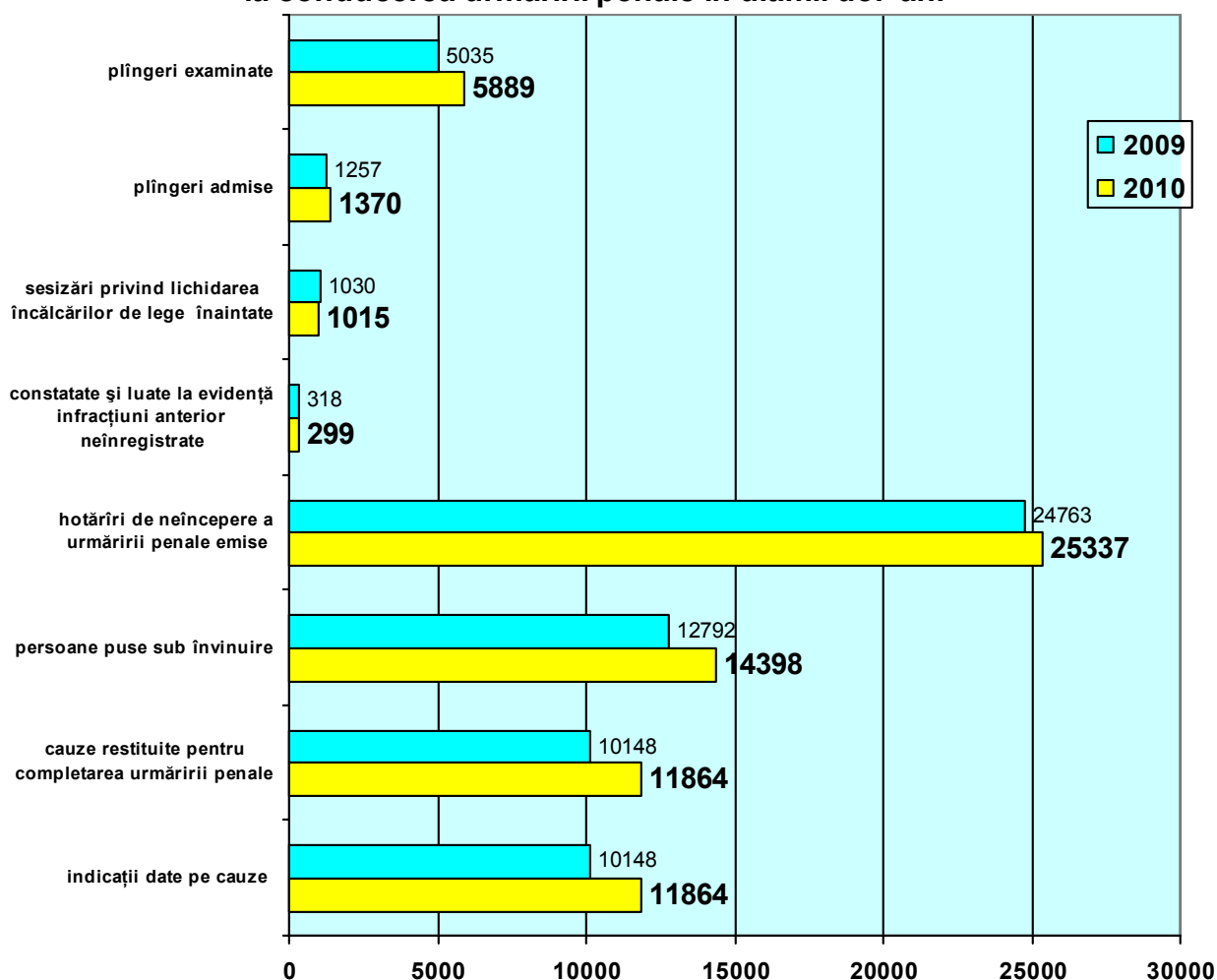
De asemenea, procurorii au dispus suspendarea urmăririi penale în baza art.287¹ din Codul de procedură penală, în **10437** (*7920 în 2009*) cauze, inclusiv în 1142 cauze în legătură cu sustragerea persoanelor de la urmărirea penală.

În gestiunea organelor de urmărire penală au rămas **8828** cauze, în care sînt bănuite sau învinuite **2281** persoane.

Activitatea efectuată în acest domeniu, comparativ cu situația din anul 2009, poate fi redată statistic prin următoarele cifre reflectate în tabelul ce urmează:

	conducerea urmării penale	12 luni anul 2010	12 luni anul 2009
1.	urmăriri penale conduse	46381	39819
2.	hotărâri de neîncepere a urmării penale emise	25337	24763
3.	Cauze terminate	18323	15752
4.	Cauze încetate, clasate	9248	7267
<i>a</i>	<i>din lipsa elementelor infracțiunii</i>	<i>2980</i>	<i>2301</i>
<i>b</i>	<i>pe împăcare</i>	<i>3372</i>	<i>2361</i>
<i>c</i>	<i>pe amnistie</i>	<i>68</i>	<i>129</i>
<i>d</i>	<i>pe art.55 CP</i>	<i>2043</i>	<i>1610</i>
<i>e</i>	<i>pe alte motive de nereabilitare</i>	<i>760</i>	<i>844</i>
<i>f</i>	<i>repetat</i>	<i>25</i>	<i>22</i>
5.	Cauze trimise in judecată	8898	8322
	<i>Infracțiuni incriminate</i>	10635	<i>10348</i>
	<i>persoane inculpate</i>	<i>10111</i>	<i>9470</i>
	<i>în procedură flagrantă</i>	<i>152</i>	<i>347</i>
	<i>cu acord de recunoaștere a vinov.</i>	<i>2612</i>	<i>2788</i>
6.	Cauze conexate	3472	3233
7.	Cauze suspendate condiționat	177	163
8.	Cauze suspendate	10437	7920
	<i>pe eschivare</i>	<i>1142</i>	<i>963</i>
9.	Cauze rămase în gestiune /	8828	8379
	<i>cu persoane bănuite, învinuite</i>	<i>2281</i>	<i>1940</i>
10.	indicații scrise date pe dosare	11864	10148
11.	cauze restituite pentru completarea urmării	982	957
12.	respinse propuneri de punere a persoanelor sub învinuire	272	211
13.	respinse propuneri de scoatere a persoanelor sub urmărire	53	35
14.	persoane puse sub învinuire	14398	12792
15.	constatate și luate la evidență infracțiuni anterior neînregistrate	299	318
16.	sesizări înaintate	1015	1030
17.	plângeri examinate, privind contestarea acțiunilor organelor de urmărire penală / admise	5889/ 1370	5035/ 1257

Coraportul datelor privind activitățile exercitate de către procurori la conducerea urmăririi penale în ultimii doi ani

3.5. Criminalitatea juvenilă

Studiul în domeniu a stabilit că tendințele și structura delicvenței juvenile denotă o dinamică cât de cât constantă pe parcursul anilor 2007-2010, în anul 2010 fiind înregistrată o ușoară creștere a numărului cauzelor penale pornite, comparativ cu anul 2009 și o descreștere comparativ cu anii 2007-2008. Circa 80-85% din infracțiunile comise de minori sunt cele patrimoniale. Într-un număr mai mic, dar se comit de către minori și omoruri, vătămări ale integrității corporale, violuri, huliganism, infracțiuni legate de droguri, etc.

Conform informației oferite de procuraturile teritoriale, au fost pornite 2252 cauze penale în privința minorilor. În instanța de judecată cu rechizitoriu au fost remise 807 dosare, iar 1078 cauze au fost încetate, majoritatea în baza art.104 CP, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ și în baza art.109 CP, urmare a împăcării părților. Instanțele judecătorești din republică au examinat cu pronunțarea sentințelor 430 cauze penale în privința a 570 persoane minore.

Urmărirea penală în cauzele cu minori se efectuează în termen de până la 3 luni, la general, respectându-se termenul rezonabil de efectuare a urmăririi penale, deși s-au constatat și cazuri, când termenul urmăririi penale a constituit 4 luni și chiar mai mult de 6 luni.

În anul 2010 au fost reținuți 44 minori, iar arestarea preventivă a fost aplicată în privința a 34 minori, fiind în descreștere, comparativ cu anii precedenți: 67 minori în anul 2009 și 83 minori în anul 2008.

În altă ordine de idei trebuie de menționat că, în pofida caracterului imperativ al normelor legale privind solicitarea referatelor presentințiale în privința minorilor infractori, procurorii au solicitat astfel de referate doar în circa 12% din numărul total de cauze penale. Printre procuraturile care nu solicită referate presentințiale sunt procuraturile raioanelor Telenești, Hîncești, Rîșcani, Florești, Dondușeni, Fălești, mun.Bălți, etc.

3.6. Combaterea corupției

Anul 2010 a reprezentat o perioadă deosebită pentru Republica Moldova, prin prisma realizărilor democratice, în realizarea obiectivelor stabilite în domeniul prevenirii și combaterii corupției cu scopul diminuării influenței acestui fenomen asupra tuturor nivelurilor societății și domeniilor vieții sociale.

În anul 2009 Republica Moldova a înregistrat un scor record de 3,3 puncte pentru indicele percepției corupției. În 2010 acest indice a scăzut la nivelul anului 2008 - 2,9, însă aceasta nicidecum nu a fost marcată de scăderea eforturilor anticorupție ale organelor de drept, dar poate fi explicată prin criza politică din țară și percepția fenomenului corupției de către societatea civilă prin prisma campaniilor și concurenței electorale.

Deși nu este întotdeauna percepută astfel, corupția este mult mai gravă și costisitoare din punct de vedere al consecințelor economice și sociale, estimările arătând un cost mai mare al acestui fenomen decât întreaga clasă de infracțiuni contra proprietății.

Pe parcursul anului activitatea de prevenire și contracarare a cazurilor de corupție a fost realizată de către organele Procuraturii în comun cu subdiviziunile Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, precum și ale Ministerului Afacerilor Interne, sub conducerea și controlul exercitat de către procurori.

Prevenirea corupției. Realitatea ne demonstrează că combaterea corupției poate fi eficientă doar în comun cu un complex de măsuri de prevenire și educație anticorupție, la desfășurarea cărora e necesar de a nu admite formalism pentru a evita o repulsie a acestora de către societate. Aceste măsuri trebuie să cuprindă toate domeniile vieții sociale, inclusiv cel economic, politic, legislativ, social, etc.

În ultimii ani au fost adoptate un șir de acte legislative menite de a pune în aplicare și a fortifica mecanismele deja existente de luptă contra corupției. Totuși, lipsa unei practici și adoptarea în grabă a acestor acte normative a condiționat

admiterea unor lacune esențiale din punct de vedere democratic și importante din punct de vedere legislativ pentru a aduce actele naționale la o armonie stabilă.

În acest context, organele Procuraturii în comun cu CCCEC și Ministerul Justiției au lansat și promovat un șir de inițiative legislative, care și-au găsit reflectare și în Planul de acțiuni pe anul 2010 pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției. Printre acestea pot fi menționate: ajustarea cadrului legislativ național la prevederile Protocolului adițional la Convenția penală privind corupția, modificarea Codului penal în vederea stabilirii pedepsei de privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau a exercita anumite activități ca pedeapsă complementară pentru cazurile de infracțiune prevăzute la art.327 alin.(1), art.328 alin.(1), art.330 alin.(1) și (2), art.333 alin.(3), art.335 alin.(1) și (2), revizuirea art.55 din Codul penal pentru a limita aplicabilitatea acestuia infracțiunilor de corupție și celor conexe, completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției cu dispoziții noi referitoare la corupția din sectorul privat și răspunderea oficialilor străini pentru faptele de corupție comise, elaborarea cadrului normativ necesar implementării Legii nr.16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese, instituirea mecanismelor eficiente a declarării veniturilor și proprietăților și a conflictelor de interese, etc..

Concomitent, pe parcursul anului 2010, exercitându-și funcția de reprezentare a intereselor generale ale societății, apărării ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățenilor, organele Procuraturii au inițiat și realizat un șir de măsuri de investigare instituțională. Astfel, pentru a identifica în anumite sectoare disfuncții ce constituie factori de risc față de corupție Procuratura a efectuat în această perioadă 193 controale, în cadrul cărora au fost stabilite un șir de încălcări de lege, prin care statului i s-a cauzat un prejudiciu în mărime de 1.929.038 lei. La acestea procurorii au reacționat prin înaintarea a 74 sesizări, 7 recursuri împotriva actelor ilegale, începerea urmăririi penale în 42 de cauze.

Prin urmare, activitatea extrajudiciară a procuraturii în acest sens are o deosebită importanță dat fiind faptul, că prin realizarea ei se anihilează factorii determinanți ai actului de corupție, aceasta constituind, totodată, o activitate de prevenire a fenomenului corupției. Aceste controale au vizat domenii ca: atribuirea de către organele administrației publice a valorilor imobiliare; achizițiile publice de mărfuri, lucrări și servicii; achitarea drepturilor de import la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală; restituirea ilegală a TVA de la bugetul public, etc..

Urmărirea Penală. Pe parcursul anului 2010 organele procuraturii și organele de urmărire penală ale MAI și CCCEC au pornit **380** (235 în 2009) cauze privind infracțiuni de corupție (inclusiv 222 privind coruperea pasivă, 17 privind coruperea activă, 126 privind traficul de influență, 12 privind luarea de mită și 3 privind darea de mită), **159** (175 în 2009) cauze privind comiterea infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu și **189** (215 în 2009) cauze privind comiterea infracțiunii de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.

Din numărul total al cauzelor penale aflate în gestiunea organelor Procuraturii și organelor de urmărire penală ale CCCEC și MAI pe parcursul anului 2010 au fost deferite justiției:

- **48** cauze în privința a 55 persoane (29 cauze / 36 persoane în 2009) privind

comiterea infracțiunii de corupere pasivă,

- 9 cauze în privința a 10 persoane (23 cauze / 20 persoane în 2009) privind comiterea infracțiunii de corupere activă,

- 82 cauze în privința a 89 persoane (73 cauze / 76 persoane în 2009) privind comiterea infracțiunii de trafic de influență,

- 2 cauze în privința a 2 persoane (3 cauze / 4 persoane în 2009) privind comiterea infracțiunii de luare de mită,

- 42 cauze în privința a 48 persoane (57 cauze / 64 persoane în 2009) privind comiterea infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu și

- 64 cauze în privința a 78 persoane (69 cauze / 73 persoane în 2009) privind comiterea infracțiunii de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.

Respectiv, din numărul total al acestor 247 cauze penale, 119 (sau 48,18%) au fost investigate de către procurori, 100 (sau 40,48%) de către CCCEC și 28 (sau 11,34%) de către MAI.

Întru eficientizarea activității de prevenire și combatere a corupției, la etapa urmăririi penale, pe parcursul anului au fost întreprinse un șir de acțiuni menite de a depista și eradica factorii de risc și comportamentul coruptibil. Astfel, Procuratura a intervenit în acest proces prin înaintarea actelor de reacționare, realizarea controalelor asupra legalității înregistrării și examinării sesizărilor despre infracțiuni, a efectuării în termeni rezonabili a urmăririi penale, asupra legalității aplicării măsurilor preventive de constrângere, cât și atragerea la răspundere disciplinară a persoanelor care au admis încălcări ale disciplinei executorii și de muncă.

Reprezentarea acuzării de stat. Datele statistice privind sentințele adoptate în cauzele penale și categoriile de pedepse aplicate constituie cel mai important criteriu de stabilire a eficienței măsurilor întreprinse de către organele de drept în vederea combaterii criminalității.

Cu toate că sunt depistate și documentate numeroase infracțiuni de corupție, în rezultat oricum nu se atestă o reacție negativă în societate față de crimele respective, corupția fiind în continuare considerată ca o problemă primordială. O cauză a situației menționate mai sus este sancționarea neadecvată a persoanelor învinuite de comiterea actelor de corupție, fapt vehiculat des în societate.

Este de menționat că, deși statistica oficială nu poate da un răspuns complet la întrebarea nivelului corupției în țară, dat fiind faptul că infracțiunile de corupție sunt aproape insesizabile pentru organele de drept, reieșind din specificul acestor crime, datele statistice privind sentințele adoptate în cauzele de corupție și categoriile de pedepse aplicate constituie cel mai important criteriu de stabilire a eficienței măsurilor întreprinse de către organele de drept în vederea combaterii corupției.

În condițiile în care lupta contra corupției constituie una dintre premisele sociale actuale, definitivarea acesteia se realizează prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești echitabile gravității infracțiunii și gradului de pericol social pe care aceasta îl comportă. Reușita în lupta anticorupție este condiționată de îmbinarea măsurilor preventive cu cele represiv penale, deoarece represiunea fără prevenție nu are finalitate, iar prevenția fără represiune rămâne fără eficiență.

Scopul politicii represive anticorupție constă în identificarea unor măsuri de coerciție efective din partea statului, urmare a aplicării cărora să resimtă efectele atât

persoana în privința căreia acestea se aplică, cât și întreaga societate civilă, pentru a adopta o atitudine intolerantă față de fenomenul corupției.

În perioada anului 2010, instanțele de judecată au finisat examinarea judiciară în fond a **103** cauze penale privind infracțiuni de corupție în privința a **109** persoane și **63** cauze penale în privința a **64** persoane inculpate de săvârșirea infracțiunilor conexe celor de corupție.

Urmare a reprezentării acușării de stat, de către instanțele de judecată, în intervalul de timp 01.01.2010 - 31.12.2010, pe cauzele penale de corupție au fost pronunțate sentințe, pe categorii de infracțiuni, conform datelor tabeli ce urmează:

Art. din Codul penal	256	324	325	326	330	333	334
Infracțiuni comise	2	25	7	62	5	4	0

Printre cauzele penale privind infracțiunile de corupție examinate în fond predomină cele privind traficul de influență (62 cauze sau 60,2%) și coruperea pasivă (25 cauze sau 24,3%). Efectuînd o analiză a statutului persoanelor recunoscute vinovate de comiterea infracțiunilor de corupție, se constată cu certitudine că întîietatea o dețin colaboratorii de poliție, în privința acestora fiind pronunțate 15 sentințe, 7 sentințe au fost pronunțate în privința colaboratorilor serviciului vamal, 2 sentințe în privința oficialilor publici, o sentință de condamnare a fost adoptată în privința unui procuror și 78 sentințe în privința persoanelor din alte categorii.

Printre cauzele penale privind infracțiunile conexe celor de corupție examinate în fond predomină cele privind abuzul de putere sau abuzul de serviciu (23 cauze sau 36,5%) și excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu (29 cauze sau 46%). Potrivit subiectului infracțiunilor conexe celor de corupție, în anul curent au fost pronunțate sentințe în privința a 15 colaboratori de poliție, 14 oficiali publici, 5 colaboratori ai serviciului vamal și 30 persoane din alte categorii.

Analiza aplicării pedepselor penale pe cauzele despre corupție și conexe denotă faptul, că la închisoare cu executarea reală a pedepsei au fost condamnate **3** persoane, la închisoare cu aplicarea art. 90 Cod penal – **23** persoane, la amendă și închisoare cu executare reală a pedepsei **1** persoană, la amendă și închisoare cu aplicarea art. 90 Cod penal – **21** persoane, la amendă – **56** persoane, aplicată pedeapsa complementară în privința a **32** persoane.

Totodată, pe parcursul anului 2010 au fost pronunțate sentințe de achitare în privința a 19 persoane.

În baza art. 55 Cod penal, procesul penal a fost încetat pe 41 cauze penale în privința a 42 persoane, acestea fiind liberate de răspundere penală și trase la răspundere administrativă. Aceste practici negative constituie o metodă de a evita aplicarea pedepsei complementare, și respectiv, eliberarea din funcție a persoanelor condamnate, îndeosebi pentru fapte de corupție.

La fel, se observă o practică judiciară negativă în ce privește examinarea apelurilor și recursurilor procurorilor împotriva sentințelor de încetare a procesului penal, deoarece în cazuri și circumstanțe similare unele apeluri și recursuri sunt admise, altele respinse.

Atare stare de fapt nu este conformă directivelor stipulate în recomandările Grupului de state contra corupției (GRECO). Astfel, pentru fapte de corupție se impun pedepse eficiente, în formă de amenzi și privațiune de libertate, cu aplicarea obligatorie a pedepselor complementare. În conformitate cu recomandările GRECO, pedepsele complementare constituie un imperativ, aplicarea cărora urmează a fi solicitată de acuzatorii de stat chiar și atunci când aceasta nu este prevăzută de sancțiunea articolelor în cauză, deoarece art.65 alin.(3) Cod penal prevede că privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, poate fi aplicată ca pedeapsă complementară și în cazurile când nu este prevăzută în calitate de pedeapsă pentru infracțiunile din Partea specială a Codului penal, dacă, ținând cont de caracterul infracțiunii săvârșite de cel vinovat în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități, instanța de judecată va considera imposibilă păstrarea de către acesta a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Cel mai frecvent, pedepsele complementare nu se aplică în privința medicilor, cadrelor didactice care se fac vinovate de comiterea infracțiunilor de corupție. O atare atitudine încurajează persoanele din aceste sfere să comită repetat infracțiuni de acest gen.

3.7. Combaterea traficului de ființe umane

Pornind de la importanța deosebită pe care o prezintă activitatea de combatere a traficului de persoane pentru diminuarea criminalității în acest domeniu, activitatea organelor Procuraturii în perioada de referință a avut ca obiectiv principal :

- sporirea eficienței investigațiilor desfășurate cu privire la infracțiunile de trafic de persoane și judecarea unor astfel de cazuri în instanțele de judecată,
- monitorizarea activităților în domeniu și
- ridicarea profesionalismului colaboratorilor organelor de drept.

Activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane în anul 2010 a fost marcată de aprecierea dată în raportul Departamentul de Stat al SUA din luna iunie a aceluiași an, conform căruia Republica Moldova a fost clasată în categoria 2 de evaluare, urmînd ca Guvernul să întreprindă eforturi suplimentare în domeniul combaterii traficului de persoane.

Obiecțiile și recomandările expuse în raportul de evaluare a Republicii Moldova la capitolul prevenirea și combaterea traficului de ființe umane au servit ca punct de declanșare a unor acțiuni de nivel național, inclusiv și departamental, la nivel de organe a Procuraturii, ceea ce a contribuit la activizarea eforturilor autorităților în acest domeniu.

Astfel, la nivel național, Procuratura Generală a participat activ la elaborarea Planului național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pe anii 2010-2011, care a fost aprobat prin hotărârea Comitetului național pentru combaterea

traficului de ființe umane și Planului specific adițional la Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pe anii 2010-2011, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1170 din 21.12.2010.

Totodată, în vederea realizării obiectivelor principale ale organelor Procuraturii în domeniul combaterii traficului de ființe umane ce reiese din atribuțiile constituționale - urmărirea penală a traficantilor și deferirea lor justiției, au fost întreprinse măsuri pentru a spori eficiența serviciilor operative, cât și a organelor de urmărire penală la depistarea și investigarea infracțiunilor din categoria respectivă.

Concomitent, au fost întreprinse măsuri întru sporirea calificării profesionale a ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor care au competență la investigarea cazurilor de trafic de ființe umane prin organizarea multiplelor cursuri de instruire, în colaborare cu ambasada SUA, organizațiile neguvernamentale naționale și cele internaționale.

În perioada de referință fiind utilizat mecanismul instituit anterior prin ordinul Procurorului General, a fost monitorizată activitatea desfășurată în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane. Rezultatele analizei informației se generalizează lunar cu informarea trimestrială a Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane și a Consiliului Suprem de Securitate.

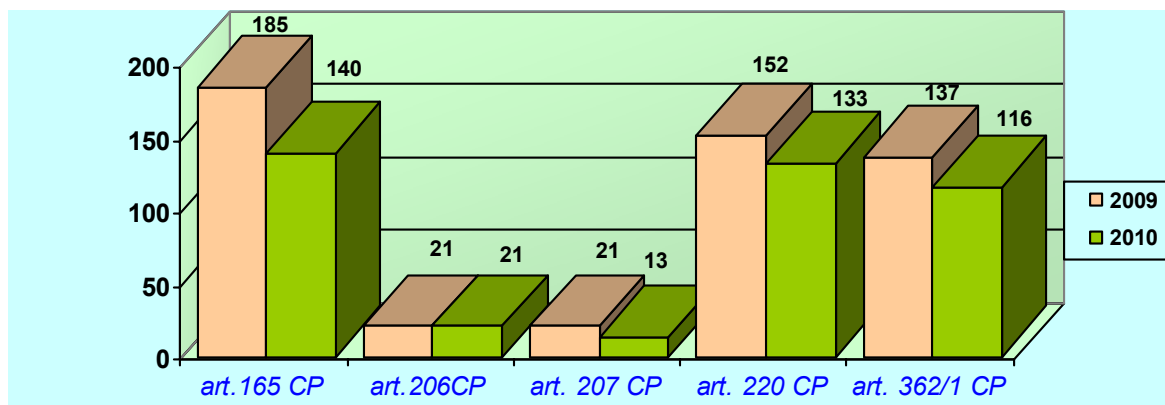
Astfel, evaluând activitatea de urmărire penală a cazurilor de trafic de ființe umane s-a constatat, că în anul 2010 au fost înregistrate în total pe țară - 423 infracțiuni ce se referă la categoria respectivă, dintre care: trafic de ființe umane - 140 (în perioada analogică a anului precedent 185); trafic de copii - 21 (în perioada analogică a anului precedent 21); scoaterea ilegală a copiilor din țară - 13 (în perioada analogică a anului precedent 21), proxenetism - 133 (în perioada analogică a anului precedent 152); organizarea migrațiunii ilegale - 116 (în perioada analogică a anului precedent 137).

În rezultatul implementării noilor principii de activitate în domeniul combaterii traficului de persoane, se remarcă o intensificare a utilizării metodelor pro-active de depistare și investigare a unor astfel de cazuri. Totodată, utilizarea metodelor pro-active caracterizează preponderent activitatea Centrului pentru combaterea traficului de persoane și mai puțin a subdiviziunilor teritoriale ale MAI.

În afară de acesta se constată o tendință de depistare a mai multor cazuri de trafic de persoane în mun. Chișinău, în comparație cu alte localități. Aceasta se datorează în mare parte concentrării în mun. Chișinău a activității social-economice, care are tangență directă sau indirectă cu cazurile de trafic de persoane (activitatea agențiilor turistice și transport, amplasarea reprezentanțelor consulare etc.).

Un alt indice al traficului de persoane îl constituie **profilul infracțional**. Analiza datelor statistice denotă, că tendința de schimbare a acestui profil care a început în anul 2008, apoi continuat în anul 2009 s-a menținut și în anul 2010. Astfel, se resimte o reducere a cazurilor de trafic de ființe umane și de copii, în comparație cu cazurile de organizare a migrației ilegale, numărul cărora este în creștere. Această dinamică în descreștere a cazurilor de trafic de ființe umane și de copii se datorează în mare parte și eforturilor depuse de către autoritățile competente naționale în comun cu societatea civilă și organizațiile internaționale.

Dinamica înregistrării infracțiunilor atribuite la categoria celor de trafic de persoane în anulul 2010 comparativ cu perioada analogică a anului 2009 este reflectată în tabelul ce urmează.

Din cazurile investigate în perioada de referință, poate fi menționată cauza penală pornită pe trafic de copii în scop de exploatare sexuală. Astfel, în cadrul investigațiilor efectuate de către procurorii din cadrul secției combatere trafic de ființe umane a Procuraturii Generale și colaboratorii CCTP al MAI a fost depistat un grup de cetățeni străini (din Italia, Grecia ș.a.) care acționând de comun acord cu cetățeni ai Republicii Moldova, recrutau prin înșelăciune copii de sex masculin de diferite vârste (de la 13 până la 17 ani) cu scopul exploatarei sexuale.

În decursul anului 2010 a fost terminată urmărirea penală pe **254** cauze penale, dintre care 208 cauze penale au fost terminate cu rechizitoriu și expediate în instanțele de judecată pentru examinare în fond, iar pe 46 cauze urmărirea penală a fost încetată.

Din numărul total de cauze expediate în judecată :

- 45 cauze penale se referă la infracțiunea de trafic de ființe umane;
- 10 cu privire la infracțiunea de trafic de copii;
- 4 cu privire la scoaterea ilegală a copiilor din țară,
- 89 cu privire la infracțiunea de proxenetism;
- 60 cu privire la infracțiunea organizare a migrației ilegale.

Fiind analizată **practica judiciară** pe parcursul anului 2010 în domeniul judecării cauzelor penale cu privire la infracțiunile de trafic de ființe umane, a fost constatată următoarea stare de fapt.

În perioada de referință instanțele de judecată au finisat examinarea a 160 cauze penale din categoria traficului de persoane, în privința a 198 inculpați (pentru comparație, în anul 2009 au fost finisate 193 cauze/242 persoane), inclusiv:

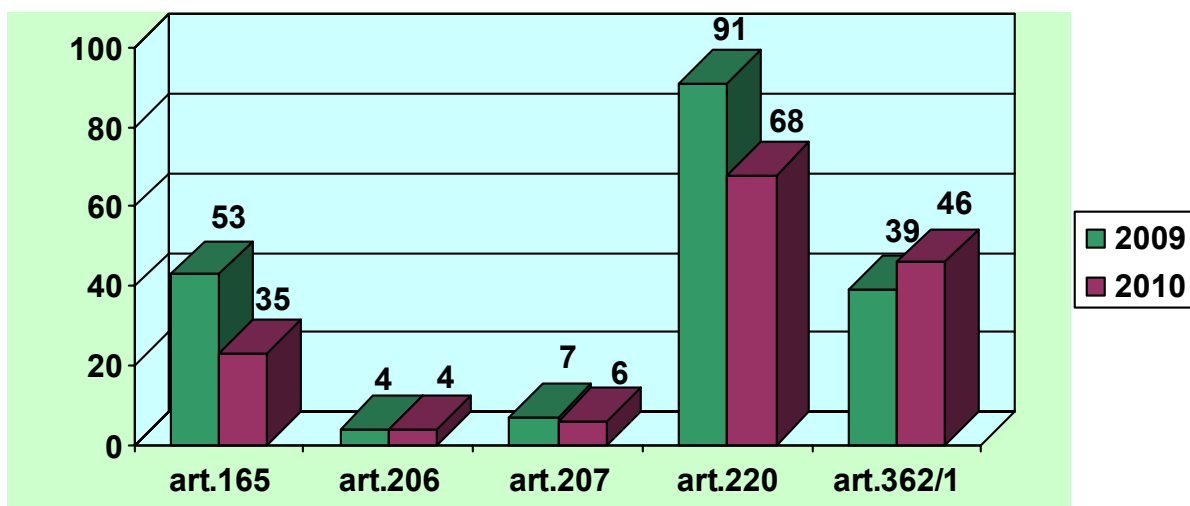
- 35 cauze penale privind traficul de ființe umane în privința a 48 inculpați (în anul 2009 – 53 cauze/66 persoane);
- 4 cauze penale privind traficul de copii în privința 5 persoane (în anul 2009 – 4 cauze/4 persoane);
- 6 cauze privind scoaterea ilegală a copiilor din țară în privința a 9 persoane (în anul 2009 – 7 cauze/10 persoane);

- 68 cauze penale de proxenetism în privința a 73 inculpați (în anul 2009 – 91 cauze/108 persoane);

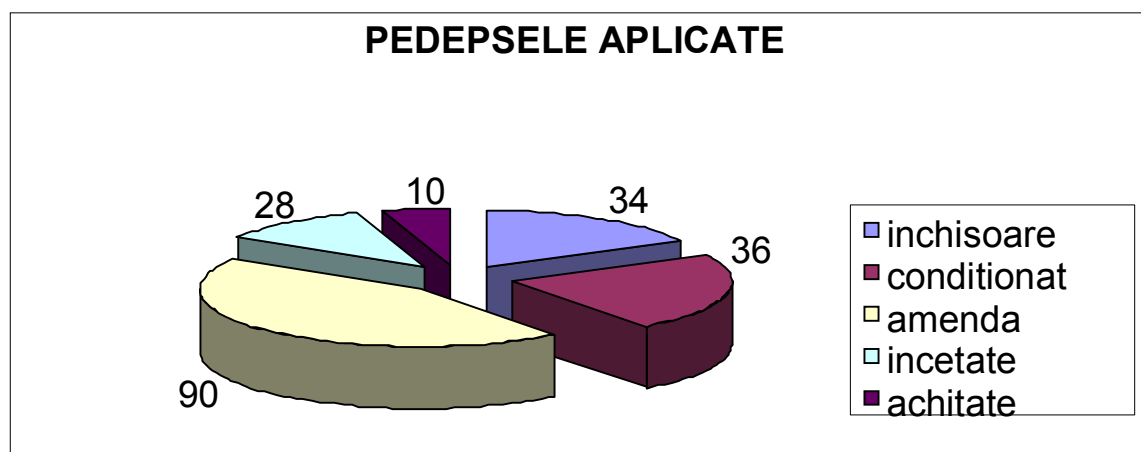
- 46 cauze de organizarea migrației ilegale în privința a 61 persoane (în anul 2009 – 39 cauze/51 persoane).

- 1 cauză de organizarea cerșitului ilegal în privința a 2 persoane (în anul 2009 – 3 cauze/3 persoane).

Dinamica comparativă a numărului de sentințe pronunțate de către instanțele de judecată în anul 2009 și anul 2010 cu privire la cauzele ce sînt atribuite la categoria celor de trafic de persoane este redată de diagrama ce urmează:

Din cele 198 persoane în privința cărora au fost pronunțate sentințe, la 34 din ele le-a fost aplicată pedeapsa închisorii, 36 persoane – închisoare cu suspendarea condiționată a pedepsei, 90 persoane – amendă, în privința a 28 persoane procesul a fost încetat, iar 10 persoane au fost achitate.

Cît privește coordonarea activității organelor Procuraturii în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, aceasta se realizează de către secția combatere trafic de ființe umane din cadrul Procuraturii Generale. În cadrul acestei interacțiuni se realizează o interacțiune cu procuraturile teritoriale, fiind acordat ajutor metodologic în caz de necesitate sau înlăturate erorile admise la investigarea cazurilor și la adoptarea soluțiilor.

În vederea pregătirii profesionale a procurorilor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane secția a participat la instruirea procurorilor și judecători în cadrul a 2 seminare cu tematica „ Traficul de ființe umane ca infracțiune. Drepturile victimelor.”, care a fost organizat de OSCE în comun cu Institutul Național al Justiției.

În vederea realizării aceluiași scop, în luna septembrie 2010 secția în comun cu Institutul național al justiției și Centrul Internațional „La strada” au organizat 3 seminare cu tema „Tehnici de audiere a copilului victimă-martor a traficului de copii și/sau exploatării sexuale comerciale” în cadrul cărora au fost instruiți peste 40 procurori, iar șef adjunct a secției a participat la seminar în calitate de formator.

Un aspect important în activitatea organelor de drept în domeniu este prevenirea cazurilor de trafic de ființe umane prin activități de monitorizare, campanii de conștientizare, educație și instruire. Întru realizarea acestor obiective este necesară și asigurarea transparenței în activitatea organelor de drept, pentru a susține aspirațiile promovate în cadrul campaniilor de conștientizare și educație, prin elucidarea eforturilor întreprinse de organele de drept în vederea combaterii oricărei manifestări a traficului de persoane.

Astfel, în conformitate cu principiul transparenței activității desfășurate, în anul 2010 de către colaboratorii Procuraturii au fost mediatizate peste 91 subiecte cu privire la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

Monitorizarea și evaluarea permanentă a tendințelor fenomenului de trafic de persoane este un mecanism important de prevenire, dar și de coordonare a eforturilor în combaterea cazurilor noi. În acest sens, organele Procuraturii generalizează lunar activitatea în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane cu informarea ulterioară a conducerii țării și a Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane.

Concomitent, în activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, procurorii au colaborat în perioada de referință cu reprezentanții sectorului **neguvernamental**, precum și cu **organizațiile internaționale**.

Astfel, reprezentanții Procuraturii Generale participă lunar la Ședința de coordonare tehnică în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane organizată de Misiunea OSCE în Moldova la care participă reprezentanți ai instituțiilor de stat, organizațiilor internaționale și neguvernamentale.

În afara de aceasta, reprezentantul Procuraturii Generale este membru al Comitetului Coordonator al proiectului „Asistența tehnică și de sporire a capacității guvernelor Republicii Moldova și Ucraina pentru implementarea Acordurilor de Readmisie cu Uniunea Europeană – „GUMIRA”” sub egida Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM).

De asemenea, în perioada de referință, au fost stabilite principiile de cooperare între Procuratura Generală și OIM, în cadrul unui proiect finanțat de către Oficiul de Monitorizare și Combatere a Traficului de Persoane din cadrul Departamentului de stat al SUA, care are ca scop efectuarea unui studiu profund al cazurilor de trafic de ființe umane ajunse în examinare pînă la Curtea Supremă de Justiție și elaborarea

unui Ghid pentru procurori și ofițerii de urmărire penală la investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane.

Totodată, în vederea fortificării capacităților procurorilor și judecătorilor la investigarea și judecarea cazurilor de trafic de ființe umane, procurorii au participat în calitate de formatori la lucrările seminarului „Trafic de ființe umane ca infracțiune și drepturile victimelor”, care a fost organizat de către Institutul Național al Justiției, în colaborare cu Biroul Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și a Criminalității și Misiunea în Moldova a OSCE.

În afară de aceasta, în perioada de referință reprezentanții Procuraturii Generale au participat la diverse conferințe și seminare internaționale în cadrul cărora au făcut schimb de experiență în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și au promovat imaginea Republicii Moldova ca o țară aptă să combată acest flagel printre care Conferința cu tema „Cele mai bune practici și provocări în combaterea traficului de ființe umane în scop de exploatare prin muncă”, organizată de către OSCCE care a avut loc la data de 24-25 august 2010 în or. Așhabad, Turcmenistan; seminarul organizat de către OIM care a avut loc la Tbilisi, Georgia în cadrul căruia reprezentantul Procuraturii Generale a prezentat subiecte, ce țin de prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, vizită de studiu în cadrul unei delegații din reprezentanții organelor de drept și organizații neguvernamentale cu atribuții în domeniul combaterii traficului de ființe umane, în Italia, organizată de Centrul Internațional „La Strada”.

Colaborarea cu Centrul Internațional „La Strada” este realizată și la investigarea cazurilor de trafic de ființe umane. Astfel, psihologii și avocații din cadrul acestei organizații internaționale acordă asistență victimelor traficului în cadrul urmăririi penale exercitate sau conduse de către procurori.

Cît privește particularitățile investigării cazurilor de trafic de persoane, problemele și lacunele activității de urmăririi penale a cazurilor respective se remarcă următoarele.

Sub aspectul investigațiilor și a urmăririi penale a cazurilor de trafic de persoane, deși s-a intensificat utilizarea metodelor pro-active la depistarea infracțiunilor, exercitarea activității operative de investigații nu întotdeauna asigură necesitățile acumulării ulterioare a probatoriului în cadrul urmăririi penale.

În pofida sarcinilor stabilite de a identifica implicarea persoanelor juridice în activitatea de trafic de persoane, organele de drept acordă insuficientă atenție acestui domeniu, ceea ce creează premise pentru comiterea unor noi fapte prin intermediul sau cu participarea acestor subiecte ale infracțiunii. Pe parcursul anului 2010 a fost pornită urmărirea penală pe 7 cauze în privința persoanelor juridice pe acțiuni din cele atribuite la categoria de trafic de persoane, dar această practică nu a fost preluată decât de organele centrale ale MAI.

Analiza situației criminogene indică că traficul de ființe umane alături de traficul de droguri și armament este unul din cele mai organizate activități criminale în cadrul cărora sînt antrenați și funcționari publici.

Astfel, în anul 2010 procurorii au confirmat pornirea urmăririi penale pe 5 cauze cu privire la comiterea infracțiunilor de trafic de persoane de către grupuri criminale organizate (proxenetism, organizare a migrației ilegale și trafic de ființe umane).

Concomitent, în perioada de referință organele de drept competente au inițiat investigații și cu privire la cazurile de implicare a oficialilor în comiterea unor infracțiuni conexe traficului de persoane.

Exemplele menționate denotă faptul că pe parcursul anului 2010 a fost impulsionată activitatea organelor de drept în depistarea cazurilor de corupție în conexiune cu cazurile de trafic de ființe umane, urmînd ca și în continuare acest domeniu să fie considerat prioritar.

Urmărirea penală pe cazurile de trafic se complică din cauza statutului victimei care are o poziție specifică în cadrul procedurii penale. Ca regulă, victima traficului nu acceptă colaborarea cu organele de drept, în multe cazuri face declarații ce nu corespund realității, incomplete sau contradictorii. Deseori, victima după depunerea declarațiilor de traficare pleacă din nou peste hotare sau, sub influența traficantilor, se ascunde de organul de urmărire penală, își schimbă declarațiile, întreprinde alte acțiuni ce complică desfășurarea urmăririi penale. Din aceste motive apare necesitatea de a audia victimele traficului de judecătorul de instrucție și de a aplica în privința acestora măsuri de protecție.

Traficanții, în cele mai dese cazuri recrutează victimele prin înșelăciune, sub pretextul angajării în câmpul muncii peste hotare, apoi le vînd unor rețele criminale din țările vecine. În așa circumstanțe traficanții din țara noastră se apropie foarte rar de etapa de exploatare a victimei, pe cînd anume aici se află majoritatea oportunităților de investigare pro-activă a traficului de ființe umane.

În ultimul timp se remarcă o tendință periculoasă și anume faptul că în multe cazuri traficanții nu sunt persoane străine victimelor, ci cunoscuți, persoane apropiate, rude. O altă tendință rezidă în faptul că victimele traficului după întoarcerea în Republica Moldova, ele însăși pășesc pe calea criminală și profitînd de experiența avută și relațiile stabilite recrutează persoane în scop de exploatare.

Avînd un caracter transfrontalier, traficul de persoane în mare parte are loc în două-trei și mai multe țări, fapt ce complică desfășurarea urmăririi penale în aceste cazuri.

Unul din scopurile incriminării acțiunilor de organizare a migrației ilegale derivă din obligațiunile asumate de Republica Moldova prin ratificarea tratatelor internaționale în domeniu și are ca obiectiv stoparea din start în țara de origine a migrației ilegale în vederea protejării ordinii de drept în statele de destinație. În acest sens, este așteptată colaborare activă a structurilor de stat din țările de destinație în anihilarea filierelor de organizare a migrației ilegale.

De asemenea, este dificilă efectuarea urmăririi penale în teritoriul din stînga Nistrului care rămîne necontrolată de către organele de drept ale Republicii Moldova.

În contextul cooperării internaționale și ținînd cont de caracterul transfrontalier al infracțiunilor de trafic de ființe umane este necesar de a menționa că lipsa mijloacelor financiare pentru efectuarea traducerilor necesare constituie una din

dificultățile de bază în activitatea organelor de drept la efectuarea urmăririi penale în astfel de cauze penale. Aceste deficiențe persistă, atât la traducerea actelor parvenite în baza cererilor de asistență juridică internațională în materie penală, cât și la asistarea victimelor și /sau a bănușilor, învinușilor, inculpașilor în procesul penal.

Unul din principiile care au stat la baza creării Centrului pentru combaterea traficului de persoane al MAI îl constituie instituirea unei anchete multidisciplinare în activitatea de combatere a traficului de persoane.

După reorganizarea CCTP al MAI prin ordinul Ministrului de interne nr. 297 din 26.08. 2008 a fost aprobată noua structură a Centrului, care include funcții destinate colaboratorilor detașați din cadrul Serviciul de Grăniceri, Serviciul Vamal, CCCEC și SIS.

Totodată, conform art. 6 alin.(2) al Legii privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în cadrul activitășilor de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, autoritășile administrașiei publice colaborează între ele prin schimb de informașii, de experșii, prin activitășii comune de cercetare și identificare a victimelor, de instruire a personalului, prin realizarea unor inișiative social-economice, precum și prin alte activitășii în domeniu.

În pofida măsurilor institușionale și organizatorice întreprinse interacșiunea dintre colaboratorii detașați în Centru și organele care i-au detașat este inefficientă și nu se realizează un schimb rapid de informașii, în unele cazuri mai persistă elemente de tergiversare birocratică determinată de interese departamentale. În cumul, cele menșionate determină tergiversarea efectuării investigașiilor și a urmăririi penale, ceea ce poate cauza inefficienta investigașiilor, pierderea încrederii în organele de drept din partea victimelor, nestabilirea tuturor participașilor la comiterea infrașiunii.

3.8. Combaterea torturii și relelor tratamente

În baza Hotărârii Parlamentului nr.77 din 04.05.2010 a fost reorganizată structura organelor procuraturii, inclusiv, în rezultatul acestor modificări, în cadrul Procuraturii Generale, a fost formată o nouă subdiviziune specializată - Secșia combatere tortură.

Conform organigramei Procuraturii Generale, această secșie se supune direct Procurorului General și are drept scop asigurarea investigașii complete, obiective și sub toate aspectele a tuturor cazurilor de tortură și rele tratamente precum și întreprinderii măsurilor ce se impun întru combaterea acestui fenomen.

Pentru îndeplinirea sarcinilor trasate, procurorii din cadrul acestei subdiviziuni examinează plîngerii, efectuează controale, monitorizează starea de fapt la investigașia acestor cazuri, exercita urmărirea penală, în unele dosare mai complicate sau cu rezonanșă socială sporită, organizează și petrece cursuri de instruire cu procurorii din procuraturile teritoriale și specializate care investigașează asemenea cazuri ș.a.

Pentru efficientizarea activitășii procurorilor în această direcșie de activitate au fost modificate un șir de acte departamentale în rezultatul cărora în fiecare procuratură teritorială și specializată au fost numișii procurori responsabili de

examinarea sesizărilor și efectuarea urmăririi penale pe cazurile de tortură, tratament inuman și depășirea atribuțiilor de serviciu cu aplicarea violenței. Este de menționat că acești procurori sunt independenți și nu au careva tangență cu activitatea colaboratorilor de poliție.

La inițiativa Procuraturii Generale, a fost modificat Ordinul comun al Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Sănătății, conform căruia colaboratorii instituțiilor medicale urmează să informeze procuratura teritorială sau specializată despre fiecare caz de tortură care le-a devenit cunoscut în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de serviciu, iar colaboratorii de poliție în asemenea cazuri urmează să remită imediat procurorului toate materialele pe caz.

Deoarece s-a stabilit că prevederile acestui Ordin, după efectuarea unui studiu de caz, nu sunt lucrative și în fiecare caz separat se proceda în mod diferit, Procuratura Generală a intervenit cu sesizări față de aceste ministere pentru a-și revedea pozițiile.

Procurorii Secției combatere tortură au participat la mai multe conferințe, mese rotunde, seminare inclusiv cu participarea experților internaționali în cadrul cărora s-a discutat problematica investigării cauzelor de tortură și rele tratamente, practica altor state și jurisprudența CEDO, au efectuat vizite de lucru în mai multe țări europene.

În rezultatul vizitelor, au fost făcute propuneri privind preluarea practicilor pozitive.

În plan statistic, în anul 2010, au fost pornite 110 urmăriri penale asupra sesizărilor despre tortură, maltratări și rele tratamente, inclusiv 48 în baza art.309/1 din Codul penal. Justiției au fost deferite 45 astfel de cauze, dintre care pe 18 persoanele au fost inculpate în baza art.309/1 din Codul penal, iar pe 59 cauze s-a dispus încetarea urmăririi penale.

La situația din 01.01.2011 procurorii aveau în procedură 87 cauze penale care privesc fapte de tortură și rele tratamente, dintre care - 37 cauze penale în care urmărirea penală a fost pornită în baza art.309/1 din Codul penal și 50 cauze în baza art.328 din Codul penal.

Instanțele de judecată au pronunțat 12 sentințe de condamnare, iar pe rolul acestora la începutul anului 2011 se aflau 43 cauze cu inculpați pentru comiterea faptelor de tortură, maltratări și rele tratamente.

3.9. Investigarea infracțiunilor în domeniul informaticii

În domeniul combaterii fenomenului infracțional și în special din domeniul ciberneticii, asigurării ordinii de drept și urmăririi penale, conform obiectivelor prioritare ale activității organelor Procuraturii pentru anul 2010, au fost preconizate următoarele activități:

- dezvoltarea interacțiunii și conlucrării cu alte organe de drept, precum și cu cele de control și furnizorii de servicii IT;
- desfășurarea permanentă a acțiunilor de combatere a fenomenului criminalității cibernetice și asigurării ordinii de drept;
- identificarea cazurilor de tănuire de la evidență a infracțiunilor;
- asigurarea neadmiterii derogărilor de la principiul cercetării sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei penale;
- aplicarea activă a procedurilor speciale în procesul penal.

În perioada de raport a fost pornită urmărirea penală în **14** cazuri din **19** sesizări înregistrate.

Este necesar de a menționa că sesizările care parvin se caracterizează prin complexitate sporită, ținând cont de caracterul novatoriu al domeniului dat și necesită cunoștințe și o bună pregătire profesională a procurorilor.

Totodată, este necesară stabilirea unei conlucrări mai eficiente cu ofițerii de urmărire penală pentru a exclude tergiversări la examinarea sesizărilor despre infracțiuni.

Conducerea urmăririi penale se efectuează pe un singur dosar aflat în gestiunea organului de urmărire penală al Comisariatului General de Poliție.

În perioada de raport procurorii au avut în exercitare **14** cauze penale.

Analiza situației, la compartimentul investigării cazurilor de crime cibernetice, a scos în evidență mai multe deficiențe:

1. insuficiența asigurării și dotării organelor de urmărire penală și a Procuraturii cu utilaj tehnico-material;
2. lipsa tehnicii speciale pentru asigurarea efectuării măsurilor operative de investigații;
3. lipsa specialiștilor tehnici în domeniu.

3.10. Aportul activității operative de investigații în combaterea criminalității

Pe parcursul anului 2010 procuraturile teritoriale și specializate au organizat controlul executării legilor de către organele care exercită activitatea operativă de investigații în conformitate cu Programul de activitate al Procuraturii Generale pentru anul 2010, a secției control al activității operative de investigații și asigurarea regimului secret și propriilor planuri de activitate.

În acest context, organele Procuraturii au fost orientate la exercitarea sistematică a controlului executării legilor de către organele care exercită activitatea operativă de investigații și a legalității hotărârilor adoptate de aceste organe, controlul îndeplinirii sarcinilor, legalitatea și temeinicia pornirii, încetării dosarelor de căutare, respectării drepturilor și libertăților persoanei în cadrul efectuării activității operative de investigații.

În rezultatul analizei efectuate la compartimentul dat sa constatat, că starea de fapt în acest domeniu este relativ satisfăcătoare.

Astfel, de către procurorii abilitați pe parcursul perioadei de raport au fost controlate 2080 dosare de evidență operativă, inclusiv 1889 ale organelor operative de investigații ale MAI, 168 ale SIS, 16 ale CCCEC și 7 ale DIP.

În rezultatul controalelor au fost depistate 32 hotărâri ilegale de pornire, de clasare și înlăptuire a măsurilor operative de investigații (a.2009-19). În total au fost date 550 de indicații.

În scopul lichidării cauzelor și condițiilor care au favorizat comiterea încălcărilor de lege conducătorilor organelor operative de investigații au fost înaintate 19 sesizări.

În baza sesizărilor înaintate au fost sancționați 4 lucrători care exercită activitatea operativă de investigații și au comis derogări de lege. De asemenea, în privința

lucrătorilor care exercită activitatea operativ de investigații au fost pornite 7 cauze penale.

La începutul lunii ianuarie 2010 pe țară se aflau anunțați în căutare 2024 învinuiți, inculpați și condamnați, care se ascundeau de urmărirea penală, de judecată și de organele care pun în executare sentința, 118 persoane dispărute fără urmă și 72 cadavre depistate cu identitatea necunoscută.

Pe parcursul anului 2010 au fost anunțați în căutare 2512 învinuiți, inculpați și condamnați, 49 persoane dispărute fără urmă și 13 cadavre depistate cu identitatea necunoscută.

În rezultatele măsurilor operative de căutare și identificare au fost stabilite 1828 persoane, 49 persoane dispărute fără urmă și identificate, 13 cadavre din cele depistate cu identitatea necunoscută.

Totuși numărul persoanelor aflate în căutare este în creștere, la sfârșitul perioadei analizate au rămas ca restanțe în căutare 2769 învinuiți, inculpați și condamnați, 119 persoane dispărute fără urmă și 70 cadavre cu identitatea necunoscută.

În această perioadă de către organele Procuraturii au fost controlate 3355 dosare operative de căutare a persoanelor care se ascund de urmărirea penală și judecată, 159 dosare operative de căutare a persoanelor dispărute fără urmă și 68 dosare de identificare a cadavrelor cu identitatea necunoscută.

În rezultatul controalelor efectuate au fost depistate 11 ordonanțe ilegale de pornire sau clasare a dosarelor operative de căutare și identificare, care au fost abrogate, au fost date 695 de indicații, au fost pornite 4 cauze penale. Conducătorilor organelor operative de investigații au fost înaintate 31 sesizări, în baza sesizărilor au fost sancționați disciplinar 5 lucrători care exercită activitatea operativă de investigații.

În cadrul dosarelor de evidență operativă de către procurorii procuraturilor teritoriale și specializate și ai secțiilor respective ale Procuraturii Generale au fost examinate 776 ordonanțe de începere a procedurii autorizării măsurilor operative de investigație, judecătorilor de instrucție au fost înaintate 758 demersuri privind autorizarea măsurilor operative de investigație, au fost examinate, admise și realizate 29 decizii privind controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate.

În cadrul urmării penale și dosarelor de căutare a învinuiților, inculpaților și condamnaților au fost examinate 3221 ordonanțe de începere a procedurii autorizării efectuării măsurilor operative de investigații (a.2009-2354), inclusiv 319 dispuse de către procurori (a.2009-213).

Judecătorilor de instrucție au fost înaintate 3187 demersuri de autorizare a măsurilor operative de investigație, inclusiv 319 înaintate în baza ordonanțelor dispuse de procuror. În rezultatul examinării demersurilor a fost respinsă autorizarea înfăptuirii măsurilor operative de investigații în 39 cazuri.

De către procurori au fost examinate și admise 149 decizii privind controlul transmiterii banilor și altor valori materiale extorcate în cadrul urmării penale (a.2009-78).

Pe parcursul perioadei analizate în organele Procuraturii au parvenit 17 petiții împotriva acțiunilor organelor care exercită activitatea operativă de investigații

(a.2009-12), dintre care 15 petiții au fost examinate de procurori, din ele 13 au fost admise, 2 respinse.

Deși în conformitate cu art.135 alin.(6) CPP după terminarea interceptării convorbirilor telefonice, dar nu mai târziu de terminarea urmăririi penale, judecătorul de instrucție solicitând opinia procurorului, anunță în scris persoana a căror convorbire a fost interceptată, se constată că pe parcursul anului 2010 numai în 4 cazuri s-a făcut această informare (r-ul Dubăsari -3 sect.Ciocana -1).

În celelalte cazuri procurorii nu au întreprins măsuri și nu au solicitat în scris executarea de către judecătorii de instrucție a prevederilor art.135 alin.(6) CPP.

Principalele neajunsuri depistate în rezultatul controalelor efectuate au fost:

1. Pornirea cu întârziere (de la câteva zile pînă la 3-5 luni) a dosarelor de căutare după primirea materialelor despre anunțarea persoanelor în căutare. De asemenea, se constată că în multe cazuri materialele privind inițierea investigațiilor în vederea căutării învinuiților, fiind expediate de organele procuraturii la comisariatele de poliție nu sînt înregistrate la timp în cancelarie, sau nu sînt repartizate direct organului care exercită activitatea operativă de investigații, ci ofițerilor de urmărire penală, fapt care generează tergiversarea pornirii dosarelor de căutare.

2. Atitudinea formală față de planificarea măsurilor operative de investigație, neexecutarea la timp a măsurilor planificate.

3. Organul de urmărire penală în multe cazuri contrar cerințelor Instrucțiunii privind activitatea operativă de căutare și identificare aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.583-28 din 31.05.2004, la începerea urmăririi penale împotriva persoanelor concrete nu înfăptuiește în mod obligatoriu măsurile de prevenire a unor posibile eschivări a bănuiților, învinuiților de la urmărirea penală.

Întru excluderea ingerințelor în exercitarea dreptului la viața privată și de familie, în scopul asigurării respectării prevederilor art. 8 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului, precum și a unei practici unice în procesul dispunerii, autorizării și utilizării măsurii operative de investigații, a fost elaborată Instrucțiunea de reglementare executorie a măsurii operative de investigații interceptarea convorbirilor telefonice și altor convorbiri.

Menționăm că pîna la adoptarea instrucțiunii în cauză pe parcursul a 7 luni ale anului 2010 în cadrul dosarelor de evidență operativă procurorii au înaintat judecătorilor de instrucție 338 demersuri privind autorizarea măsurii preventive de investigații-interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri, din care 333 demersuri au fost admise și 5 respinse. Ulterior, pînă la finele anului 2010 numărul demersurilor înaintate și admise de instanța de judecată a scăzut esențial, constituind doar 21 de autorizări de interceptarea convorbirilor telefonice și altor convorbiri.

Pentru anul 2011 considerăm primordial monitorizarea sistematică a respectării legilor în activitatea organelor care exercită activitatea operativă de investigații și organizarea ei în corespundere cu cerințele înaintate, perfecționarea cadrului legislativ ce ține de activitatea operativă de investigații.

3.11. Aspecte problematice în domeniul urmăririi penale

Analiza activității procurorilor și organelor de urmărire penală pentru anul 2010 a relevat următoarele categorii principale de deficiențe (de fapt, cu regret constatăm similitudini cu cele semnalate și în precedentele perioade de raport):

- a) tergiversarea investigațiilor pe cauzele penale;
- b) admiterea unor încălcări la aplicarea institutelor de simplificare a procesului penal;
- c) deficiențe la interpretarea legislației în vigoare, aplicarea eronată și neuniformă a prevederilor legale, ce duce la calificarea incorectă a faptelor infracționale;
- d) în contextul fluctuației de cadre, remarcăm pregătirea profesională insuficientă a multor reprezentanți din cadrul corpului de ofițeri de urmărire penală;
- e) menținerea îndelungată și neîntemeiată a persoanelor în calitate de bănuțit;
- f) deficiențe la aplicarea de către reprezentanții organelor de constatare a dispozițiilor Codului contravențional cu privire la administrarea probelor;
- g) practica judecătorească neuniformă, divergențe la interpretarea normelor legale.

Un factor nu mai puțin important este deficitul de echipament specializat, dotarea tehnico-materială redusă a organului de urmărire penală.

Drept sistem de referință pentru analiza deficiențelor indicate mai sus reiterăm constatarea că activitatea de urmărire penală are un caracter complex și continuu.

Aceasta vizează toate verigile tangente procesului penal: organele de constatare – organele de urmărire penală – procurorul - judecătorul.

Activitatea nominalizată trebuie privită ca un tot întreg și cu un singur scop: prevenirea și combaterea fenomenului criminal. Ea se finisează **odată cu executarea hotărîrii pe caz** și nu la etapa transmiterii materialelor acumulate de către lucrătorul operativ către OUP, procuror sau instanța de judecată.

De aceea, deficiențele puse în discuție trebuie privite în complex, evaluînd aportul fiecăruia dintre participanții la proces, în măsura în care au avut careva tangențe la acesta, în virtutea executării obligațiilor procesuale.

a) Respectarea termenelor rezonabile la efectuarea urmăririi penale.

În calitate de stat membru al Consiliului European, parte la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale și alte instrumente relevante, Republica Moldova a aderat la valorile și standardele acestora, inclusiv la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, drept garantat prin art.6 al Convenției.

Procurorul General a solicitat revizuirea cauzelor penale aflate în gestiunea procurorilor cu termen de urmărire penală mai mare de 6 luni, 1 an și respectiv 3 ani.

În scopul redresării situației la capitolul efectuarea cercetărilor și urmăririi penale în termene rezonabile procurorii teritoriali au întreprins următoarele măsuri:

- studierea suplimentară a ordinului Procurorului General 52/11 din 15.05.2009 cu privire la modul de fixare și prelungire a termenelor de urmărire penală și a

ordinului comun nr.121/254/286-0/95 „Privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”;

- verificarea sistematică a respectării prevederilor actelor normative la capitolul înregistrarea, evidența și soluționarea sesizărilor despre infracțiuni;

- revizuirea cauzelor penale în care urmărirea penală este tergiversată, analizarea motivelor tergiversării, cu dispunerea indicațiilor scrise cu privire la acțiunile necesare a fi efectuate în scopul finisării urmăririi penale în termene rezonabile.

Urmare a studiului efectuat au fost relevați factorii ce condiționează fenomenul tergiversării urmăririi penale:

- deficiențe legate de dispunerea efectuării expertizelor;
- tergiversarea efectuării expertizelor nemijlocit de către experți;
- deficiențe legate de solicitarea și realizarea asistenței juridice internaționale;
- lipsa asistenței din partea serviciilor operative după pornirea urmăririi penale etc.

În rezultatul măsurilor întreprinse de către procurorii teritoriale și specializați, starea de fapt la capitolul respectării termenelor de examinare a sesizărilor despre infracțiuni și a efectuării urmăririi penale în termene rezonabile relativ s-a ameliorat.

La situația din 01.01.2011, a fost redus numărul cauzelor penale aflate în gestiunea organelor de urmărire penală cu termenele de urmărire penală care depășesc 6 luni.

Astfel, analiza per ansamblu a situației pe țară a constatat reducerea numărului cauzelor penale aflate în gestiunea organelor de urmărire penală cu termen mai mare de 6 luni, cu 146 cauze penale, mai mare de 12 luni, cu 64 cauze penale și cu termen mai mare de 3 ani, cu 143 dosare.

b) Aplicarea cu încălcări a institutelor de simplificare a procesului penal.

La acest compartiment se relevă următoarele aspecte:

- în virtutea anumitor factori obiectivi /termenele de urmărire rezonabile, etc./ cât și subiectivi, nu întotdeauna se întreprind toate măsurile posibile pentru aplicarea acestui institut la faza de urmărire penală, părțile nu sunt sensibilizate de posibilitatea legală de soluționare a conflictului material existent în cauza penală încă la faza prejudiciară a procesului penal și avantajele unei astfel de soluții;

- dispunerea soluțiilor respective la urmărirea penală în unele dintre cazuri sînt deficitare pe motiv că:

- nu este asigurat caracterul complet, obiectiv și multilateral al urmăririi penale pentru administrarea probatoriului cu privire la vinovăția persoanelor bănuite, învinuite, unii învinuiți recunosc, alții nu recunosc vina, etc. ;

- liberarea de răspundere se dispune în cazurile în care acțiunile învinuiților sunt calificate în baza unor componente clasificate ca ușoare sau mai puțin grave, însă nu în cazurile în care persoanele comit mai multe infracțiuni sau anterior au mai comis infracțiuni.

c) Deficiențe la interpretarea legislației în vigoare, aplicarea eronată și neuniformă a prevederilor legale respective, ce duce la calificarea incorectă a faptelor infracționale;

Deși de la punerea în aplicare a noului Cod de procedură penală au trecut deja 8 ani, în activitatea de urmărire penală a procurorilor continuă să fie constatate cazuri de interpretare neuniformă a acestuia, care condiționează în consecință aplicarea eronată a dispozițiilor legii la investigarea infracțiunilor și la adoptarea soluțiilor pe cauzele penale.

Problematică rămâne a fi aplicarea institutelor:

- examinarea sesizărilor și pornirii urmăririi penale,
- recunoașterea și menținerea persoanelor în calitate de bănuite, /răspunderea de respectarea acestor termene, inclusiv a procurorilor-șefi, art.22 CPP - dubla urmărire, declararea neconstituționalității prevederilor 63 alin.(6) CPP, etc. /
- înaintarea acuzării în baza unor probe insuficiente sau acuzarea incompletă cu omisiunea unor episoade, etc.;
- reluarea urmăririi penale, stabilirea competenței la investigarea diferitor categorii de infracțiuni, aplicarea prescripției și liberării de răspundere penală, investigarea cauzelor comise de minori,
- împăcarea, controlul legalității acțiunilor organului de urmărire penală și examinării cererilor și plîngerilor declarate etc.
- aprecierea probatoriului, calificarea corectă a acțiunilor, sporirea responsabilității procurorilor-șefi, etc.

De la momentul punerii în aplicare a prevederilor Codului penal și ale Codului de procedură penală, Procuratura Generală și-a concentrat eforturile la formarea bazei metodologice corespunzătoare întru înlăturarea dificultăților întâmpinate de către procurori la aplicarea justă și uniformă a prevederilor legislației penale.

S-a insistat pe obiectivul de uniformizare a activității procuraturilor la capitolele respective întru asigurarea respectării de către procurori a prescripțiilor legii procesual penale cu privire la caracterul complet și obiectiv al urmăririi penale.

În pofida acestor contribuții profesionale constatăm că în practică continuă admiterea unor încălcări și neajunsuri, ceea ce denotă nivelul insuficient de însușire a prevederilor legale și ale recomandărilor interpretative.

Continuând aceeași ordine de idei, menționăm și neasigurarea caracterului complet al cercetărilor, lipsa efortului real pentru administrarea unor probe suficiente, care condiționează în multe cazuri și **calificarea incorectă a faptelor infracționale.**

d) Menținerea îndelungată și neîntemeiată a persoanelor în calitate de bănuite.

În condițiile legii, procurorii urmează să ia toate măsurile necesare pentru soluționarea într-un termen de cel mult 3 luni a problemei menținerii cu statut de bănuite a persoanei în privința căreia a fost adoptată o ordonanță de recunoaștere în această calitate.

Activitatea de urmărire penală trebuie să fie orientată **de la fapt la persoană** și nu invers.

Totodată, în practică însă, urmîndu-se tacit o atitudine caracterizată prin formalism și lipsă de control, multe dintre aceste cauze, pe care s-a dispus recunoașterea persoanei în asemenea calitate, sînt lăsate în nelucrare, ceea ce presupune că pe dosar, în acest termen de 3 luni, există perioade îndelungate, cînd nu se întreprind acțiuni procesuale concrete și eficiente de investigare, deși pe caz se impun activități multiple, inclusiv cu participarea bănuțului.

În interiorul acestui termen procurorii nu intervin cu indicații pentru administrarea probatoriului necesar, nu reacționează la tergiversări, dar practic dau dovadă de inacțiune.

Mai mult, atunci cînd interesele urmării penale o cer (lipsa probelor suficiente pentru a decide punerea persoanei sub învinuire sau scoaterea ei de sub urmărire, coroborată cu necesitatea efectuării unor expertize de durată, efectuării de confruntări, audierii martorilor, complicilor etc.), nu se recurge la prelungirea acestui termen pînă la 6 luni, conform art. 63 alin.(2) pct.3) din CPP, cu acordul Procurorului General sau al adjuncților lui.

Dimpotrivă, cînd faptele sînt cercetate insuficient și nu permit adoptarea unei soluții în privința bănuțului care ar întruni gradul de legalitate necesar, procurorii pripit adoptă decizii de scoatere de sub urmărire penală.

În condițiile în care la momentul actual există practici divergente referitoare la legalitatea reluării urmării penale conform art. 287 alin.(1) din CPP, evaluat prin pârisma principiului dublei urmării penale, rolul pasiv pe care îl joacă procurorii în asemenea cazuri, în coraport cu adoptarea soluțiilor pripite și nefondate de scoatere de sub urmărire penală, comportă riscul compromiterii ulterioare a rezultatelor judecării cauzei în privința unei asemenea persoane.

La compartiment semnalăm că ar fi oportună modificarea dispozițiilor art. 63 din CPP în vederea excluderii termenului de menținere în calitate de bănuț, propuneri legislative care de fapt sînt deja elaborate și expediate în adresa Ministerului Justiției.

În același context, este semnificativă recenta indicație cu caracter metodic a Procuraturii Generale ce a reieșit din declararea neconstituționalității prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală prin Hotărîrea Curții Constituționale nr.26 din 23.11.2010.

e) Deficiențe la aplicarea de către reprezentanții organelor de constatare a dispozițiilor Codului contravențional cu privire la administrarea probelor.

Agenții constataatori în procesul examinării cauzei contravenționale se conduc de prevederile legislației abrogate și continuă să administreze probatoriul în baza unor obișnuințe și stereotipuri vechi.

În special în procesul audierii persoanelor, declarațiile acestora continuă a fi documentate ca explicații, deși potrivit Codului de procedură penală anume procesul-verbal al acțiunii procesuale constituie mijloc de probă și unicul act procedural prin care se consemnează declarațiile persoanelor; depozițiile victimei, ale martorilor.

Potrivit prevederilor art.425 alin.7 CC, explicațiile persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional urmează a fi protocolate în condițiile prevăzute la art. 260, 261 din Codul de procedură penală, cu respectarea procedurii stabilite pentru audierea categoriilor date de participanți la proces; respectiv, protocolarea lor,

în afara condițiilor legale stabilite de Codul contravențional coroborate cu cele din Codul de procedură penală, riscă catalogarea acestora ca probe administrate cu încălcarea dispozițiilor legale, fapt care ar avea drept consecință neadmiterea lor pentru punerea la baza unei decizii de sancționare, cu încetarea procesului contravențional, precum și situații nefavorabile pentru urmărirea penală în eventualitatea constatării în procesul de investigare a faptei contravenționale a elementelor de infracțiune.

Concomitent, studierea cazurilor contravenționale a relevat că sînt situații cînd agentul constatator efectuează ridicarea obiectelor contrar prevederilor legii, și anume:

- ordonanțele de ridicare se întocmesc cu încălcarea prevederilor alin.(1) art. 427 Cod contravențional, conform cărora ridicarea anumitor obiecte sau documente care ar avea importanță pentru cauză se admite doar în temeiul unei ordonanțe motivate în care să fie indicat concret care obiect sau document necesită a fi ridicat și locul sau persoana la care se află;

- acțiunea de ridicare este, în unele cazuri, o percheziție voalată, efectuată fără un obiectiv bine determinat sau care, de facto, are scopul ridicării abuzive de bunuri, îndeosebi atunci cînd se cercetează un caz, dar se ridică bunuri referitoare la alt caz, sau acțiunile de ridicare se efectuează fără a fi înregistrată vreo contravenție, deși persoana acționează ca agent constatator al contravenției;

- fiind de facto voalată efectuarea percheziției, se pretinde efectuarea acțiunii de cercetare la fața locului în cadrul unui proces contravențional, în realitate organul de poliție investigînd un caz cu privire la comiterea infracțiunii;

- în pofida prevederilor alin.(2) art.427 Cod contravențional, agenții constatori efectuează ridicarea documentelor, care conțin o anumită informație cu acces limitat, în lipsa autorizației judecătorului, fapt care plasează în afara cadrului legal acțiunea de ridicare.

Pentru a evita în viitor astfel de situații, se impune monitorizarea stării de fapt la compartimentul aplicării în practică de către agenții constatori a prevederilor din Codul contravențional referitor la mijloacele de probă și procedeele probatorii.

f) Practica judecătorească neuniformă, divergențe la interpretarea normelor legale.

La moment între corpul de judecători și procurori au fost stabilite mai multe divergențe la interpretarea diferitor institute materiale și procesual penale care privesc:

- competența organelor de urmărire penală la investigarea infracțiunilor (competența organelor de urmărire penală din cadrul MAI; atribuția procurorului teritorial sau specializat ori a Procurorului General și a adjuncților lui de a dispune efectuarea urmăririi penale organelor de urmărire similare sau de a transmite cauza pentru exercitarea urmăririi penale unui organ de poliție; competența procurorului de a investiga orice categorie de cauze penale, indiferent de competența legală);

- nulitatea probelor și încălcările procesual penale care pot determina declararea nulității absolute sau relative a probelor administrate;

- limitele controlului judiciar al procedurii prejudiciare (art.313 CPP);

- criteriile de apreciere a probelor;
- legalitatea reluării urmăririi penale conform art.287 alin.(1) din CPP prin prisma exigențelor principiului nedreptății dublei urmăririi penale.

Respectivele poziții divergente instituite de practica, în multe cazuri neuniformă, a instanțelor judecătorești constituie impedimente serioase în activitatea organelor de urmărire penală și impun necesitatea identificării de urgență a unor soluții legale pentru înlăturarea lor.

Reieșind din cele expuse, întru îmbunătățirea calității activității în acest domeniu se remarcă următoarele priorități:

1. Ridicarea responsabilității ce ține de interpretarea corectă și uniformă a legislației în vigoare, asigurarea calității actului de procedură-penală și celui de justiție, atât din partea procurorilor ierarhic-inferiori antrenați în procesul de urmărire penală, cât și a celor ierarhic superiori, abilitați cu funcții de control.

2. Intervenția cât mai operativă în prevenirea, constatarea și documentarea faptei infracționale de către colaboratorii Procuraturii, verificarea legalității acestei activități, ceea ce presupune nu numai controlul dar și conlucrarea activă cu OUP, organele operative de investigație, în scopul reducerii maxime a intervalului de timp de la pregătirea sau comiterea faptei, pînă la emiterea actului de procuror.

3. Excluderea metodelor ilegale de prevenire și combatere a fenomenului criminal.

4. Depistarea, documentarea și anihilarea schemelor și rețelelor de contrabandă, trafic de droguri, precursori și analoagelor lor, spălare de bani, trafic de ființe umane și migrațiune ilegală, a rețelelor privind exploatarea sexuală a minorilor.

5. Aplicarea pe larg a răspunderii persoanelor juridice.

6. Radierea metodelor de intervenție ilegală în activitatea agenților economici, excluderea reglării relațiilor juridico-civile prin metode procesual-penale, a interpretării și aplicării eronate a prevederilor legislației penale, a calificării incorecte a faptei infracționale.

7. Implementarea pe larg a metodelor proactive de prevenire a criminalității, identificarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvîrșirea infracțiunii /art.216-217 din Codul de procedură penală - sesizarea făcută de organul de urmărire penală/.

8. Perfecționarea cadrului legislativ existent /art.art.109, 264/1 din Codul penal care în redacția actuală nu-și ating scopul prevăzut de legea penală, art.368 din Codul penal, redacția din 24.05.2009 “Acte de violență săvîrșite asupra militarului” în contextul prevederilor art.370 CP- “Abuzul de putere, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu”, Legea privind activitatea operativă de investigații, art.63, 274 din Codul de procedură penală etc. /

9. Autoinstruirea permanentă în scopul îmbunătățirii calității actului procesual-penal și a celui de justiție.

CAPITOLUL IV. CONTRIBUIREA LA ÎNFAPTUIREA JUSTIȚIEI

4.1. Sarcinile domeniului de activitate

În anul 2010 pe întreaga dimensiune a segmentul judiciar-penal, și-au păstrat actualitatea obiectivele principale ce țin de identificarea cauzelor penale aflate pe rolul instanțelor de judecată în care persistă riscuri de pronunțare a sentințelor de achitare sau, după caz, de încetare pe temeuri de reabilitare, reducerea cazurilor de pronunțare a sentințelor de achitare, sistarea fenomenului negativ al tergiversării judecării cauzelor penale, intensificarea aplicabilității institutului acordului de recunoaștere a vinovăției și a categoriei de pedeapsă – munca neremunerată în folosul comunității, ridicarea calității reprezentării învinuirii în instanțele de judecată, promovarea unor politici penal - punitive adecvate etc.

În condițiile reformării Direcției judiciare și crearea unei subdiviziuni specializate în implementarea Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, s-a reușit eficientizarea activității de colaborare instituțională cu Agentul guvernamental, în aspectul formulării unor concluzii plauzibile pe marginea observațiilor înaintate de către Înalta Curte de la Strasbourg.

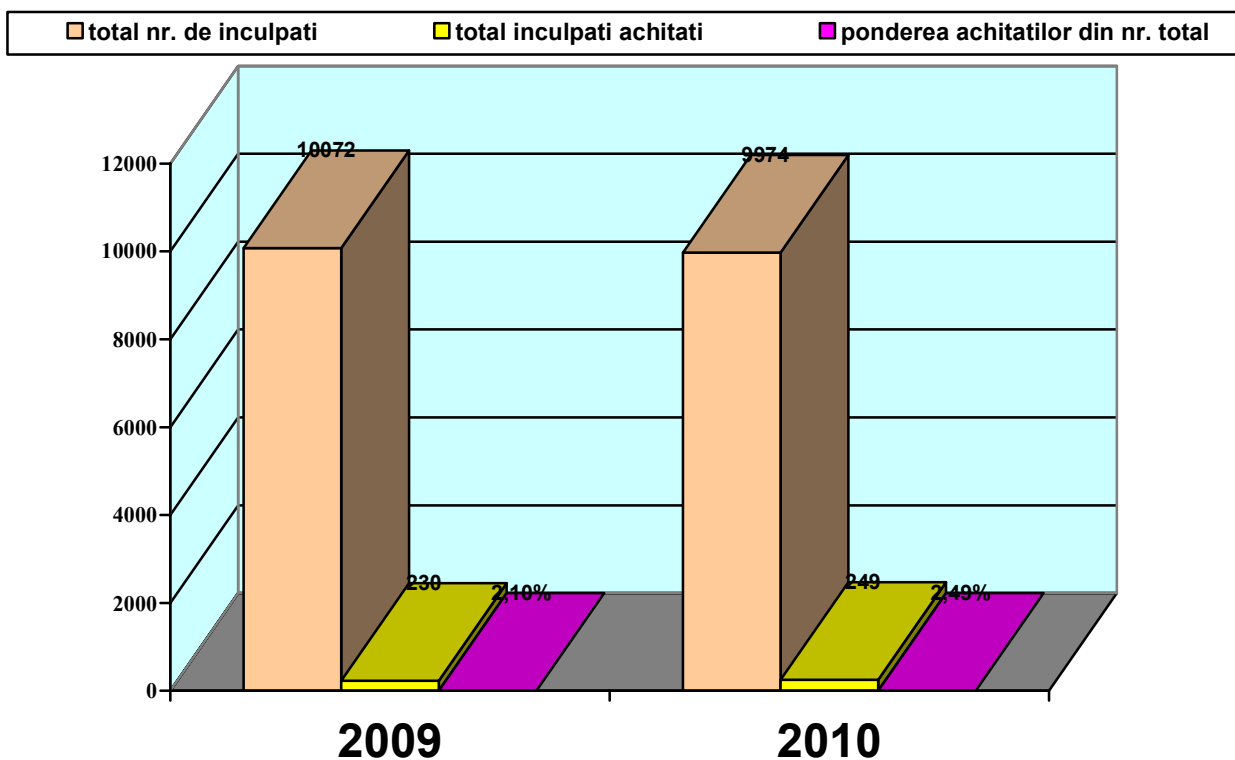
4.2. Reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată. Date statistice și analiza în dinamică

În perioada anului 2010 s-a atestat o descreștere a numărului cauzelor penale examinate cu pronunțarea sentinței, fapt datorat în mare parte implementării eficiente de către procurori a prerogativelor discreționare. Concomitent, numărul sentințelor de condamnare a persoanelor este relativ constant, fiind în descreștere numărul sentințelor de încetare a procesului penal.

În cauzele penale soluționate cu sentință, au fost pronunțate hotărâri după cum urmează:

- de condamnare – 6443 sentințe în privința a 7477 inculpați, (în anul 2009 – 6349 sentințe în privința a 7431 inculpați);
- de achitare – 179 sentințe în privința a 249 persoane, (în anul 2009 – 176 sentințe în privința 230 persoane);
- de încetare a procesului penal – 1774 sentințe în privința a 2176 inculpați, (în anul 2009 - 1941 sentințe în privința 2332 inculpați);
- de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical – 72 sentințe în privința a 72 persoane, (în anul 2009 – 79 sentințe în privința a 79 persoane).

Din procentajul categoriilor de sentințe pronunțate, în raport cu anul 2009, rezultă o creștere a ponderii sentințelor de condamnare și creștere neesențială a sentințelor de achitare.

Pe parcursul anului 2010, procurorii au declarat împotriva sentințelor ilegale și neîntemeiate **1257** apeluri și recursuri în privința a **1495** persoane. Din numărul total al apelurilor și recursurilor declarate de către procurori, **626** în privința a **745** persoane au fost admise, respectiv **631** apeluri și recursuri în privința a **750** inculpați au fost respinse. În acest context, cota admiterii apelurilor și recursurilor declarate de către procurori constituie **49,8%**.

În Curtea Supremă de Justiție procurorii au declarat **470** recursuri ordinare împotriva deciziilor ilegale ale instanțelor de apel, din care **172** au fost admise, **149** respinse, iar alte **149** fiind examinate în ordinea art.432 CPP, au fost declarate inadmisibile.

În pofida faptului că mai mult de 50 % din recursurile ordinare care au trecut institutul admisibilității sunt admise, atât în cazurile hotărârilor de achitare, cât și celor ce țin de încadrarea acțiunilor, circa 70% se dispun spre rejudecare în Curțile de Apel, fapt care pune la îndoială calitatea actului de justiție realizat în instanțele de apel.

În conformitate cu prevederile art.3 și 5/2 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, în scopul reabilitării persoanelor supuse represiunilor, în perioada anului 2010 au fost soluționate **283** cereri de reabilitare, în baza cărora au fost întocmite **278** certificate de reabilitare în privința a **486** persoane.

În scopul reabilitării persoanelor supuse represiunilor, în anul 2010, de către Procurorul General și adjuncții lui au fost declarate la Curtea Supremă de Justiție **57** recursuri în anulare împotriva hotărârilor judecătorești, adoptate în privința a **59** persoane.

Urmare a studierii dosarelor persoanelor deținute în primii ani de după cel de al doilea Război Mondial în lagărele sovietice de filtrare, Procuratura Generală a

declarat ca victime ale represiunilor politice și reabilitat prin concluziile sale **801** persoane.

4.3. Pedepsele penale

Pe parcursul anului 2010, datele cu privire la practica punitivă, se prezintă după cum urmează:

- **1597** persoane la închisoare, sau **21,9%**;
- **1671** persoane la amendă, sau **23%**;
- **2312** persoane la închisoare cu suspendare conform art. 90 CP, sau **31,8%**;
- **1687** persoane la muncă neremunerată, sau **23,2%**.

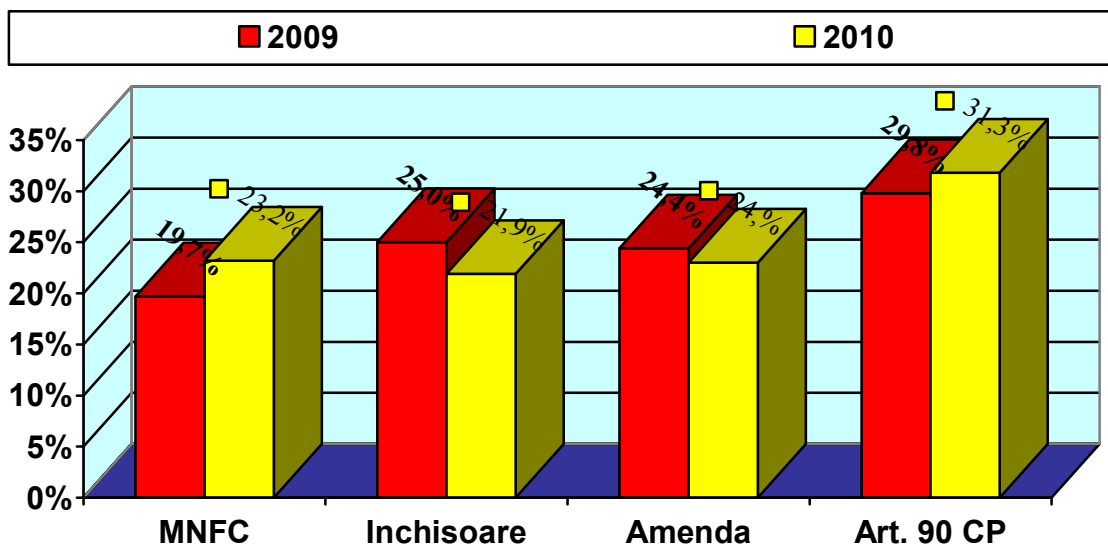
În perioada anului 2009, la închisoare au fost condamnate **1825** persoane, ori **25%** din numărul total al persoanelor condamnate.

În ultimii ani procentajul mediu al persoanelor condamnate la amendă a fost următorul: în anul 2008 – 24%, 2009 - 24,4% și 23% în anul 2010.

În ce privește categoria de pedeapsă munca neremunerată în folosul comunității, în ultimii ani se constată un grad redus de aplicabilitate, pe parcursul anului 2010 este înregistrată o creștere cu aproximativ 4%.

Suspendarea condiționată a executării pedepsei sub formă de închisoare a constituit o pondere de 31,8%, astfel realizându-se o creștere neînsemnată.

Procentajul comparativ al aplicării categoriilor de pedepse, din numărul total al persoanelor condamnate, pentru perioada anului 2010 și perioada de 12 luni ale anului 2009, se prezintă după cum urmează:

Pedeapsa în formă de închisoare a cărei executare este suspendată condiționat pe anumite termene de probă conform art. 90 Cod penal, a constatat o creștere neesențială în anul 2010 fiind de 2 312 (în anul 2009 fiind de 2 284). Creșterea aplicabilității acestei categorii de pedeapsă a fost determinată în mare parte de excluderea începând cu 24.05.2009, din alin.(3) al art.90 din Codul penal, a normei ce interzicea aplicarea acestei categorii de pedeapsă în situația în care de către

inculpați, până la pronunțarea hotărârii judecătorești, nu erau restituite daunele cauzate prin infracțiune.

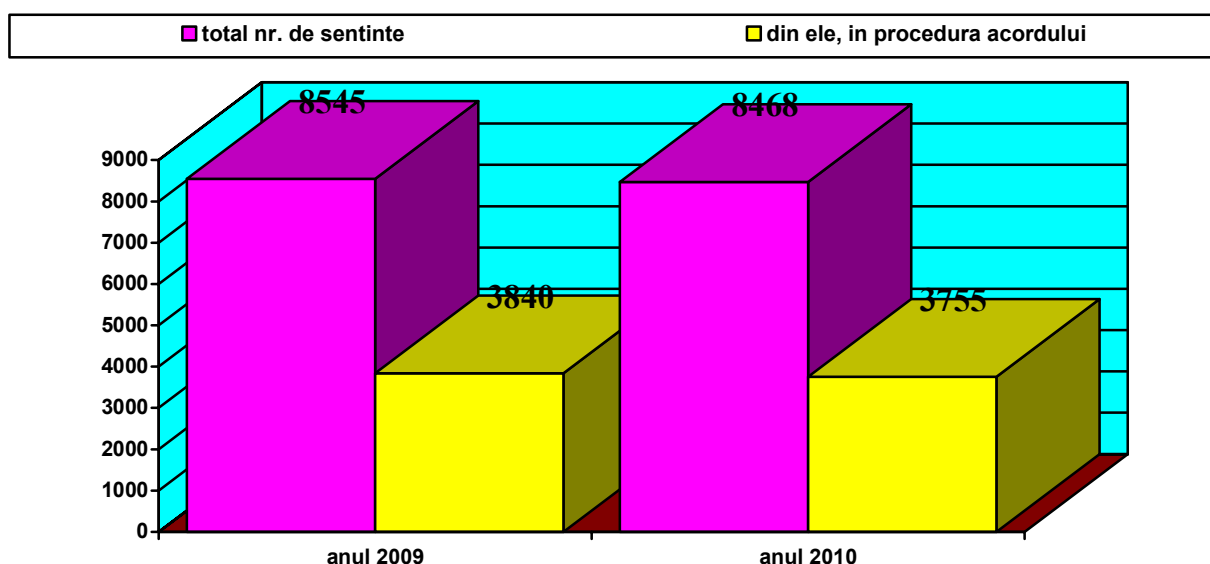
Concomitent, pe parcursul perioadei de referință a crescut aplicabilitatea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității. Totuși această pedeapsă este aplicată cu rezerve de către instanțele de judecată, iar mecanismul punerii în aplicare a acestei pedepse este încă unul inefficient.

4.4. Proceduri speciale

În perioada anului 2010 a fost menținută cota procentuală a cauzelor penale examinate în procedură specială a acordului de recunoaștere a vinovăției.

Astfel, în procedura nominalizată, a fost finisată examinarea a **3 755** cauze penale sau **44,3%** din numărul total al cauzelor penale soluționate cu sentință. Acest indice este constant pe parcursul ultimilor 3 ani.

Aplicabilitatea institutului acordului de recunoaștere a vinovăției, pentru perioada anului 2009 și perioada de 12 luni a anului 2010, se prezintă după cum urmează:

Organele procuraturii urmează să mențină tendința de examinare a cauzelor penale în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției, precum și să aplice mai pe larg prevederile dreptului discreționar, urmînd a se obține concentrarea eforturilor asupra calității și eficienței actului de justiție în cauzele penale de o complexitate și rezonanță sporită.

În condițiile actuale, procurorii aplicînd pe larg discreția la soluționarea cauzelor penale, adoptă hotărîri definitive într-un număr tot mai mare de cauze privind infracțiuni din categoria celor ușoare sau mai puțin grave, fapt care în consecință ar determina micșorarea numărului cauzelor penale din aceste categorii, expediate în instanța de judecată, ar reduce esențial cheltuieli în vederea petrecerii proceselor penale. Concomitent, instanțele să fie sesizate cu examinarea judiciară doar a cauzelor penale despre infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave.

La fel ca și în anul 2009, pe parcursul anului trecut nu a fost implementată în practică Legea nr.134-XVI din 14.06.2007 cu privire la mediere, în vigoare de la 01 iulie 2008, fapt care condiționează suportarea în continuare de cheltuieli semnificative, chiar atunci când soluția ar putea fi adoptată urmare a încheierii unor tranzacții de împăcare, în condițiile legii.

4.5. Contribuirea procurorului la înlăptuirea justiției pe cauze civile

În perioada anului 2010, organele procuraturii au înaintat în instanțele de judecată 1381 acțiuni civile în valoare totală de 275.643.665 lei, dintre care au fost deja examinate 1101 acțiuni, dintre care 857 au fost admise, valoarea acțiunilor admise fiind de 74.238.151 lei.

În instanța de drept comun au fost înaintate 1054 acțiuni, în valoare de 17.221.802 lei, fiind examinate 705 acțiuni, iar 593 acțiuni au fost admise, în valoare de 9.200.880 lei.

La fel, 276 acțiuni au fost înaintate în instanțele de judecată economice, în valoare totală de 258.261.008 lei, din care pe parcursul perioadei de referință au fost examinate 296 acțiuni, fiind admise 225 din ele în valoare de 64.400.642 lei.

De asemenea, în judecătoria militare au fost înaintate 11 acțiuni în valoare de 42.258 lei. Din cele 6 acțiuni examinate, 5 acțiuni în valoare de 43.815 lei fiind admise.

În procedura contenciosului administrativ organele procuraturii au înaintat 40 cereri în valoare de 118.597 lei, iar pe parcursul anului, inclusiv din cele înaintate în anii precedenți, au fost examinate 94 cereri. Din numărul total al acțiunilor examinate, 34 acțiuni cu valoare patrimonială au fost admise, valoarea acestora constituind 592.814 lei.

Datele statistice enunțate denotă creșterea volumului de lucru realizat, urmând a menține și chiar îmbunătăți rezultatele obținute.

4.6. Delicte contravenționale

La compartimentul delictelor contravenționale urmează de menționat că, potrivit prevederilor Codului contravențional, procurorul participă la procesul contravențional în limitele competenței stabilite de cod. Procurorul este în drept: să pornească procesul contravențional; să aplice în cazurile prevăzute de lege sancțiune contravențională; să solicite aplicarea de către instanța de judecată a unei sancțiuni contravenționale; să participe la examinarea cauzei în instanță de judecată atunci când procesul contravențional a fost pornit de el; să verifice legalitatea acțiunilor agentului constator; să atace decizia agentului constator sau a instanței de judecată; să exercite alte drepturi prevăzute de lege.

Pe parcursul anului 2010, de către procuraturile teritoriale și specializate au fost intentate 2825 proceduri contravenționale.

Din numărul total al procedurilor contravenționale – 470 proceduri au fost înaintate în instanța de judecată cu participarea procurorului, dintre care 298 proceduri au fost admise, 6 proceduri au fost respinse, iar 32 proceduri au fost încetate.

Conform competenței procurorului în domeniul contravențional au fost examinate 3597 proceduri în privința a 3714 persoane, suma încasată fiind de 779.246 lei și au fost executate 2293 hotărâri. Din numărul procedurilor contravenționale examinate 558 au fost încetate.

De asemenea, au fost înaintate 156 contestații împotriva deciziilor agentului constator, 50 proceduri fiind admise, iar 6 proceduri au fost respinse.

Pe parcursul anului 2010, au fost înaintate 23 recursuri împotriva hotărârilor judecătorești contravenționale, dintre care – 8 recursuri au fost admise, iar 2 recursuri au fost respinse.

La fel în cadrul examinării procedurilor contravenționale au fost înaintate și examinate 12 cereri de revizuire, 10 fiind admise și 2 respinse.

4.7. Respectarea Convenției Europene pentru Drepturile Omului

În perioada anului 2010, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a pronunțat 28 de hotărâri de condamnare a Republicii Moldova, dintre acestea au vizat următoarele capete de acuzare aduse Republicii Moldova, prin prisma normelor Convenției:

- încălcarea art.2 CEDO „dreptul la viață” – 3 hotărâri;
- încălcarea art.3 „interzicerea torturii, a relelor tratamente și condițiilor degradante de detenție” – 8 hotărâri (cea mai elocventă fiind cauza Pădureț vs. Moldova), dintre care în hotărârea pronunțată în cauza Brega vs. Moldova, Curtea a constatat și încălcarea art.5 par.1 „dreptul la libertate și siguranță, art.10 „libertatea de exprimare” și art.11 „libertatea de întrunire și asociere”, în cauzele Parnov vs. Moldova, T. Popa vs. Moldova, Mătășaru și Savițchi vs. Moldova și I.D. vs. Moldova, Curtea a mai constatat și încălcarea art. 13 din Convenție „dreptul la un recurs efectiv”, în cauza Oprea vs. Moldova, Curtea a mai constatat și încălcarea art.5 par.3;
- încălcarea art.6 par.1 „dreptul la un proces echitabil” combinat cu art.1 Protocol nr.1 „dreptul la proprietate”, privind neexecutarea hotărârii judecătorești în favoarea reclamantei – 1 hotărâre (Panov vs. Moldova);
- încălcarea art.6 par.1 „dreptul la un proces echitabil” combinat cu art.1 Protocol nr.1 „dreptul la proprietate”, privind necitarea corespunzătoare în cadrul procedurilor civile – 1 hotărâre (Bucuria SA vs. Moldova);
- încălcarea art.6 par.1 și par.3 „dreptul la un proces echitabil, prin obținerea probelor prin maltratări, inclusiv încălcarea dreptului la apărător ales și cunoașterea esenței învinuirii aduse” – 1 hotărâre (Vetrenko vs. Moldova). Hotărârea în cauză a fost adoptată cu un număr de 4 voturi contra 3;
- încălcarea art. 8 „dreptul la respectarea vieții private” – 2 hotărâri, din care într-o hotărâre Curtea a mai constatat și încălcarea art.6 par.1 „dreptul la un proces echitabil” (cauza Ciubotaru vs. Moldova);
- încălcarea art. 10 „libertatea de exprimare” – 1 hotărâre (Sofranschi vs. Moldova);
- încălcarea art. 11 „libertatea de întrunire și asociere” – 1 hotărâre (Partidul Popular Creștin Democrat nr. 2 vs. Moldova)

- încălcarea art.11 „libertatea de întrunire și asociere” combinat cu art.6 par.1 „dreptul la un proces echitabil” – 1 hotărâre (Hyde Park și alții vs. Moldova nr. 5 și 6);

- încălcarea art.3 al Protocolului nr.1 „dreptul de a candida la alegeri” și a art.14 din Convenție „interzicerea discriminării” – 1 hotărâre (Tănase vs. Moldova);

- în 8 cazuri (Avramenko vs. Moldova, Lungu vs. Moldova, Racu vs. Moldova, IPTEH vs. Moldova, Manole și alții vs. Moldova, Biroul Partner A vs. Moldova, Olaru vs. Moldova și Gușan vs. Moldova), Curtea a soluționat chestiunea acordării satisfacției echitabile, ținând cont de pronunțarea anterioară a hotărârilor de condamnare prin care nu s-a expus asupra chestiunii de ordin material.

Suma totală dispusă de Curte cu titlu de satisfacție (inclusiv costuri și cheltuieli), prin hotărârile sale pronunțate în anul 2010 contra Moldovei, constituie 501.254,83 Euro. Din suma respectivă încasată de Curte, 341.000 Euro au fost dispuse pentru încasare urmare a acordurilor amiabile încheiate între reclamanți și Guvern sau în baza declarațiilor unilaterale a Guvernului.

Concomitent, în aceeași perioadă, CEDO a mai pronunțat 42 decizii de radiere în cauzele contra Moldovei inițiate în fața Curții:

- 6 decizii de radiere a cererilor de pe rol ca inadmisibile: din care 3 ca fiind vădit nefondate, 1 – pentru depășirea termenului de aplicare, 1 – pentru neepuizarea căilor interne de recurs, iar alta ca fiind depusă abuziv;

- 35 decizii de radiere ca urmare a declarațiilor unilaterale a Guvernului sau a acordurilor de reglementare amiabilă a cazurilor (din care în cauza Avramenko nr. 2 vs. Moldova, Curtea a dispus radierea cererii de pe rol soluționând concomitent chestiunea satisfacției echitabile, rezervată prin hotărârea CEDO în speța Avramenko vs. Moldova. În ambele spețe Guvernul s-a obligat să-i achite reclamantului suma de 37 000 Euro).

- 1 decizie de admisibilitate a cererii (Catan ș.a. împotriva Moldovei și Federației ruse), Curtea oferind asistența sa.

Suma totală dispusă pentru executare prin deciziile de radiere de pe rol urmare a declarațiilor unilaterale a Guvernului sau a acordurilor de reglementare amiabilă, constituie 240 947 Euro.

Pe total, în baza hotărârilor și deciziilor Curții, statul a fost obligat la achitarea a 742 201, 83 Euro.

În perioada vizată procurorii au înaintat 2 acțiuni de regres în sumă de 16.692 lei față de persoanele acțiunile căror au stat la baza condamnării statului la CEDO:

1) în cauza *Filimonova contra Moldovei* (cererea nr. 21136/03), CEDO a pronunțat decizia de radiere urmare a declarației unilaterale a Guvernului în ceea ce privește constatarea încălcării art. 6 § 1 și art. 1 Protocol 1 CEDO, urmare a executării tardive a unei hotărâri definitive judecătorești în favoarea reclamantei. Guvernul a achitat reclamantei suma de 620 Euro (100 euro-prejudiciu material, 500 euro – prejudiciu moral și 20 euro – costuri și alte cheltuieli). Hotărârea de restabilire în funcție a reclamantei Filimonova nu a fost executată integral de către fostul primar de Orhei dl. I. Șarban, care a fost supus sancțiunii cu amendă în mărime de 5 salarii minime, în baza art. 405 CPC (în red. an.1964) și 200¹¹ CCA (în red. an.1985) pentru neexecutarea integrală a hotărârii Tribunalului Chișinău din 31.05.02. La 14.05.2010,

Procurorul General a înaintat o cerere în interesele Ministerului Finanțelor către pârâțul Ion Șarban de încasare în ordine de regres a sumei de 10 366,21 lei (echivalentului în lei a sumei de 620 euro la momentul executării deciziei CEDO în cauza *Natalia Filimonova vs. Republica Moldova*). La 28.06.2010, judecătoria Orhei a admis integral acțiunea;

2) în cauza *Lazo contra Moldovei* (cererea nr. 45602/07), la 16 martie 2010, CEDO a pronunțat decizia de radiere, urmare a declarațiilor Guvernului care a recunoscut violarea art. 6 § 1 și art. 1 Protocol 1 CEDO, ca rezultat al executării tardive a hotărârii judecătorești irevocabile despre restabilirea în funcție a reclamantei Svetlana Lazo. Responsabili în acea perioadă de executarea respectivei hotărâri au fost foștii miniștri ai educației dl. Victor Țvircun și dna Larisa Șavga. În temeiul art.17 din Legea cu privire la Agentul Guvernamental și art. 1414 Cod civil, la 04.06.2010 Procurorul General a înaintat o cerere în interesul Ministerului Finanțelor despre încasarea în ordine de regres și în mod solidar de la pârâții V.Țvircun și L.Șavga a sumei de 400 euro (achitați de Guvernul RM reclamantei Sv. Lazo cu titlu de prejudiciu moral), exprimați în lei 6326,40. Cauza se află pe rolul judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Anterior, la 14.02.08, urmare a solicitării Agentului Guvernamental, a fost inițiată o acțiune în regres în privința foștilor polițiști ai CPR Hâncești Tulbu Anatolie și Dubceac Valeriu privind încasarea în mod solidar a sumei de 355607,70 lei (21 000 euro), dispusă prin hotărârea CEDO din 14.02.2006, în cauza *Corsacov c.Moldovei*.

La 25.10.2010, judecătoria Hâncești a admis parțial acțiunea Procurorului General, dispunând încasarea în mod solidar de la A. Tulbu și V. Dubceac a sumei de 10500 Euro, în contul bugetului de stat, reprezentat de Ministerul Finanțelor.

Hotărârea instanței de fond a fost contestată de Procuratura Generală, precum și de pârâții A. Tulbu și V. Dubceac, cauza fiind în prezent spre examinare în Curtea de Apel Chișinău.

Capitolul V. OBIECTIVE PENTRU ANUL 2011

5.1. În domeniul apărării intereselor generale ale societății, drepturilor și libertăților cetățeanului

În scopul asigurării aplicării legii, apărării ordinei de drept, drepturilor și libertăților cetățenilor este necesar de realizat următoarele obiective în activitatea Procuraturii:

- Asigurarea bunei funcționalități a legislației în societate și aplicării ei uniforme de către instituțiile abilitate pe domenii la subiectul exploatarea proprietății publice și private, utilizării bunurilor materiale și intelectuale pentru disponibilizarea dezvoltării prospere a factorilor economici în țară – peții libere, inițiativei economice și concurenței loiale.

- Asigurarea respectării legislației la subiectul ocrotirii cetățenilor atât în țară cât și în străinătate în scopul beneficierii reale a acestora de drepturile și libertățile fundamentale prevăzute de legile naționale și internaționale.

- Un accent deosebit în activitatea procurorilor se pune la subiectul protecției drepturilor copilului, ca formă de realizare a dezideratelor constituționale, privind beneficierea de un regim special de asistență eficientă.

- Asigurarea respectării legislației la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală și achitarea drepturilor de import, consolidarea practicii de achitare și restituire a TVA în scopul fortificării securității economice.

- Asigurarea aplicării uniforme a legislației la achizițiile de mărfuri, lucrări și servicii.

- Controlul respectării legislației de către autoritățile Structurilor de Forță la subiectul administrării terenurilor destinate apărării, dotării și instruirii militarilor pentru formarea unei armate moderne cu obținerea capacităților performante de luptă potrivit sarcinilor destinate, în scopul asigurării securității reale ale statului reciproc politicii de apărare.

- Efectuarea unor măsuri operative de investigații, orientate spre prevenirea, depistarea și contracararea elementelor de abuz și corupție în procesul exercitării activității factorilor de decizie ale Structurilor de Forță.

- Asigurarea respectării legislației în sistemul penitenciar cu preponderență la executarea pedepselor, transferului condamnaților de peste hotarele Republicii, etc.

5.2. În domeniul urmăririi penale

Pentru eficientizarea activității organelor Procuraturii în domeniul urmăririi penale în continuare este necesară depunerea eforturilor reale și eficiente întru realizarea **următoarelor obiective de bază:**

- Monitorizarea permanentă de către procurorii-șefi a situației la zi a activității subalternilor în condițiile creșterii în aspect cantitativ și calitativ a volumului de lucru în coroborare cu creșterea numerică a infracțiunilor investigate, repartizării corecte și uniforme a sarcinii de lucru între subalterni, precum și exercitarea în modul stabilit a controlului ierarhic și a asistenței metodologice în special tinerilor specialiști;

- Asigurarea respectării termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale, contribuirea la reducerea numărului de cauze penale ale căror termene de investigare depășesc 6 și 12 luni;

- Continuarea aplicării eficiente a institutelor procesuale care au menirea să simplifice procesul penal;

- Uniformizarea practicii de urmărire penală și de judecare a cauzelor penale;

- Stabilirea priorităților de bază ce decurg din activitatea de urmărire penală și, în context cu problematica identificată, întreprinderea tuturor măsurilor de ordin legal și instituțional pentru a asigura realizarea dreptului persoanei la un proces echitabil, inclusiv sub aspectul unei anchete prompte și eficiente a faptelor infracționale.

Prevenirea și combaterea corupției:

- Întărirea constrângerilor instituționale prin: îmbunătățirea cadrului legislativ, asigurarea unui sistem juridic independent și eficient care să asigure

restabilirea reputației sale în percepția publică, clarificarea statutului judecătorilor și al procurorilor;

- Întărirea managementului sectorului public prin realizarea unor măsuri eficiente în domeniul reformării administrației publice, în toate componentele sale cu eliminarea intereselor departamentale și asigurarea unei reacționări adecvate instituționale la faptele coruptibile, cauzele și condițiile care le favorizează;
- Creșterea responsabilității politice prin asigurarea unui sistem mai transparent de luare a deciziilor de către funcționarii publici;
- Intensificarea activității pro-active a organelor de drept la depistarea cazurilor de corupție, inclusiv la nivel înalt, cu demascarea concomitentă a persoanelor corupte și a celor care urmăresc coruperea funcționarilor publici;
- Înlocuirea indicatorilor numerici cu cei calitativi prin accentuarea statisticilor referitor la sentințele pronunțate și categoriile de pedepse aplicate;
- Întreprinderea măsurilor necesare în scopul urgentării investigării și judecării cauzelor penale despre corupție și conexe acestora;
- Promovarea unor politici penale punitive adecvate riscurilor și pericolului pe care îl comportă infracțiunile de corupție, uniformizarea practicii judiciare și orientarea acesteia la aplicarea unor pedepse proporționale gravității infracțiunilor de corupție și celor conexe acestora și gradului de pericol social pe care acestea îl comportă, inclusiv a pedepselor complementare pentru asemenea categorie de infracțiuni și a confiscării obligatorii a bunurilor rezultate din activități coruptibile;
- Mediatizarea cauzelor de corupție pe parcursul întregului proces penal;
- Asigurarea unei independențe reale a organelor de drept implicate în investigarea nemijlocită a cazurilor de corupție;
- Eliminarea intereselor departamentale și asigurarea unei reacționări adecvate instituționale la faptele corupționale, cauzele și condițiile care le favorizează;
- Elaborarea unor programe de măsuri concrete întru instruirea societății civile în spiritul intoleranței față de manifestările fenomenului corupției și declarării actelor de corupție.

Pentru a spori eficiența la aplicarea **legislației antitrafic** în anul 2011 este necesară realizarea următoarelor obiective:

- Utilizarea mai pe larg a măsurilor pro-active la depistarea și investigarea cazurilor de trafic de persoane, inclusiv cooperarea mai intensivă cu organizațiile internaționale și ONG-le, care acordă asistență victimelor traficului de persoane;
- Excluderea tergiversărilor și manifestărilor birocratice la examinarea adresărilor victimelor traficului de persoane;
- Asigurarea în continuare a unei interacțiuni cât mai rapide și eficiente între instituțiile cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane;
- Investigarea în continuare a cazurilor de trafic de persoane sub aspectul complexității lor, cu identificarea și tragerea la răspundere a tuturor participanților la comiterea infracțiunii;

- Investigarea cazurilor de trafic de persoane sub aspectul conexiunii acestora cu cazurile de corupție și protecționism;
- Intensificarea urmăririi penale a cazurilor de implicare a persoanelor juridice în comiterea infracțiunilor de organizare a migrației ilegale, scoatere ilegală a copiilor din țară, traficul de ființe umane și copii.
- Identificarea soluțiilor cu concursul Guvernului, a organizațiilor neguvernamentale și a organizațiilor internaționale pentru asigurarea traducerilor necesare în cadrul procesului penal.
- Sporirea rolului asistenței juridice internaționale în materie penală la investigarea cazurilor de trafic de ființe umane.
- Reprezentarea calitativă a acuzației de stat în vederea încadrării juridice corecte a faptelor incriminate inculpaților, precum și aplicării de către instanțele de judecată a pedepselor proporționale cu pericolul social al acestor fapte și principiile de prevenire a comiterii de noi infracțiuni.
- Monitorizarea și evaluarea permanentă a activității procuraturilor teritoriale și specializate în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.
- Fortificarea capacităților profesionale ale procurorilor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane prin organizarea seminarelor, elaborarea metodicilor și îndrumărilor explicative, acordarea ajutorului practic și stagierii în secția combatere trafic de ființe umane din cadrul Procuraturii Generale.
- Asigurarea transparenței în activitatea desfășurată în limita în care aceasta nu va dăuna intereselor urmăririi penale și drepturilor fundamentale ale persoanelor.

5.3. În domeniul contribuției la îndeplinirea justiției

Pentru asigurarea îndeplinirii justiției în corespundere cu cerințele legale Procuratura urmează să realizeze următoarele obiective:

- Contribuirea la reducerea cazurilor de achitare a persoanelor și a cazurilor de încetare a proceselor penale în instanțele de judecată, în special, cele ce au drept consecință reabilitarea inculpaților, prin accentuarea calității efectuării urmăririi penale și reprezentării învinuirii în instanțele judecătorești și implementarea unor pîrghii eficiente în vederea ridicării responsabilității acuzatorilor de stat și a procurorilor conducători vis-a-vis de consecințele pe care le generează adoptarea sentințelor de achitare, respectiv de încetare a procesului penal, verificarea cauzelor și motivelor care au generat adoptarea unor astfel de hotărîri;
- Implementarea unor măsuri menite să disciplineze corpul de procurori în vederea eradicării fenomenului tergiversării judecării cauzelor penale în instanțele de fond și apel, prin aplicarea mai promptă a tuturor pîrghiilor prevăzute de legislația în vigoare;
- Monitorizarea continuă și intensificarea activității de control, în special, asupra pedepselor aplicate, în cauzele penale de tortură, trafic de ființe umane, corupție și cele conexe corupției, contrabandă și circuitul ilegal al substanțelor narcotice, violența în familie în raport cu gravitatea faptei, pericolul social

sporit, rezonanța socială și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și altor persoane;

- Intensificarea activității de unificare a practicii de procuror și celei judiciare pe anumite categorii de infracțiuni;
- Eficientizarea activității de procuror în domeniul implementării în practică a prevederilor Codului contravențional;
- Eficientizarea activității de procuror la capitol înaintării cererilor de chemare în judecată și exercitării căilor de atac;
- Eficientizarea și transparența procesului de înfăptuire a justiției;
- Intensificarea dialogului instituțional între Direcția judiciară și Agentul Guvernamental la formularea poziției Republicii Moldova în fața Curții europene;
- Amplificarea procesului de comunicare a practicii CEDO procuraturilor teritoriale și specializate;
- Pentru eludarea lacunelor de drept și de procedură, secția judiciar-civilă și contencios administrativ a preconizat în primul semestru al anului 2011, cu antrenarea procurorilor teritoriali și specializați, o revizuire a prevederilor Codului contravențional, măsură care este inclusă în planul de activitate a secției.

5.4. De ordin organizatoric

Pentru o gestionare mai eficientă a organelor Procuraturii este necesară:

- Armonizarea cadrului juridic având în vedere rigorile și standardele internaționale – prin elaborarea actelor legislative ce ar reglementa activitatea funcțională a Procuraturii (Codului Penal, Codului de Procedură Penală, Codului Contravențional, Legii cu privire la Procuratură);
- Asigurarea transparenței, parteneriatului și orientării sociale prin crearea unui program care să asigure informarea corectă a societății despre activitatea Procuraturii prin publicarea integrală a documentelor procesuale ce țin de încetarea/clasarea urmăririi penale, precum și a comunicatelor despre toate dosarele penale diferite justiției pe site-ul Procuraturii;
- Asigurarea protecție eficiente a drepturilor de muncă și sociale a angajaților procuraturii – prin consacrarea legislativă și asigurarea instituțională, funcțională și organizațională a drepturilor specifice acestei categorii de angajați;
- Contribuirea esențială la dezrădăcinarea cazurilor de încălcare a drepturilor omului în Republica Moldova;
- Sporirea responsabilității și disciplinei executorii;
- Ridicarea profesionalismului fiecărui procuror la îndeplinirea sarcinilor puse în fața organelor Procuraturii, educarea lor în spiritul intoleranței față de corupție.

C O N C L U Z I I

Situația în care organele Procuraturii își desfășoară activitatea de zi cu zi dictează necesitatea acută de alegere a determinantelor ce influențează direct rezultatele muncii procurorilor așteptate de societate, iar de aici elaborarea priorităților privind consolidarea respectării legislației în țară, dar mai ales prioritățile organelor Procuraturii la eficientizarea și stabilitatea calității actului de urmărire penală și reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată. Un rol aparte în elaborările preconizate urmează să-l aibă căile de îmbunătățire a actului de justiție ca rezultat al conducerii calitative a urmăririi penale de către procurori, susținută de profesionalismul înalt al acuzatorului în procesul judiciar, iar pe această cale apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova.

În finalul acestui raport desprindem concluzia că activitatea de urmărire penală pe parcursul perioadei de raport a avut un caracter dinamic constant, cu unele devieri la anumite compartimente.

Considerăm important a sublinia că aceste devieri și omisiuni nu au depășit limitele pîrghiilor de control, au fost subiect de discuție în fiecare caz separat și nu au generat haos.

Concluziile ce derivă din constatările consemnate ne determină să recunoaștem că nu s-au realizat integral scopurile trasate la începutul perioadei de raport.

Deși au fost identificați factori atât obiectivi cât și subiectivi, care au motivat această imposibilitate, consider că aceștia nu pot fi calificați drept explicații plauzibile a deficiențelor în activitatea procurorilor, ceea ce înseamnă că această constatare urmează a fi punct central de referință la trasarea noilor sarcini.

În termeni generali este remarcabil că efectivul de procurori antrenați în activitatea de urmărire penală a ținut la control situația în domeniu, a îndeplinit volumul de lucru necesar, solicitat pentru a acoperi acest segment important de activitate, ceea ce determină o apreciere pe măsură.

Luînd în considerație rezervele pe care le posedă, procurorii sunt apti de a îndeplini sarcinile înaintate de către conducerea Procuraturii Generale întru apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor Republicii Moldova.

În instanță finală, indicele de bază privind aprecierea activității efectuate este nivelul încrederii societății civile în autoritatea organelor de drept, în serviciul căreia se află inclusiv și organele Procuraturii.

În acest context se impune și schimbarea modului de pregătire teoretică și practică a procurorilor.

La moment este imperios ca organele Procuraturii să-și focuseze prioritățile în domeniul respectării normelor de protecție socială a cetățenilor, în special a relațiilor de muncă, legate de disponibilizări, neachitarea salariilor. Contracararea crimelor economice ce izvorăsc din utilizarea neeficientă și ilegală a mijloacelor financiare la activități neprevăzute de Legea bugetului național, va fi o prioritate de vîrf ce ar preveni irosirea banilor statului.

La părerea noastră la acest capitol mai e nevoie de dinamizarea activității organelor Procuraturii dependente direct de schimbarea situației în societate, care poate și trebuie prognozată.

Obiectiv se impune reactualizarea priorităților în activitatea procuraturii, dar și a performanțelor lucrătorilor săi operativi.

Indiscutabil, în rol de indicatori ai problematicii vizate sînt de regulă fenomenele ori procesele sociale, politice, economice, altădată chiar semnalele venite din societate, care după natura lor influențează caracterul coruptibil al hotărârilor organelor puterii de stat ca reacție la acțiunile anumitor persoane, grupuri sociale, localnicilor unor raioane, ori chiar a întregii societăți.

Tot ca indicatori ai priorităților pot fi devierile de la starea generală a legalității, acțiunile ilegale ale organelor de poliție și ale altor departamente de forță, rezultatele analitice ale stării legalității în activitatea de urmărire penală, stabilitatea sentințelor judecătorești naționale, cele ale CEDO de condamnare a Republicii Moldova, care probează evident semne de abatere a indivizilor în parte ori a societății în general de la respectarea legilor în stat și care în cele din urmă dau naștere unor noi modalități de manifestare infracțională. Toate aceste erupții criminogene presupun aprobare de măsuri adecvate și urgente de către procuratură și controlul celor coordonate de ea.

Intensificarea fenomenelor sociale, apariția indicatorilor enumerați, mărirea numărului unor categorii de infracțiuni, creșterea șomajului, obligă statul și organele Procuraturii să-și regroupeze prioritățile și adaptarea lor la situațiile reale.

Pentru a fi la înălțimea cerințelor și întru prevenire situațiilor negative în societate, Procuratura va monitoriza extrajudiciar permanent starea respectării legilor, se va informa din izvoarele de evidență a schimbărilor sociale, ori este cunoscut că la apariția unor fenomene social-economice acestea influențează direct criminalitatea în regiune sau în ansamblu pe țară.

Toate aceste ipoteze urmează să influențeze dinamizarea activității Procuraturii în condițiile noi și schimbarea structurii sistemului organelor Procuraturii, în special a Procuraturii Generale.

Pe această cale menționăm utilitatea efectuării măsurilor operative organizatorico-structurale în întreg sistemul organelor Procuraturii cu un scop bine determinat, de regrupare a forțelor și posibilităților legale ale acestui organ.

Actualmente, conștientizînd necesitatea reformării organelor procuraturii ca una din prioritățile de moment în activitatea Procurorului General, constatăm că aceste schimbări de performanță nu necesită cheltuieli financiare suplimentare. Ele se produc în limitele legii în vigoare, doar cu un singur scop, de adaptare a procuraturii la principiile de alegere operativă a priorităților în direcțiile clasice de urmărire penală și reprezentarea învinuirii în instanțele judecătorești. Activitatea extrajudiciară cum ar fi investigațiile operative cele financiar economice, cererile de chemare în judecată cu participarea procurorului și multe alte activități nespecifice acestui organ va purta caracter ocazional.

Procuratura contemporană impune aderarea ei la standardele europene, iar pentru aceasta în capul mesei procurorilor trebuie situate normele de procedură penală și cele în materie de drept penal. Acesta ar fi rolul obiectiv al procurorului în statul de drept.